КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

VIII СКЛИКАННЯ

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

№5

01044, м. Київ, вул. Хрещатик, 36 *тел.:(044)202-72-25; тел./факс(044)202-73-05*

ПРОЄКТ

Порядок денний
чергового засідання постійної комісії Київської міської ради
з питань культури, туризму та інформаційної політики (далі – Комісії)
04.03.2020 року о **10-00, к. 1017** (10-й поверх), **вул. Хрещатик, 36.**

І частина
10.00 - 10-45

1. Заслуховування звіту Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) про виконання за 2019 рік завдань і заходів комплексної міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019-2021 роки» *(вих. від 28.02.2020 №066-692).*

ІІ частина
10.45-14.00

2. Розгляд звернення Департаменту комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на адресу Комісії стосовно звернення Релігійної громади Парафії Святого Олександра Київсько-Житомирської Дієцезії Римсько-Католицької Церкви у Шевченківському районі м. Києва від 13.02.2020 № 02/20 щодо передачі у власність нежилих приміщень, які розташовані за адресою: вул. Костьольна, 13, літ. Б, площею 101,1 кв. м., № 13, літ. Г, площею 123,9 кв. м., №13, літ. Д, площею 102,3 кв. м. *(вих. від 19.02.2020 №062/11/13-1395).*

3. Розгляд звернення Неходи Володимира Анатолійовича на адресу Комісії щодо вжиття заходів по збереженню кінотеатру «Загреб» (проспект Голосіївський, 116) та перетворенню його в будинок творчості Голосіївського району м. Києва *(вх. від 18.02.2020 № 08/Н-772(е)).*

4. Розгляд звернення Українського народного хору «Либідь» Голосіївського району м. Києва на адресу Комісії щодо сприяння у

працевлаштуванні керівника хору в одному з комунальних закладів Голосіївського району м. Києва. *(вих. від 20.02.2020 та звернення на culturekom@kmr.gov.ua від 28.02.2020).*

5. Розгляд звернення Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації на адресу Комісії щодо сприяння у вирішенні питання стосовно придбання концертних роялів для Київської дитячої музичної школи №33 ім. В. Пухальського *(вих. від 20.02.2020 № 108-1982).*

6. Розгляд звернення Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на адресу Комісії щодо надання кандидатури до складу Організаційного комітету Мистецької премії «Київ» *(вих. від 21.02.2020 №060-1129).*

7. Розгляд звернення автора книги «Ілюстратор «Кобзаря» Василь Седляр та його доба», історика мистецтва Рудзинського А.Й. на адресу Комісії з проханням підтримати видання вищезазначеної книги про видатного українського художника-бойчукіста – Василя Седляра (вх. від 02.03.2020 №08/Р-1072).

8. Різне.

Голова комісії Вікторія МУХА

Секретар комісії Олександр ПОЖИВАНОВ

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

вул. Спаська, 12, м. Київ, 04070, тел.: (044) 425-30-25, doks.kmda@ukr.net
Код ЄДРПОУ 42475311

N 1

28.02.2020 № 066-692
На №_____ від_____

Голові постійної комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики
Вікторії МУСІ

Шановна Вікторіє В'ячеславівно!

На виконання Вашого листа від 03.02.2020 № 08/292-052 Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) направляє інформацію про виконання за 2019 рік завдань та заходів міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019-2021 роки».

Додаток: на 14 арк. в 1 прим.

З повагою

Директор Олександр НИКОРЯК

Ірина ЧЕРНЕНКО
Людмила ЛАПТЄВА 425-92-76

Звіт про виконання міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019-2021 роки» за 2019 рік

Департаментом охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) реалізовується міська цільова програма «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019-2021 роки» (далі – Програма), затверджена рішенням Київської міської ради від 18.12.2018 № 463/6514.

Згідно Програми за напрямком здійснення науково-дослідного забезпечення збереження об'єктів культурної спадщини виконані наступні заходи:

Захід 1.1. Виявлення, дослідження об'єктів культурної спадщини та підготовка облікової документації для внесення до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини.

За результатами дослідження об'єктів прийнято 4 накази про занесення 5 об'єктів до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини м. Києва, серед яких відомі знакові об'єкти:

- садиби на вулиці Олеся Гончара, 74 – вул. Гоголівська, 2,
- мозаїчне панно «Квітучі сади» («Україна молода») на Дарницькому бульварі, 23,
- двокомплектна школа № 6 (політехнічний ліцей КПІ) на пров. Політехнічному, 2а,
- будинок житловий на вул. Пушкінська, 30,
- келії крилосних послушників на вул. Г.Сковороди, 2-А.

Захід 1.2. Виготовлення облікової документації на щойно виявлені об`єкти культурної спадщини для занесення до Державного реєстру нерухомих пам`яток України.

Київським науково-методичним центром по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій. (далі – Центр) опрацьовано та підготовлено 61 комплект облікової документації на щойно виявлені об'єкти культурної спадщини для занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Захід 1.3. Виготовлення комплектів облікової документації нового зразка на пам'ятки місцевого значення.

Забезпечено підготовку облікової документації нового зразка (облікова картка та/або паспорт) на 22 пам'ятки місцевого значення та направлено її до Міністерства культури України. Серед знакових об'єктів, які було опрацьовано та подано до Міністерства культури України для занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, є:

- пам'ятка археології місцевого значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва IX-XIX ст.» (за категорією національного значення);

- Китаївське городище і курганний могильник. Городище, Печерний комплекс, Курганний могильник, Поселення ур. Виноградне, Посад (пам'ятка археології національного значення);

- пам'ятки археології національного значення «Місто Володимира – дитинець стародавнього Києва з фундаментами Десятинної церкви» (пам'ятка національного значення), «Культурний шар міста Ярослава» та пам'ятка археології місцевого значення «Культурний шар Подолу»;

- Іподром на проспекті Академіка Глушкова, 10 (пам'ятка архітектури місцевого значення);

- Караїмська кенаса на вул. Ярославів Вал, 7 (паспорт);

- завод Арсенал зі складовими на вул. Московській, 8 (пам'ятка архітектури місцевого значення);

- місце бойових дій та масової загибелі громадян в районі вул. Інститутської у м. Києві під час акцій протесту у лютому 2014 року на вул. Інститутській, 2,3,4,5 (за категорією національного значення).

Захід 1.4. Проведення досліджень, вивчення історичних кладовищ, поховань та меморіалів, створення електронної бази-карти «Київський некрополь» та внесення даних до неї.

Проведено низку нарад (15) з Головною редколегією «Зводу пам'яток історії та культури України» щодо проектування електронної бази-карти "Київський некрополь". Проведено натурні дослідження кладовищ. Наразі продовжується робота з обстеження кладовищ, фіксації поховань осіб, що мають заслуги перед державою, а також надгробків, що мають мистецьку цінність чи виконані відомими майстрами, а також проводяться дослідження у архівах та бібліотеках міста. Внесено до бази-карти інформацію по одному кладовищу: Державному історико-меморіальному Лук'янівському заповіднику.

Підготовлено облікову картку на щойно виявлений об'єкт культурної спадщини огорожу Байкового кладовища з метою її ремонту і реставрації.

За напрямком забезпечення належного рівня збереження та використання об'єктів культурної спадщини здійснювалось виконання наступних заходів.

Захід 2.1. Забезпечення функціювання Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам`яток історії, культури і заповідних територій з метою збереження, дослідження і накопичення даних про культурну спадщину, реставрації пам'яток історії та культури.

Кількість наданих платних послуг становить 9329 у тому числі:

- послуги по орендній платі за нежитлові приміщення – 135;
- надання послуг за користування земельними ділянками – 111;
- надання послуг з виготовлення документації до охоронних договорів – 185;
- надання послуг від реалізації квитків за відвідування музеїв – 8881.

За напрямком здійснення контролю за належним утриманням та збереженням об`єктів культурної спадщини виконано ряд заходів, зокрема:

Захід 3.1. Виготовлення та встановлення охоронних дощок на пам`ятках культурної спадщини.

Забезпечено підготовку переліку охоронних дошок на 53 пам'ятки.

Організовано та проведено:

- урочисте відкриття меморіальної дошки, присвяченої 100- річчю встановлення дипломатичних відносин між Республікою Болгарією та Україною (14.05.2019).

- урочисте відкриття меморіальної дошки видатному історику, джерелознавцю, першому досліднику адміністративно-судового устрою Лазаревському Олександру Матвійовичу (17.12.2019).

Захід 3.2. Інспекційні перевірки стану нерухомих об'єктів культурної спадщини.

Систематично вживаються заходи з перевірки дотримання вимог чинного законодавства при використанні та утриманні об'єктів культурної спадщини.

Здійснено 216 обстежень об'єктів культурної спадщини на предмет дотримання чинного пам'яткоохороного законодавства при їх використанні, за підсумками яких складено та направлено 130 приписів, 26 актів про вчинення правопорушення, 19 постанов про накладення фінансових санкцій за порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини та 7 протоколів про адміністративні правопорушення.

З поміж актуальних питань слід виділити діяльність Департаменту, спрямовану на розв'язання ситуації, яка склалась навколо будівлі «Гостинного двору».

З метою збереження пам'яткою архітектури та містобудування місцевого значення – будівлі «Гостинного двору» Департаментом розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про безоплатну передачу будівлі Гостинного двору в комунальну власність територіальної громади міста Києва».

Крім того, Департаментом систематично здійснюються огляди будівлі з метою моніторингу її технічного стану. Зокрема, за результатами останнього

контрольного заходу направлено припис Фонду державного майна України, як органу управління майном, з відповідними пам'яткоохоронними вимогами, зокрема щодо надання для розгляду до Департаменту науково-проектної документації на проведення невідкладних протиаварійних та реставраційно-відновлювальних робіт на пам'ятці та укладання охоронного договору.

Враховуючи ухилення Фонду державного майна від виконання вищезазначених пам'яткоохоронних вимог, Департаментом вирішується питання застосування фінансових санкцій до порушника.

Разом з цим, особливої уваги заслуговує діяльність Департаменту, спрямована на збереження будинку ім. І. Сікорського, який має статус пам'ятки історії національного значення та вирішення питання його передачі в комунальну власність територіальної громади міста Києва.

Будинок ім. І Сікорського належить до державної власності та обліковується на балансі державного підприємства «Готель «Козацький» сфери управління Міністерства оборони України.

На сьогодні пам'ятка не використовується, утримується в неналежному, занедбаному стані, має ознаки руйнування та потребує проведення невідкладних протиаварійних та ремонтно-реставраційних робіт.

Охоронний договір з органом охорони культурної спадщини не укладено.

За результатами контрольного заходу, Департаментом 16.02.2020 винесено повторний припис балансоутримувачу об'єкта - державному підприємству «Готель козацький» Міністерства оборони України з вимогою щодо розробки науково-проектної документації, проведення відповідних реставраційно-відновлювальних робіт та укладення охоронного договору.

В 2015 році виконавчим органом Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) ініційовано перед Міністерством оборони України питання передачі будинку за адресою: вул. Ярославів Вал, 15-б в комунальну власність територіальної громади міста Києва для створення в ньому музею авіаконструктора В. Сікорського.

Департаментом проводяться систематичні консультації з представниками Міністерства оборони України та ДП «Готель «Козацький» щодо вирішення питання передачі будівлі в комунальну власність територіальної громади міста.

Зокрема, за результатами проведених Департаментом консультацій з представниками Міністерства оборони України, в 2019 році забезпечено внесення до державного реєстру речових прав запису про реєстрацію за державою в особі Міністерства оборони України права власності на будинок ім. Сікорського за адресою: вул. Ярославів Вал, 15-б.

Крім того, Департаментом забезпечується участь в судових засіданнях щодо зняття арешту та заборони на відчуження будинку ім. І. Сікорського, накладених ухвалою Печерського районного суду міста Києва за клопотанням військової прокуратури Центрального регіону України.

За напрямком розроблення пам'яткоохоронної документації Департамент забезпечив виконання наступних заходів:

Захід 4.1. Розроблення науково-проектної документації по визначенню меж та режимів використання зон охорони пам`яток культурної спадщини та комплексів місцевого значення.

Затверджені межі і режими використання зон охорони 18 пам'яток і комплексів місцевого значення, а саме:

1. Окремі пам'ятки:

- «Театр опери та балету ім. Т.Г.Шевченка» (наказ від 18.12.2019 № 104);
- станція метрополітену «Дніпро» (наказ від 18.12.2019 № 102);
- «Кірха» (наказ від 18.12.2019 № 97);
- «Міський театр» (наказ від 18.12.2019 № 92);
- «Залізничний вокзал» (наказ від 18.12.2019 № 91);
- «Жіноча торговельна школа» (наказ від 18.12.2019 № 89);
- «Будинок культури заводу «Арсенал» (наказ від 18.12.2019 № 88);
- «Палац піонерів та школярів ім. М. Островського» (наказ від 18.12.2019 № 94);
- «Меморіальний будинок, в якому відбулись збори і мітинги демократичних організацій, в 1907-1818 рр. жив і працював М.К. Садовський» будинок, де: 1. в 1905 р. знаходився народний дом, в якому проходили збори і мітинги демократичних організацій міста, 2. в 1905 р. були організовані 1-ші профсоюзи робітників м. Києва, 3. в 1907-1918 рр. жив і працював видатний діяч Українського театру Н.К. Садовський і тут в 1907 р. заснував перший Український театр (гос. театр оперети) пам'ятки архітектури місцевого значення «Театр» (наказ від 18.12.2019 № 103).

2. Комплекси:

- «Пивоварний завод» (наказ від 18.12.2019 № 95);
- «Комплекс Олександрівської міської лікарні, в якій працювали відомі лікарі та вчені» (наказ від 18.12.2019 № 96);
- «Комплекс Національного виставкового центру «Експоцентр України» (наказ від 18.12.2019 № 90);

- «Комплекс монастиря Введенської громади» (наказ від 18.12.2019 № 93);
- «Садиба М. Лапинської» (наказ від 18.12.2019 № 98);
- «Житловий комплекс» (наказ від 18.12.2019 № 101);
- «Садиба міська» (наказ від 18.12.2019 № 100);
- «вулиця Володимирська та вулиця Терещенківська» (наказ від 18.12.2019 № 87);
- «Комплекс Свято-Покровського жіночого монастиря Київської єпархії Української православної церкви в м. Києві» (наказ від 18.12.2019 № 99).

Захід 4.3. Розроблення науково-проектної документації «Межі та режими використання зон охорони пам'ятки історії, ландшафту місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір та долини р. Дніпро».

Наказом від 18.12.2019 № 86 затверджені межі і режими використання зон охорони «Історичний ландшафт Київських гір та долини р. Дніпро».

Захід 4.4. Розроблення науково-проектної документації «Межі та режими використання зон охорони пам`ятки містобудування місцевого значення «Вулиця Хрещатик» (для подальшої підготовки досьє на номінацію на включення вулиці Хрещатик в Попередній список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО)»

Розпочато розроблення науково-проектної документації «Межі та режими використання зон охорони пам'ятки містобудування місцевого значення «Вулиця Хрещатик» (для подальшої підготовки досьє на номінацію на включення вулиці Хрещатик в Попередній список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО).

Затвердження меж і режимів зон охорони вказаних пам'яток забезпечить збереження досліджених пам'яток та їх найближчого історичного оточення, об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища. Буде сприяти у недопущені видачі дозвільної документації з перевищенням висотності забудови в межах охоронних зон пам'яток та безпомилковому визначенню категорії особливо цінних земель історико-культурного призначення, сприятиме їх збереженню та в подальшому буде сприяти роботі Департаменту містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) по наданню містобудівної документації та Департаменту земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) по оформленню прав користування земельними ділянками.

Проведено 13 засідань Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини на яких розглядалися програми, концепції, проекти, пропозиції тощо, що стосуються об'єктів культурної спадщини, державних історико-культурних (історико-архітектурних) заповідників та історичних населених місць, проектів нормативних і методичних документів місцевого рівня, що стосуються охорони об'єктів культурної спадщини міста Києва як історичного населеного місця України, вирішувались спірні питання науково-методичного характеру, що стосуються сфери охорони, обліку, реставрації, відтворення, регенерації, реабілітації та пристосування об'єктів культурної спадщини.

Разом з цим Департаментом у 2019 році було опрацьовано 131 проект містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, реалізація яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони та 351 проект землеустрою відповідно до вимог Земельного кодексу України, що сприятиме у прийняті обґрунтованих рішень, які потенційно можуть негативно вплинути на стан збереження об'єктів культурної спадщини та історичного середовища міста і правильного визначення категорії особливо цінних земель (історико-культурного призначення).

Захід 5.1. Ремонтно-реставраційні роботи на об`єктах культурної спадщини.

Виконувались ремонтно-реставраційні роботи на об`єктах культурної спадщини:

- вул. Костянтинівська, 6/8;
- вул. Спаська, 12;
- вул. Фролівська, 6/8;
- вул. Борисоглібська, 6 (перехідний об`єкт);
- вул. Десятинна, 14;
- вул. Г. Сковороди, 9-Б;
- вул. Андріївський узвіз, 5/31 (перехідний об`єкт).

Була закінчена реставрація пам'ятки архітектури національного значення – будинку Биковського (Будинок Петра І) за адресою вул. Костянтинівська, 6/8. Виконані роботи по реставрації фасадів, інтер'єрів, заміною інженерного обладнання, благоустрою прилеглої території. Найдавніший із збережених житлових будинків м. Києва має оригінальну об'ємно – просторову композицію з рисами оборонної споруди. На сьогодні функціонує як музей благодійництва. Відновлена пам'ятка «Музей кам'яниця Київського війта», - готова приймати відвідувачів – киян та гостей міста.

Також відреставрована пам'ятка архітектури місцевого значення – будинок купця М.Апштейна по вул.Спаська, 12. Ця будівля – рідкісний зразок житлової будівлі особнякового типу у стилі неокласицизму. Виконані відновлювальні роботи по реставрації фасадів, інтер'єрів, інженерного обладнання. В зазначеній будівлі розміщений Департамент охорони культурної спадщини, а також Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій.

Розпочаті реставраційні роботи на пам'ятці національного значення – корпус № 16– келія Флорівського монастиря (будинку Артинова) по вул. Фролівська, 6/8. Цей будинок – яскравий зразок цивільної житлової архітектури Києва початку 19 ст. у стилі неокласицизму. Зазначена пам'ятка знаходилась в край незадовільному стані. Виконані підготовчі реставраційні роботи по реставрації пам'ятки (демонтаж зруйнованої цегляної кладки, котра буде повторно використана, а також залита плита перекриття над підвальним приміщенням). Реставраційні роботи в повному обсязі заплановано закінчити в поточному році.

Розпочаті ремонтно-реставраційні роботи на пам'ятці місцевого значення адміністративної будівлі по вул. Борисоглібська, 6 (виконані роботи по відновленню покрівлі, а також частково виконані роботи по інженерному обладнанню). Реставраційні роботи в повному обсязі планується закінчити в 2020 році. Після проведення реставрації в цій будівлі буде продовжувати свою роботу Подільський відділ реєстрації актів цивільного стану. Будівля є характерним прикладом житлової забудови кінця 19 ст. в стилістиці пізнього класицизму.

Також розроблена науково-проектна документація на реставрацію пам'ятки архітектури місцевого значення прибуткового будинку, в якому проживали відомі художники М.Врубель, В.Котарбинський, родина Прахових по вул. Десятинна, 14. Реставраційні роботи планується розпочати і закінчити в 2020 році. Будівля – зразок прибуткового будинку спорудженого в стилі неокласицизму.

Крім того, розроблена науково-проектна документація на пам'ятці національного значення - житловий будинок по вул. Г.Сковороди,9-Б. Отримано експертний звіт. Реставраційні роботи заплановано розпочати в 2020 році. Ця будівля – унікальний зразок житлового будинку допожежного Подолу.

Скорегована науково-проектна документація - пам'ятка місцевого значення житловий будинок ювеліра Захара Брезгунова по Андріївському узвозі, 5/31. Реставраційні роботи заплановано продовжити в поточному році. Заплановано виконання робіт по реставрації флігелю, який знаходиться в край

незадовільному стані. Ця будівля – зразок житлово-торгівельного будинку II половини 19 ст. зведеного в стилістиці історизму.

Захід 6.1. Створення комунального закладу «Центр консервації предметів археології»

Розроблені наукові засади діяльності комунального закладу «Центр консервації предметів археології», які представлені на Міжнародній науково-практичній конференції «Культурна спадщина: шляхи збереження»/International Conference "Cultural Heritage: ways of preservation monuments" за участі лабораторії ARC Nucle art (Гренобль, Франція) та Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, (Познань, Польща).

Розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 03.10.2019 № 1754 затверджено Положення про комунальний заклад "Центр консервації предметів археології". Наразі здійснюються організаційно – правові заходи по його створенню.

За напрямком популяризації культурної спадщини здійснено ряд заходів, зокрема:

Захід 7.1. Підготовка до друку другої книги «Київський некрополь.

Проведено низку нарад (11) з Головною редколегією «Зводу пам'яток історії та культури України» з питань підготовки Словників 2 книги «Київський некрополь». Словники (містять 1650 одиниць поховань, що можуть бути включені до енциклопедії). Наразі продовжується робота по обстеженню кладовищ, фіксації поховань осіб, що мають заслуги перед державою, а також надгробків, що мають мистецьку цінність чи виконані відомими майстрами.

Захід 7.2. Встановлення інформаційних стендів біля об`єктів культурної спадщини з позначенням розроблених туристичних маршрутів (укр., англ. мови, шрифт Брайля).

Проведено низку робочих зустрічей з науковими співробітниками Інститут археології НАН України (к.і.н. В.Івакін, ст.н.с. В.Баранов), співробітниками Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури (проректором А.Яланським, зав. каф. «Живопису і композиції» О.Соловйом, ст.в. к. О.Васильєвим, ст.в. каф. О.Храпачовим) щодо формування історичних довідок соціально-освітнього проекту «Туристичне ознакування Києва».

Захід 7.3. Створення інклюзивних туристичних маршрутів для людей з обмеженими можливостями. Виготовлення та встановлення макетів (декоративно-пластичні форми) або символічних меморіальних дощок

пам`яток сакральної архітектури на місцях їх історичного розташування (територія ДІАЗ «Стародавній Київ») (укр., англ. мови, шрифт Брайля).

Проведено низку робочих зустрічей з науковими співробітниками Інститут археології НАН України (к.і.н. В.Івакін, ст.н.с. В.Баранов), зав відділом НМЦМО Міністерства культури України к.ф.н. І.Ковальчук, генеральним директором Директорату креативних індустрій міністерства культури України А.Образцовой, заст. директора ОМЗІСМ Е.Міхейцевой, щодо проєктування інклюзивних туристичних маршрутів маршрутів.

Захід 7.4. Розробки та впровадження соціальної кампанії з популяризації культурної спадщини міста.

Проведено низку консультацій з членами ICOM (Ольга Корольова, Екатерина Міхейцева) членами ICOMOS (Ольга Рутковська) щодо розробки проекту проведення соціальної кампанії з популяризації культурної спадщини міста.

Захід 7.5. Організація та проведення проектних семінарів, семінарів з урбаністики, тренінгів, лекторіїв та конференцій, присвячених збереженню, розвитку та оновленню культурної спадщини міста Києва.

В рамках роботи виставки «Археологічний портрет стародавнього Києва: життя рибалки, фальшивомонетника, митника... (за матеріалами розкопок архітектурно-археологічної експедиції у 2016–2018 рр. під керівництвом Гліба Івакіна)» за адресою вул. Андріївський узвіз, 5/31 у приміщенні виставкових залів ДІАЗ «Стародавній Київ» як структурного підрозділа Київського науково-методичного центру по охороні, збереженню та використанню пам'яток історії, культури та заповідних територій спільно з Інститутом археології Національної академії наук України було організовано 7 науково-освітніх лекторіїв, а саме:

27 січня 2019 р. – «Як і навіщо підробляли візантійські гроші в давньоруському Києві?» – В'ячеслав Баранов (н.с. відділу археології Києва Інституту археології Національної академії наук України; співробітник Архітектурно-археологічної експедиції Інституту археології Національної академії наук України).

2 лютого 2019 р. – «Митниця та дорога XI ст. з розкопок Києва-Подолу» - – к.і.н. Дмитро Бібіков (м.н.с. відділу археології Києва Інституту археології Національної академії наук України; співробітник Архітектурно-археологічної експедиції Інституту археології Національної академії наук України).

10 лютого 2019 р. – «Київські дружинники X-XI ст.» – Олексій Малев (член клубу реконструкції давньо-слов'янського військового побуту «ЯРЪ-ТУРЪ»).

16 лютого 2019 р.– «Історія старовинного одягу в Україні» – Ірина Погоржельська (м.н.с., завідувачка реставраційної лабораторії ДП ОАСУ, дослідниця археологічного текстилю XVII століття, авторка виставкових проектів з історичної реконструкції старовинного одягу, що відбувалися у музеях України та Польщі).

24 лютого 2019 р.– «Жіноче рукоділля у давньому Києві» –Леся Ткачук (учасниця київського клубу історичної реконструкції «ЯР-ТУР», архітектор, дизайнер, майстриня з виготовлення скляних прикрас у давніх техніках, авторка натурних реконструкцій жіночого вбрання кінця X – першої половини XI ст., що створені за матеріалами археологічних розкопок у Києві).

3 березня 2019 р. – «Повсякденне життя гончарів з околиць давнього Києва» – Андрій Оленич (співробітник Архітектурно-археологічної експедиції Інституту археології Національної академії наук України; учасник багаторічних археологічних досліджень у Києві).

15 березня 2019 р.– за ініціативи Київської міської державної адміністрації, Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури та заповідних територій, ДІАЗ «Стародавній Київ», Інституту археології Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури та Центру пам'яткознавства Національної академії наук України проведено Круглий стіл, присвячений документуванню монументального живопису міста Києва.

31 березня 2019 р. – «Давньоруський Поділ Києва: вулиці, садиби квартали» – к.і.н. Сергій Тараненко (завідувач науково-дослідного сектору археології Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника).

18 квітня 2019 р. – за ініціативи Київської міської державної адміністрації, Департаменту охорони культурної спадщини, Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури та заповідних територій, ДІАЗ «Стародавній Київ», Інституту археології Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури та Центру пам'яткознавства Національної академії наук України проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Культурна спадщина: шляхи збереження»/International Conference "Cultural Heritage: ways of preservation monuments" за участю Laurent Cortella – лабораторія ARC Nucle art (Гренобль, Франція) та Mateusz Sikora – Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, (Познань, Польща).

У І півріччі 2019 року організовано та проведено 4 засідання в рамках проекту «Михайлівські зустрічі» у Музеї історії Михайлівського Золотоверхого монастиря.

15 травня – 9 червня 2019 – культурно-просвітницький виставковий захід «Виставка графіки: Віктор Гукайло, Любов Рапопорт» («Єврейські сторінки. Графіка, інсталяції») в рамках фестивалю клезмерської музики Kyiv Klezmer Fest 2019.

28 травня – 1 червня 2019 - взято участь у роботі XVII Міжнародної наукової конференції «Церква – наука – суспільство: питання взаємодії» 14 червня 2019 взято участь у роботі дискусійного форуму «Синергія мистецтва, культури та технологій як джерело креативності та інновацій» у Tech Startup School НУ «Львівська політехніка» (м. Львів).

12-30 червня 2019 художньо-освітній виставковий проект «Акварель. Андріївський узвіз. Поділ». Підписано меморандум про співпрацю між Національною академією образотворчого мистецтва та архітектури та Київським науково-методичним центром по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури та заповідних територій з визначенням території ДІАЗ «Стародавній Київ» як бази пленерної практики студентів усіх курсів. На основі підписаного меморандуму для студентів 1-5 курсів кафедри Живопису і композиції НАОМА було проведено серію консультацій із відповідним супроводом територією ДІАЗ «Стародавній Київ», визначено локації пленерної роботи студентів терміном на 2 тижні. За результатами проведеного пленеру у приміщенні виставкових залів за адресою м. Київ, вул. Андріївський узвіз, 5/31 (об'єкт культурної спадщини «Будинок житловий ювеліра З. Брезгунова»; пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення; охоронний № 648- Кв згідно з Наказом Мінкультури від 21.10.11 № 912/0/16-11) готується відкриття спільного виставкового проекту «Художник і пам'ятки».

- проведено художньо-освітній виставковий проект «Художник та пам'ять» (за результатами літньої практики студентів НАОМА) (02.06.2019 - 30.08.2019).

- проведено художньо-освітній виставковий проект «Світло тих часів. Андріївський узвіз» (за результатами літньої практики студентів НАОМА) (01.09.2019 -10.09.2019).

В приміщенні виставкових залів галереї Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ» (Андріївський узвіз 5/31) - проведено художньо-освітній виставковий проект «НАШ ЛУКАШ- вихід з тіні», у рамках міжнародного всеукраїнського фестивалю «Лукаш Фест», присвяченого

100-річчю від дня народження відомого українського перекладача та лінгвіста Миколи Лукаша, (13.09.2019-18.09.2019).

В приміщенні виставкових залів галереї Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ» (Андріївський узвіз 5/31) - проведено виставковий проект «Місто, що дарує натхнення», що представляє київські пейзажі в роботах відомих українських художників XX – XXI ст., серед яких Штільман Ілля, Вітковський Лев, Трохименко Карп, Недайборщ Володимир, Зорко Анатолій та ін., що зберігаються у фондах Академії та приватних колекціях (04.10.2019-05.11.2019).

В приміщенні виставкових залів галереї Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ» (Андріївський узвіз 5/31) - проведено виставковий проект одеської мисткині А. Кириліної «Місто що надихає». (22.11.2019-04.12.2019).

В приміщенні виставкових залів галереї Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ» (Андріївський узвіз 5/31) - проведено виставковий проект, підготовлений за наративними матеріалами євреїв і ромів Північної Буковини та Бесарабії, які пережили Голокост. (05.12.2019-12.12.2019).

В приміщенні виставкових залів галереї Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ» (Андріївський узвіз 5/31) - проведено спільний проект Інституту археології та Державного історико-культурного заповідника "Стародавній Київ" НЕвідома українська археологія. (13.12.2019-31.12.2019).

Захід 7.6. Організація та проведення заходів в рамках «Днів європейської спадщини в місті Києві.

Урочисто відкрито оновлену експозицію музею «Кам'яниця київського війта» приурочену до Днів Європейської спадщини. Основною ідеєю заходів є відкриття і огляд маловідомих пам'яток з метою привернення уваги громадськості до їх історичної та архітектурної цінності, зробити найцікавіші пам'ятки доступними для всіх. Серед них – архітектурні, археологічні, сакральні, технічні пам'ятки, а також музеї, галереї, в яких зберігаються колекції культурної спадщини.

Проведено серію робочих консультативних нарад з організаторами Днів європейської спадщини у Львові Lviv Tourism Office Управління туризму.

Захід 7.7. Створення та інформаційна підтримка електронного каталогу сакрального монументального живопису міста.

Розпочато роботу з розробки Web-системи Електронного каталогу сакрального монументального живопису міста http://mural.knmc.org.ua/.

Розпочато роботу з розробки електронної картки наукової інвентаризації монументального живопису міста Києва. Розпочато роботу з оцифровки матеріалів щодо реставрації монументального живопису з фонду Науково-проектно ї документації Центру всього 1880 файлів.

Захід 7.8. Підготовка до друку видання 3-ої частини тому "Київ" Зводу пам'яток історії та культури України.

Спільно з редколегією Інституту історії України НАН України здійснено наукове редагування і підготовлено до друку текстові та ілюстративні матеріали до 3-ої частини тому "Київ" Зводу пам'яток історії та культури України. Виготовлено і надруковано 1 екземпляр оригінал-макету книги.

N 2

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ м. КИЄВА

01001, м.Київ, вул.Хрещатик, 10, тел/факс (044) 202-61-51 Call-центр (044) 15-51
E-mail: gukv@gukv.gov.ua Код ЄДРПОУ 19020407

19.02.2020 № 062/11/13-1395
на №_____ від _____

Постійна комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики

Про передачу у власність
нежитлових приміщень

До Департаменту комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надійшло звернення від Релігійної громади Парафії Святого Олександра Київсько - Житомирської Дієцезії Римсько-Католицької Церкви у Шевченківському районі м. Києва від 13.02.2020 № 02/20 з проханням передати у власність нежилі приміщення, які розташовані за адресою: вул. Костьольна, 13, літ. Б, площею 101,1 кв.м; № 13, літ. Г, площею 123,9 кв.м; № 13, літ. Д, площею 102,3 кв.м.

Просимо винести порушене релігійною громадою питання на розгляд постійної комісії Київради з питань культури, туризму та інформаційної політики.

.

Додаток: на 109 арк. в 1 прим.

Заступник директора Юрій БЕРЕГОВИЙ

N 08/4069
19.02.2020

Ганна Паланська
Ніна Романенко 202 61 85

Справа №13, на № 062/2156

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (УДІКС)

Юридична адреса: 04086, м. Київ, вул. Петропавлівська, 15
Поштова адреса: 01054, м. Київ, вул. Ярославів Вал, 36
тел./факс (+38044) 272-52-92;
тел. (+38044) 272-52-32; (+38044) 272-52-07
e-mail: udiks@ukr.net
www.spadshina.org.ua

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УДІКС

MINISTRY OF CULTURE OF UKRAINE
UKRAINIAN STATE INSTITUTE FOR CULTURAL HERITAGE (USICH)

Legal address: Str. Petropavlivska, 15, 04086, Kyiv, Ukraine
Postal mailing address: Str. Yaroslaviv Val, 36, 01054, Kyiv, Ukraine
Tel./fax (+38044) 272-52-92;
Tel. (+38044) 272-52-32; (+38044) 272-52-07
e-mail: udiks@ukr.net
www.spadshina.org.ua

ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНА ДОВІДКА

на костьол святого Олександра та будівлі його історичної садиби (м. Київ, Шевченківський район, вул. Костьольна, 17)

Директор
Українського державного
інституту культурної спадщини **І. ПРОКОПЕНКО**

Київ – 2019

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ І ВІДПОВІДАЛЬНІ ВИКОНАВЦІ

П.І.Б.	Посада	Ступінь участі у проекті
Болгарова М.Ю.	Провідний науковий співробітник	Відповідальний виконавець
Шумова О.В.	Провідний науковий співробітник	Фотофіксація

Зміст

Історико-архітектурна довідка 4

- Охоронний статус території 4

- Загальні відомості з історії забудови місцевості 6

- Загальні відомості з історії забудови досліджуваної садиби (вул. Костьольна, 17) 11

Перелік використаних архівних джерел та літератури 32

Прийняті скорочення 37

Перелік ілюстрацій 38

Ілюстрації 44

ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНА ДОВІДКА

Костьол святого Олександра та будівлі його історичної садиби (вул. Костьольна, 17) розташовані у Шевченківському районі м. Києва, в кварталі, що обмежений вулицями Михайлівською, Костьольною, Трьохсвятительською, Михайлівською площею (іл. 1). Костел Святого Олександра розташований по червоній лінії вулиці Костьольної, стоїть окремо в забудові. Його головний фасад звернено в бік Хрещатика. Відіграє значну роль у формуванні панорами історичного Верхнього міста з боку Дніпра та Хрещатика.

Архітектурно-містобудівне середовище території дослідження складається з середньоповерхової забудови громадського і житлового призначення.

Охоронний статус території

Костьол святого Олександра та будівлі його історичної садиби (вул. Костьольна, 17) розташовані в межах Центрального історичного ареалу м. Києва. Межі ареалу затверджено в складі Генерального плану міста Києва рішенням Київської міської ради від 28.03.2002 № 370/1804 (іл. 2).

Костьол святого Олександра та будівлі його історичної садиби розташовані в межах:

- *охоронної (буферної) зони ансамблю споруд Софійського собору, що є складовою об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра»* (наказ Міністерства культури України № 233 від 23.03.2017) (іл. 3, 4);

- *архітектурної та археологічної охоронних зон* (рішення виконкому Київської міської Ради народних депутатів від 16.07.1979 № 920 і розпорядження Київської міської державної адміністрації від 17.05.2002 № 979) (іл. 5, 6);

- *пам'ятки археології національного значення культурний шар «Міста Ярослава», IX-XIII ст.* (постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928; охоронний № 260028-Н) (іл. 7).

Вулиця Костьольна, 1830 рр. – сер. XIX ст. – пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення (наказ Міністерства культури і туризму України від 07.11.2008 № 1285/0/16-08). Охоронний № 527-Кв.

В межах історичної садиби Олександрівського костьолу станом на сьогодні збереглися:

Костьол Святого Олександра (вул. Костьольна, № 17); 1817-1849 рр. Пам'ятка архітектури національного значення (постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929), охоронний № 260064-Н.

Будинок причту (плебанії) костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, № 13-а); 1824 р., 1846-60 рр., 1941 р. Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення (наказ Міністерства культури і туризму України від 07.11.2008 № 1285/0/16-08), охоронний № 527/10-Кв.

Флігель для прислуги костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, № 13-б, г); 1824 р., 1862 р. Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення (наказ Міністерства культури і туризму України від 07.11.2008 № 1285/0/16-08), охоронний № 527/11-Кв.

Огорожа з брамами костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, 17 – вул. Трьохсвятительська, 7); перша половина XIX – поч. XX ст. Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення (наказ Міністерства культури і туризму України від 07.11.2008 № 1285/0/16-08), охоронний № 527/12-Кв.

Флігель з господарським льохом (вул. Костьольна, 13-д, у глибині садиби); 1862 р. Щойно виявлений об'єкт культурної спадщини за видом «архітектура» (наказ Головного управління охорони культурної спадщини від 25.09.2006 № 53).

Сторожка (вул. Костьольна, 17, у глибині садиби); 1884 р. На державному обліку як об'єкт культурної спадщини не перебуває.

Будинок прибутковий (вул. Трьохсвятительська, № 7 А); 1913-14 рр. Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення (наказ Міністерства культури і туризму України від 07.11.2008 № 1285/0/16-08); охоронний № 527/14-Кв.

Будинок господарчий костьолу св. Олександра (вул. Трьохсвятительська, № 7 Б); 1913-14 рр. Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення (наказ Міністерства культури і туризму України від 07.11.2008 № 1285/0/16-08); охоронний № 527/15-Кв.

Загальні відомості з історії забудови місцевості

За даними археологічних досліджень територію місцевості, де розташований костел св. Олександра та його історична садиба, почали освоювати в X ст. У зв'язку із бурхливим зростанням Дитинця міський могильник у середині X ст. поширюється з території «міста Володимира» на сусідню ділянку. Це підтверджується археологічними розкопками 2018-2019 рр.: в районі верхньої тераси Володимирської гірки, на території, що межує з Михайлівським монастирем археологами виявлені найдавніші культурні шари – кінця X сторіччя. В той час там розташовувався величезний дохристиянський некрополь (друга пол. X ст. – поч. XI ст.). В кін. X – поч. XI ст. на цій території з'являються ранні християнські поховання. Зокрема, у 1887 р. тут було знайдено поховання у саркофазі червоного шиферу.[1] Про наявність цвинтаря на території ділянки дослідження свідчить у своєму «Дневнике путешествия в Киев 1817 года» князь І. М. Долгоруков, котрий побував на місці, відведеному під будівництво костьолу: «Я из любопытства ходил смотреть то место, где предполагают заложить костел в Александров день: оно отведено на одной из гор Киевских, между Печерской стороной и Старым городом. Холм высокий, отовсюду виды прелестные и величественные: Киев весь картина; рвы вырыты, и все готово. Принуждены были копать очень глубоко, потому что насыпи велики, материк далек. По слоям земли видно, что тут было некогда кладбище. Землекопы сказывали нам, что при рытье выбрасывали довольно много черепов и костей человеческих».[2]

У 30-х рр. XI ст. цю територіяю по зовнішньому контуру було обнесено валами, що входили до оборонної системи «міста Ярослава»[3] – одного з найбільших і найважливіших районів стародавнього Києва. Побудова його і формування тісно пов'язані з князюванням Ярослава Мудрого. Археологічне вивчення району почалося ще в XIX ст. (розкопки К. Лохвицького, А. Ставровського) і продовжувалось у XX ст. (С. Вельмін, Д. Мілєєв). Та особливо інтенсивно комплекс архітектурних споруд міста Ярослава досліджувався у XX ст. (розкопки М. Картера, В. Богусевича та ін.). Так, дослідження церкви св. Георгія, собору св. Ірини, Золотих воріт, різних кам'яних палаців та інших наземних жител і господарських приміщень давніх киян,

---

[1] Антонович В.Б. Археологическая карта Киевской губернии: (приложение к XV т. "Древности"). – М.: Тип. М. Г. Волчанинова, 1895. – С. 36.

[2] Долгоруков И.М. Путешествие в Киев в 1817 году / Соч. кн. Ивана Михайловича Долгорукого. – Москва : Имп. О-во истории и древностей рос. при Моск. ун-те, 1870. – С. 139.

[3] Умовна назва одного з історичних районів стародавнього Києва.

дослідження і розкопки на території Софії Київської, розкопки оборонних валів, допомогли відтворити архітектурний ансамбль, з'ясувати межі і розміри міста Ярослава.[4] Особливо важливим в контексті даного дослідження стало саме визначення меж «міста». На опублікованій М.Закревським реконструкції плану стародавнього Києва, його східна межа пролягає у верхній частині гори від Золотих воріт до Михайлівського монастиря[5] (іл. 11). Реконструкції плану, опубліковані М.Максимовичем та М.Закревським, надовго сформували уявлення про те, що місто Ярослава було розташовано лише на плато київського нагір'я, не спускаючись по схилу Хрещатицької долини. Ці уявлення лежали в основі переважної більшості досліджень з історичної топографії міста практично до середини XX ст.[6]

Місто Ярослава розташовувалося на площі понад 60 гектарів, було оточене ровом та високим валом довжиною 3,5 км, шириною біля основи – 30 м, загальною висотою з дерев`яним частоколом – до 16 м. Головним в'їздом до міста Ярослава були Золоті ворота. Межа міста Ярослава від Золотих воріт проходила теперішньою вулицею Ярославів Вал до Львівської площі, де були Львівські ворота. З протилежного боку від Золотих воріт вал проходив до сучасного Майдану Незалежності. В районі цієї площі містилися Лядські ворота. Вал піднімався **сучасною вулицею Костьольною**, проходив по Володимирській гірці і в районі теперішньої Михайлівської площі з'єднувався з валами міста Володимира. У центрі міста Ярослава знаходиться Софійський собор. Поруч із ним в XI столітті звели – Ірининський та Георгіївський монастирі, князівський палац та ін. Місто Ярослава межувало з частинами міста Володимира і міста Ізяслава-Святополка[7] (іл. 8).

Після розорення Києва військами хана Батия у 1240 р. оборонні споруди Верхнього Києва були повністю занедбані та поступово руйнувались. Після 1654 р. Київ опинився у складі Гетьманщини під протекторатом Російської держави (спочатку за Андрусівським договором (перемир'ям) 1667 р. – на два роки, а потім за «Вічним миром» 1686 р. – остаточно). У Верхньому місті було розміщено російський гарнізон. Оскільки на той час Київ був важливим військово-стратегічним укріпленим пунктом

---

[4] Боровський Я.Є. Археологічні дослідження в «городі» Ярослава // Археологічні дослідження стародавнього Києва. – К.: Наукова думка, 1976. – С. 86

[5] Закревский Н. Описание Киева. – Т. 1. – М., 1868, Атлас, арк. 5.

[6] Каргер М.К. Древний Киев : очерки по истории материальной культуры древнерусского города. – М.-Лг., 1958. – Т. 1. – С. 250.

[7] Там само. – С. 252.

у боротьбі проти агресії Польщі і Туреччини, йому відводилась роль прикордонної фортеці.

Фортифікаційні можливості земляних укріплень стародавнього міста Ярослава, давно вже занедбаних, що вочевидь, не поновлювались протягом XIV-XVII ст., були високо оцінені московськими воєводами. На старих валах XI ст. почалося будівництво нової фортеці. Великі земляні вали XI ст. повною мірою були використані при поновленні старих укріплення міста Ярослава. На них після невеликого ремонту та часткової підсипки був поставлений «тын стоячий, в одно бревно», тобто найпростіша система дерев'яних укріплень.[8]

Паралельно з укріпленнями Верхнього міста в кінці 1650-х рр. Софійський собор було обнесено дерев'яною стіною з вежами, укріплено Михайлівський Золотоверхий та Печерський монастирі, Митрополичий палац на Подолі. У 1678 р. князь М. А. Черкаський наказав обнести Верхнє місто новим земляним валом, який прикривав Софійський та Михайлівський Золотоверхий монастирі від артилерійського обстрілу з боку Хрещатого яру – від Михайлівського монастиря до Золотих воріт. Частина міста на захід від валу отримала назву «Верхнє велике місто», а його ділянка на схилі Хрещатого яру, що примикала до воріт в нижньому валу, – «Печерське місто». Завдяки цьому до Старого міста було приєднано нове Печерське відділення, а нижні ворота отримали назву Печерських. У 1679 р. усі існуючі до того часу відділення: Софійське, Михайлівське, Печерське були обнесені новими валами, утворюючи таким чином Старокиївську фортецю[9] (іл. 12, 13). Під час реконструкції фортеці у 1685 р. її було оточено великим валом з розкатами – земляними попередниками бастіонів, на яких встановили «пищалі», тобто рушниці.

Проте будівництво Нової фортеці на Печерську визначило долю Старокиївської фортеці, яка невдовзі стала повністю занедбаною. Останнє значне поновлення цих укріплень проводилось протягом 1732–1737 рр. З початком XX ст., а особливо, у 1830-х рр. укріплення Старокиївської фортеці у зв'язку з перепланованням міста почали поступово зносити: вали, рови, брами які опинилися серед міської забудови, майже повністю були ліквідовані.

---

[8] Там само. – С. 415.

[9] Товстенко Т. Стародавні вулиці Києва (Михайлівська, Мала Житомирська, Софійська): Еволюція розпланування та забудови, перспективи розвитку // Теорія та історія архітектури і містобудування. – Київ: НДІТІАМ, 1999. – Вип. 4. – С. 225.

Територія навколо Михайлівського монастиря та укріплення Старого міста у першій половині XVII ст. зафіксовані на плані Києва 1638 р., розміщеного в «Тератургімі» лаврського ченця Афанасія Кальнофойського (іл. 9). Київські укріплення після їх відбудови у XVII ст. зафіксовані майже на всіх планах та в описах, а на планах XVIII – першої половини XIX ст. зображені й нові оборонні споруди, що виникли у XVIII – XIX ст. (іл. 10, 14, 15).

У 1820-х рр. починається розбудова та впорядкування досліджуваної місцевості, пов'язане із знесенням оборонних валів Київської фортеці та затвердженням нового плану розвитку міста. Було ліквідовано вали довкола Михайлівського відділення Старокиївської фортеці, прокладено нові вулиці - Костьольну та Трьохсвятительську. Саме на розі цих вулиць у 1817-1842 рр. був зведений костел св. Олександра.

Вулиця Костьольна розташована в Шевченківському районі міста Києва. Простягається по південно-західному схилу Старокиївської гори та пролягає від майдану Незалежності до вул. Трьохсвятительської. Вулиця виникла на древніх валах Старого міста. Початок її формування припадає на 1820-і роки. Це пов'язано зі зведенням будинку причту та римо-католицького Олександрівського костьолу. На той час у цьому місці пролягав невпорядкований шлях до Хрещатицької площі, забудова якого складалась лише з одного будинку – «плебанії», зведеного у 1824 р., ще до завершення будівництва самого храму. Вулиця позначена на генеральному плані міста 1837 р.[10] (іл. 19). Тоді ж перед костьолом була сформована невелика площа, що згодом перетворилась на бульварную частину вулиці.[11] Спочатку вулиця була призначена лише для проїзду, у 1836 р. її навіть планували скасувати, проте згодом її статус змінився, й на вулиці було дозволено житлову забудову. Нарізка ділянок під забудову, розташованих вздовж вулиці, здійснювалась протягом 1830-40-х років, остаточне розпланування вулиці припадає на 1838 р. Садиби Костьольної були наскрізними - виходили на сусідні Хрещатик та Михайлівську вулиці, за київським звичаєм мали великі сади. У 1841 р. перед костьолом була влаштована невелика площа, у 1884 р. глиниста вулиця була вимощена камінням. У 1910 р. вулицю та площу перед

[10] План города Киева от эспланады нового укрепления Дворцовой, Старокиевской, Лыбедской, Подольской, Плоской частей с показанием в Старокиевской части проекта на заселение мест, где производится постройка зданий Ун-та святого Владимира сообразно линии в прошлом 1836 году, одобренной для постройки оных с разделением на кварталы, слободки Паньковщины, предместья Кудрявца и слободки Лукьяновки сходно местному оных положению. Составлен 1837 года, августа 10 дня / Сост. Шмигельский. М. 1:4200. – К.: Проектно-планировоч. Бюро Коммунал. Секции Горсовета, 1931. – 1 л.

[11] Бульвар наприкінці вулиці з'явився у 1880-х роках.

костьолом було реконструйовано: зменшено підйом вулиці, оновлена стара бруківка. Забудова вулиці формувалась поетапно: першими, у 1830-х рр., були забудовані ділянки, що виходили до Хрещатицької площі, останнім, у 1960-х рр., зведений житловий будинок № 11 (за сучасною нумерацією)[12]. У 1934 р. на честь учасників полярного дрейфу на крижині після загибелі пароплава «Челюскін» перейменована на вул. Челюскінців. У 1939-1940 рр. у її верхній частині був влаштований сквер, реконструйований у 1983 р. при проведенні комплексної реконструкції Володимирської гірки, в зв'язку з спорудженням там музею В.І. Леніна (сучасний Український дім). У 1991 р. вулиці повернуто історичну назву[13]. Вулиця повністю зберегла характер периметральної багатоповерхової забудови, яка склалася на центральних магістралях Києва на рубежі XIX ст.

Ровесницею Костьольної є й сучасна вулиця Трьохсвятительська, що починається від Хрещатика. Вулиця під такою назвою відома ще з XVII ст., назва походить від церкви Трьох Святителів, що знаходилася на Михайлівській площі (знищена у 1934–1935 рр. в період планування Урядової площі). На початку XIX ст. вулицю перейменували в Театральну на честь першого у місті театру, зведеного у 1805 р., який знаходився приблизно на місці сучасного Українського дому. Первісна траса вулиці відрізнялася від сучасної. В ті часи вулиця пролягала до Подолу, в бік якого повертала поблизу сучасного фунікулеру, і включала сучасний Боричів узвіз. У 1830–40-х рр., внаслідок реконструкції Старого Києва, її напрямок було змінено в бік Андріївського узвозу, де вона складала єдине ціле з сучасною Десятинною вулицею. Водночас, згідно з генеральним планом 1837 р., було прорізано дорогу вниз, до Хрещатика, яка так і називалася – «Вулиця від Михайлівського монастиря» або «Нова Михайлівська дорога на Хрещатик». У 1919 р. в пам'ять про революціонерів, яких 24-25 грудня 1918 року вели цією вулицею на розстріл на Володимирську гірку, отримала назву – вулиця Жертв Революції. У 1955 р. перейменована на вулицю Героїв Революції. У середині 1930-х рр. планувалися роботи по реконструкції вулиці зі зменшенням кута ухилу.

---

[12] У передреволюційний період нумерація ділянок на вулиці починалася від костьолу, який мав № 2, тоді як сучасна починається від Майдану Незалежності.

[13] Рішення виконавчого комітету Київської міської ради народних депутатів «Про найменування вулиць і повернення вулицям історичних назв» від 06.09.1991№ 561.

У 1958 р. від Трьохсвятительської вулиці відокремлено Десятинну вулицю, після чого вона набула сучасних розмірів. Історичну назву відновлено в 1992 р.[14].

Відомості з історії забудови досліджуваної садиби (вул. Костьольна, 17)

Історична садиба костьолу розташована у південно-східній верхній частині Старокиївського пагорба, на наріжній садибі між вулицями Костьольною, Трьохсвятительською і прилеглою з північного заходу пізнішою забудовою, що з'явилась на території приналежних до костьолу саду і городу. Її забудова формувалася впродовж першої пол. XIX – поч. XX ст. Формування садиби костьолу впродовж XIX–XX ст. прослідковується, головним чином за планами (іл. 16-25) та описами. На жаль, більшість джерел, пов'язаних із будівництвом культових споруд тієї частини України, яка входила до складу Російської імперії, відклалися у фондах зарубіжних архівів. Проте архіви України зберігають численні документальні пам'ятки, які свідчать про історію найстарішої римо-католицької парафії Києва, зокрема, відомості про формування території садиби костьолу святого Олександра (ЦДІАК України, ДАК, ДАКО, ДАЖО). Цінним джерелом є також адресно-довідкові книги по м. Києву[15], що містять інформацію щодо змін, які відбувались у садибах за вказаними адресами. Історія спорудження собору, так само, як її сьогодення, неодноразово розкривалася у численних наукових публікаціях, зокрема А. Шамраєвої та О. Мокроусової.

Перші відомості про функціонування у місті католицького костьолу стосуються першої половини XIII ст. Перший київський католицький храм Пресвятої Діви Марії міг бути заснований домініканцями в третьому десятилітті XIII ст., але існував лише до 1240 р., – часу нашестя хана Батия. Ймовірне місце розташування костьолу – Поділ або Старокиївська гора княжого міста[16].

Дані про час появи перших католицьких побудов у помонгольському Києві є досить непевними. Ймовірно, католицькі сакральні будови в певні періоди свого існування мав Київський замок (з кінця XIV ст. до середини XVII ст.). Наступна після костьолу Пресвятої Діви Марії нова споруда домініканців виникла в Києві у першій

---

[14] Розпорядження Представника Президента України у місті Києві «Про повернення вулицям історичних назв» від 11.09.1992 № 1043

[15] Весь Киев: [адресные книги]. – 1899-1915.

[16] Горбик О. О. Римо-католицькі костьоли Києва та Київщини / О. О. Горбик. – К. : Техніка, 2004. – С. 41, 51.

половині XV ст. – дерев'яний костьол св. Трійці, що не раз горів, перебудовувався, зрештою у 30-ті рр. XVII ст. був розібраний і перевезений «за Дніпро» в маєток Ф. Криницького (с. Басань Козелецько-го р-ну Чернігівської обл.)[17]. На поч. XVII ст. домініканці звели на Подолі величний мурований костьол в ім'я св. Миколая (1690 р. його перетворено на церкву в ім'я святих Петра і Павла, містилася навпроти Флорівського монастиря, у 1930-х рр. зруйнована). Від 1660 р. (коли католики були виселені з міста) до 1799 р. католицьких костьолів у місті не існувало. Лише після поділу Польщі, коли 1797 р. до Києва було адміністративно приєднане правобережне довкілля, населене польським дворянством, у місті знов постав католицький костьол. Київсько-Житомирська діоцезія була тоді з'єднана з Луцькою, а Київ став столицею губернії. Близько 1797 р. могильовський католицький єпископ С. Сестенцевич почав клопотання у київській адміністрації про дозвіл на будівництво костьолу. Це був час царювання Павла I, який, проводячи антиєкатериненську політику, благоволив до католицтва і поляків. Царським розпорядженням від 19 квітня 1799 р. у Києві дозволялось збудувати римо-католицький костьол. Щоправда, приписувалось, що споруда мала бути найскромніших розмірів і вигляду. Міститись храм мав на Печерську – новому дворянському аристократичному районі, який формувався поблизу Московської фортеці. Будівництво було проведене швидко, й у тому ж 1799 р. на новому базарі (близько теперішньої Печерської площі) постав дерев'яний костьол св. Миколая. Його опис (за переказами) наводить К. Іваницький: найскромніша будова, позбавлена виразних архітектурних рис, «звичайний чотиригранник», покритий двосхилим дахом. Ні креслень, ні розмірів, ні точного місцезнаходження, ні докладнішої характеристики цього костьолу не знайдено. Опікували храм домініканці, які прибули з монастиря в Чорнобилі. У 1817 р. костьол згорів (так зазначають М. Закревський, А. Стороженко, В. Цеховський). К. Іваницький «подовжує» споруді існування до часу пожежі на Печерську 1843 р. Можливо, ця дата є виправданою – лише 1842 р. освятили новий київський католицький костьол, а в проміжку цих років (від 1817 р. до 1843 рр.) католицька громада десь мала ж відбувати службу[18]. Дерев'яний храм міг бути легко поновлений, але його руйнація від пожежі 1817 р.

---

[17] Там само. – С. 68.

[18] Є свідчення, що від 1824 р. богослужіння проводились також у головній залі кам'яного двоповерхового будинку причту, який постав поряд з новобудовою Олександрівського костьолу.

стала додатковим приводом для клопотання про будівництво нового кам'яного католицького храму[19].

31 жовтня 1814 р. київський цивільний губернатор відіслав до Петербурга проект, в якому повідомляв, що у зв'язку з відміною збирання коштів на виготовлення пам'ятної медалі на честь перемоги у війні 1812 р., київське дворянство, на загальних зборах вирішило збудувати велику муровану церкву римо-католицького віросповідання на честь св. Олександра з «приличным» на ній написом[20]. Поруч мав знаходитися будинок для проживання ченців домініканського ордену. Для здійснення робіт передбачалося встановити для шляхти Київської губернії внесок у розмірі 25 коп. від кріпацької душі[21]. Згоду на будівництво та розпорядження про виділення ділянки між Старим Києвом, Подолом і Печерськом було отримано влітку 1815 р. Про дозвіл на побудову костелу йдеться в листі Олександра I до графа Потоцького від 7 липня 1815 р., де, зокрема, читаємо: «…з листа Вашого від 11 березня, бачачи новий вираз старанності і любові до Вітчизни, якими було переповнене дворянство, із задоволенням затверджую пожертвування на спорудження в місті Києві церкви… Вам, як також і всьому дворянству, за виявлені в листі Вашому почуття висловлюю подяку»[22].

Місце для садиби визначено протягом 1815-1817 рр. за участю міського архітектора А. Меленського нижче Михайлівського Золотоверхого монастиря, на території колишнього Архангельського виводу Печерського відділення Старокиївської фортеці. Ця територія перед хвірткою у валу Михайлівського відділення фортеці (іл. 13) ще 1805 р. була надана Михайлівському Золотоверхому монастирю для спорудження «страннопріїмниці» (готелю) та помешкань для штатних служителів обителі. Оскільки монастир не забудував ділянку, згідно з наказом київського губернського правління та за «височайше апробованим» планом від 18 травня 1817, її було передано для зведення костьолу. Кресленики ділянки 1817 р. подані цареві на затвердження, цього самого року Олександр I «высочайше повелел» на цьому місці будувати костел[23]. Первісно площа ділянки становила 3447 кв. сажнів, але 1824 року

---

[19] Горбик О. О. Вказ. праця. – С. 93-94.
[20] РДІА. – Ф. 1263. – Оп. 1. – Спр.67. – Арк.213 та зв.
[21] ЦДІАК України, ф. 127, оп. 1051, спр. 645, арк. 4.
[22] ДАК. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр.763. – Арк.5.
[23] РДІА. – Ф. 1282. – Оп. 2. – Спр. 1996. – Арк.7; Ф. 1263. -Оп.1. – Спр. 123. – Арк. 685 зв. – 686; ЦДІА України. – Ф. 533. – Оп. 3. – Спр.562. – Арк. 1 зв

місце було повторно розплановане А. Меленським зі збільшенням площі за рахунок розширення по лінії Трьохсвятительської вулиці (на той час ще не існуючої) на 1340 кв. сажнів[24]. Загалом територія ділянки становила 4787 кв. сажнів, проте за свідченням настоятеля парафії Святого Олександра о. Вікентія Головні ОР[25] «сию почти половину дорога занимает для въезда в костел, а даже и в Михайловский святыя Варвары монастырь многие проезжают сиею дорогою»[26].

30 серпня 1817 на розчищеній ділянці закладено та освячено прелатом Юхимом Грабовським у присутності духовенства і «обывателей»[27] наріжний камінь костьолу Св. Олександра (на честь папи мученика).[28] Храм мав стати центром монастиря ордена св. Домініка. Проте першою спорудою на території садиби став кам'яний двоповерховий будинок причту, зведений у 1824 році ще до закінчення будівництва самого храму[29]. Сюди переселились домініканські монахи, які в одному з приміщень влаштували тимчасову каплицю.[30] У 1832 р., після польського повстання, за рішенням департаменту духовних справ іноземних віровизнань домініканський монастир скасовано, костел став парафіяльним[31]. Частина майна монастиря була продана, церковне начиння передано настоятелю костьола.

Будівництво костьолу велося у декілька етапів і було остаточно завершено лише 1849 року. Кошти призначені для будівництва використовувались не лише за призначенням, а також витрачались на підтримку у належному стані ділянки будівництва. Про труднощі, що доводилось терпіти отцям-домініканцям у перші п'ятнадцять років будівництва храму, писав 10 травня 1830 р. вже згадуваний настоятель монастиря о. Вікентій Головня ОР. Звертаючись до київського військового губернатора з проханням дозволити ремонтні роботи будівель монастиря, а також шляху, що проходив від Хрещатика до Михайлівського Златоверхого монастиря безпосередньо по території плебанії, він писав: «а как сыпанной земли многими проездами и водою, всякий год портится земля и дорога, то принуждена мы оную

---

[24] ЦДІАК України, ф. 127, оп. 1051, спр. 645, арк. 4.
[25] Біля імен священиків, які є монахами якогось згромадження, традиційно ставиться абревіатура, що означає їхню орденську приналежність; у даному випадку "ОР" означає "Ordo praedicatorum", тобто, "Орден проповідників", більш відомий як домініканці.
[26] ЦДІАК України, ф. 533, оп. 3, спр. 563, арк. 1–2. – 1830 р., травня 12. Лист настоятеля парафії Святого Олександра о. Вікентія Головні ОР до [київського військового губернатора Б. Я. Княжніна]
[27] ДАК. – Ф. 19. – Оп.4. – Спр.31. – Арк.4
[28] ЦДІАК України. – Ф. 533. – Оп. 3. – Спр. 563. – Арк. 1–2.
[29] РДІА. – Ф.1263. – Оп.1. – Спр.378. – Арк.1.
[30] Iwanicki K. Kościoły i kaplice w Kijowie. – Warszawa, 1931. – S. 155.
[31] ЦДІА України.– Ф. 442. – Оп. 64. – Спр. 164. – Арк. 1.

подчинять, не имея на сие никаких доходов а также всю гору обгородили мы и обсадили деревьями, для поддержания оной горы, и украшения города, но всякий год сия обгорода сама через себя портится, и жителями старокиевскими разграблена бывает…»[32]. Проте затримка початку будівельних робіт була пов'язана передусім з тим, що коли після використання початкової суми, призначеної для будівництва храму, поміж дворян Київської губернії почався збір коштів для завершення будівництва, від участі у цьому відмовились найбагатші магнати Київщини: графи Браницькі, Енгельгардт, Лопухіни та інші.[33] Подальші роботи просувались дуже повільно, оскільки київська католицька громада не здатна була швидко зібрати необхідні кошти. Проте у 1835 р. ситуація з будівництвом костьолу змінилась: поміщик Київської губернії, депутат Київської дворянської комісії Антоній Савицький виявив бажання пожертвувати необхідну суму для завершення будівництва. Ця сума за попередніми розрахунками становила 196 770 рублів, тоді як в наявності було лише 24 535 рублів 74 копійок[34]. Це означає, що без пожертви А. Савицького у Києві наряд чи швидко з'явився б новий костьол. Кошти на внутрішнє оздоблення пожертвували поміщики брати Д. та А. Понятовські (вони і Модзалевський фінансували також розробку спрощеного проекту).

Первісний проект костьолу складено архітектором Пілером. Дійшов до нас у вигляді копії, зробленої міським архітектором Л. Станзані[35]. Кресленик датований 14 жовтня 1835 р. Судячи з віднайденого зображення[36], храм проектувався як взірець класицистичної сакральної архітектури – центричний, тринавовий, з неглибокими хором і нартексом; середохрестя було позначене ледь виступаючими за абрис квадрата плану раменами хреста (їх висота нижча від головного об'єму храму, що простежується і на фасаді, збагачуючи його). В інтер'єрі чотири пілони утримували досить значний купол. Тема сферичного купола є домінуючою і у зовнішньому об'ємному вирішенні – перші яруси храму сприймаються як постамент для нього. Загалом костьол має вивірені гармонійні пропорції, яруси тектонічно полегшуються доверху. Фасад прикрашено восьмиколонним портиком коринфського ордера та подвоєними коринфськими пілястрами (фланкували кути будівлі), в архітектурно

[32] ЦДІАК України. – Ф. 533. – Оп. 3. – Спр. 563. – Арк. 1.
[33] ЦДІАК України. – Ф. 533. – Оп. 3. – Спр. 563. – Арк. 4–4 зв.
[34] Там само.
[35] Ім'я зодчого і сам проект у 90-х рр. XX ст. знайдено А. Шамраєвою.
[36] ДАК. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 763. – Арк. 1.

оформлених нішах містилась скульптура. Орнаментальні гірлянди прикрашали фриз, вишукані оздоблені кронштейни підтримували карнизи і фронтон. Невеликі вікна над нішами в атиковому поверсі та більші на барабані (прикрашені сандриками) доповнювали гармонійний малюнок екстер'єру та моделювали потоки світла в інтер'єрі (найосвітленішим був би, безперечно, підкупольний простір). Отже, храм мав бути досить ошатною спорудою у стилі високого класицизму (іл. 34).

Проте, як було зазначено, через нестаток коштів будівництво храму затягнулося. Основні будівельні роботи велися з 1824 р. по 1833 р. 1830 р. стіни було змуровано тільки до рівня низу вікон[37], після чого роботи призупинено аж до 1835 р.[38].

6 липня 1835 р. Губернський предводитель дворянства граф Тишкевич направив до Будівельного комітету листа, де повідомляв, що «помещик Звенигородского уезда бывший депутат дворянства Антоний Совецкий [Савицький] будучи движим чувствами исконного христианина, выявился окончить на свои средства начатую в Киеве постройку римско-католический церкви и просит определить архитектора для проведения в соответствие плана этой церкви. Сделать подробное исчисление наружного окончания костела и того, что за несколько лет до этого бывшим архитектором Пилером уже сделано»[39].

Відомі два пізніші варіанти закінчення будови (іл. 35-37). Перший, розглянутий і погоджений Радою шляхів сполучення і громадських будівель 5 червня 1836 р., підписав архітектор Д. Вісконті[40]. Проектом передбачено ліквідацію світлового барабана і заміну його низькою банею та забудову наріжників головного фасаду двома вежами. Другий варіант, остаточний, підписано Ф. Мєховичем і затверджено 28 серпня того ж року. При збереженні принципового вирішення двовежового фасаду центральній частині повернуто баню на світловому барабані. Ф. Мєхович зберіг вищеописану планувальну структуру (рівно-раменний хрест вписаний и квадрат, нартекс з ризалітами дзвіниць, хор з сакристією: на перетині рамен – купол заввишки 30 м і діаметром 17 м) і дещо змінив кілька деталей фасаду – підвищив купол, який підняв на архітектурно артикульований барабан (з достатньою кількістю арочно завершених вікон і пілястрами між ними). Ордер портика став доричним; над входом

[37] ЦДІАК України. – Ф.127. – Оп. 1051. – Спр.645. – Арк.4.
[38] ДАКО. – Ф. 1238. – Оп. -Спр. 2 – Арк. 1.
[39] ДАМК. – Ф. 19. – Оп. 1.- Спр.763. – Арк. 1.
[40] Цей проект інколи помилково називають проектом Висконті. Проект зберігається в РДІА в Санкт-Петербурзі, опублікований А. Шамраєвою.

одне півциркульне вікно. Так костьол св. Олександра втратив привабливість першого проекту в стилі високого класицизму і став показовим пам'ятником ампіру.

У 1842 р. будівництво було, в основному, завершено, відбулось освячення костьолу виконуючим обов'язки архідиякона Юстином Стейгвілло, який став його першим настоятелем[41]. Кошторис, складений 1847 р., передбачав завершення оздоблювальних робіт, огорожі та мощення довкола будинку[42]. Після завершення внутрішніх оздоблювальних робіт, встановлення двох дзвонів (вагою 10 та 16 пудів), укладення цегляної і плиткової підлоги, ремонту трьох брам з хвіртками, тинькування колон, пофарбування стін відбулось друге освячення 4 жовтня 1849 р. Вигляд тогочасного костьолу представлений на малюнку Т. Шевченка[43] (іл. 40).

У листопаді 1849 під час бурі на костьолі було зірвано значну частину даху, пошкоджено баню. Був складений кошторис ремонтних робіт, згідно з яким планувались також «работы на ограде и коморах»[44]. Ремонтні роботи під керівництвом міського арх. М. Самонова тривали протягом 1849–1854 рр. оздоблювальні – до 1859 р., коли Духовна колегія розглянула рапорт прелата Бринка про те, що ремонт на костелі «совершенно окончен»[45].

Саме тоді костьол Святого Олександра набув свого історичного вигляду, який відбився на численних зображеннях кінця XIX – початку XX ст. (іл. 41-57, 59-66). Про те, яким він був всередині ми можемо скласти уявлення за документами та описами сучасників та за фото 1936 року, зробленим перед закриттям костьолу (іл. 67). У путівнику по Києву 1888 р. читаємо: «Внутри храм очень просторен и светел. Кроме главного престола, во имя Св. Александра, в нем есть еще шесть боковых – св. Анны, св. Апостолов Петра и Павла и св. Антония – с правой стороны; св. Анны, Пресвятой Богородицы и св. Иоанна Крестителя – с левой стороны. Напрестольный образ на главном престоле – Распятие».[46] Цей перелік престолів міститься і в путівнику 1864 р.[47]. Більш пізні обмежуються згадкою про головний престол та шість бічних «во

---

[41] ЦДІАК України. – Ф. 1268, оп. 2, спр. 18, арк. 14-15. Ciechowski W. Kijów i jego pamiątki / W. Ciehowski. – Kijów : L. Idzikowski, 1901. – S. 104.
[42] ДАЖО. – Ф.178. – Оп.13. – Спр.182. – Арк.1136; ЦДІАК України. – Ф.127. – Оп.1051. – Спр.645. – Арк.13; ЦДІАК України. – Ф.218. – Оп. 4. – Спр. 1785. – Арк.4
[43] Зберігається в Національному музеї Тараса Шевченка.
[44] ДАЖО. – Ф. 178. – Оп. 7. – Спр. 645. – Арк.68 зв., 69.
[45] ДАЖО. – Ф. 178. – Оп. 7. – Спр. 645. – Арк.75.
[46] Киев теперь и прежде [988–1888] / сост. М. М. Захарченко. – К, 1888. – С. 242.
[47] Сементовский Н. М. Киев, его святыни, древности, достопамятности и сведения, необходимые для его почитателей и путешественников. – Киев: тип. Сементовского, 1864. – С. 116.

имя пресв. Богородицы и некоторых святых».[48] На думку сучасної дослідниці О. О. Горбик «храм мав сім вівтарів: головний, присвячений Папі-мученику Олександру, в неглибокому хорі, в раменах – вівтарі Пресвятої Діві Марії та св. Антонія, в кутових нішах – вівтарі апостолів Петра і Павла, св. Ганни, св. Станіслава і св. Трійці».[49] Попри різночитання щодо посвяти престолів, безумовним є те, що їх було сім, що підтверджує у 1897 році тодішній настоятель костьолу ксьондз Петро Змигродський.[50] Стіни прикрашало ліплення, підбанний простір – розписи (зображення чотирьох євангелістів). На балконі над нартексом був розміщений орган, перевезений у 1838 р. коштом А. Савицького з Кременецького ліцейського костьолу. В головному вівтарі містилася копія відомої ікони пензля П. Рубенса «Розп'яття Ісуса Христа», у вівтарі з правого боку – копія картини Рафаеля «Мадонна Фаліньйо», у вівтарі св. Антонія – копія картини Б. Мурільйо «Св. Антоній»[51]. У підбаннику між віконними прорізами були зображення дванадцяти апостолів. З правого боку, під дзвіницею містилася каплиця Непорочної Діви Марії. У грудні 1915 за проектом єпархіального арх. Карла Іваницького під лівою дзвіницею влаштовано невеликий склеп для тимчасового установлення там трун з тілами небіжчиків, померлих у шпиталях під час І світової війни[52].

Водночас із завершенням будівництва костьолу провадились роботи по благоустрою території перед головним фасадом та всередині садиби. Олександрівський костел займав велику садибу, межа якої доходила до половини траси вул. Костьольної й простягалась вгору вздовж вул. Трьохсвятительської, що відображено на тогочасних планах (іл. 20-25). У 1861 р. в колишньому господарському флігелі було відкрито парафіяльну школу[53]. 1884 р. на території садиби була зведена цегляна сторожка (збереглась). Станом на 1874 р. в садибі костьолу містилися каретний сарай, льодовня та інші господарські будівлі. На поч. XX ст. загальна площа садиби становила 4937 кв. сажнів[54]. Варто зазначити, що від початку наявність досить великої земельної ділянки було прямою необхідністю, оскільки у той час не лише

---

[48] Путеводитель по Киеву и его окрестностям с адресным отделом, планом и фототипическими видами г. Киева / В. Д. Бублик. – Изд. 2-е, испр. и доп. – К., 1890. – С. 113.
[49] Горбик О.О. Вказ праця. – С. 98.
[50] ЦДІАК України. – Ф. 127. – Оп. 1051. – Спр. 645. – Арк. 6.
[51] Шероцкий К.В. Киев: путеводитель. – К. : тип.С.В.Кульженко, 1918. – С. 124.
[52] ДАЖО. – Ф.178. – Оп.2. – Спр.823. – Арк.1.
[53] ЦДІАК України. – Ф. 442. – Оп. 811. – Спр. 855. – Арк. 145-146 зв.; Весь Киев: Адресная книга. – К., 1899. – С. 11, 172.
[54] ДАЖО. – Ф.178. – Оп.13. – Спр.182. – Арк.18 зв.

приватні особи, але й міські парафії жили значною мірою за рахунок власного городньо-садового господарства. З плином часу та відходженням міст від сільського садибного типу, потреба у таких великих садових ділянках поступово відпадала, території колишніх садів поступово забудовувалися. Так відбулося і з територією плебанії костьолу Святого Олександра. У частині садиби вздовж вулиці Трьохсвятительської знаходився сад.[55] Забудові монастирського саду перешкоджав значний перепад рельєфу від траси вулиці вглиб садиби. Він залишався незайманим навіть в період будівельних бумів кінця XIX – початку XX століть. Проте з побудовою кварталу крупного домовласника, цивільного інженера Гаврила Петровича Познякова, який і нині існує на непарному боці вул. Трьохсвятительської, північно-західна частина парафіяльної садиби була остаточно втрачена приходом. Згідно з угодою, укладеною у 1910-х роках Позняковим з настоятелем парафії о. Казимиром Ставинським, остання велика ділянка плебанійної землі віддавалася Познякову у довгострокову оренду з тим, щоб згодом будівля мала перейти у власність парафії[56]. Революція завадила цьому плану. Сам Позняков помер 3 листопада 1917 р., а збудований ним будинок по вул. Трьохсвятительській, 7 так ніколи і не став парафіяльною власністю.

За даними протоколу засідання Київської духовної консисторії з питання дозволу на будівництво у Києві другого римо-католицького парафіяльного собору, кількість парафіян парафії св. Олександра станом на 1896 р. складало 33 771 осіб[57]. До побудови костьола св. Миколая у 1909 р. костьол св. Олександра був єдиним великим католицьким храмом Києва та приймав фактично всіх римо-католиків міста.

До 1937 р. костьол продовжував функціонувати як храм. У березні 1938 р. інспектор Київської міськради подав доповідну про те, що релігійна община костьолу розпалась, приміщення руйнується, тому костьол треба закрити та з подальшим використанням будівлі для культурно-просвітницьких потреб. Постановою Президії Київської міськради у березні 1938 р. Олександрівський римсько-католицький костьол у м. Києві було закрито[58]. Вже через два місяці Управління у справах мистецтв при Раднаркомі УРСР звернулось до міськради з проханням «в связи с освобождением

---

[55] ЦДІАК України. – Ф. 692. – Оп. 1. – Спр. 417. – Арк. 1.
[56] ЦДІАК України. – Ф. 2227. – Оп. 1. – Спр. 726. – Арк. 2-2 зв.
[57] ЦДІАК України,. – Ф. 127. – Оп. 1051. – Спр. 645. – Арк. 12–13.
[58] ДАК. – Ф. Р-1. – Оп. 1. – Спр. 11144. – Арк. 10; ДАК. – Ф. Р-1. – Оп. 1. – Спр. 11156. – Арк. 4.

помещения костела по ул. Челюскинцев, № 2 передать это помещение Музею народов Востока». Проте 27 березня на нараді у голови ЦВК УРСР було прийнято інше рішення: «Поставить вопрос перед горсоветом о передаче костела, после его закрытия, в распоряжение Центрального архивного управления УССР для использования под архивохранилище». 5 серпня президія міськради затвердила половинчасте рішення – «вопрос о передаче под музей помещения бывшего костела снять для дополнительной проработки его»[59]. У 1938-39 при частковому збереженні оздоблення фасадів, інтер'єри споруди, перекриття були повністю реконструйовані та пристосовані під установи і робітничий гуртожиток робітників «Київгазбуду» та «Міськторгвідділу», що призвело до розподілу внутрішнього простору на чотири поверхи зі зведенням додаткових цегляних стін та дерев'яних перегородок. Всі поверхи отримали коридорну систему планування, було пробито додаткові вікна[60]. Також знято хрести й ліхтарик на головній бані[61].

У жовтні 1940 р. Академія наук УРСР провела у Києві нараду з проблем астрономії. Серед прийнятих рішень було клопотання про виділення коштів для спорудження планетаріїв у Києві, Одесі, Харкові та Львові. У травні наступного року міськвиконком визнав організацію планетаріїв «необхідною та бажаною». Фахівцям було доручено визначити «один из пригодных для этой цели домов – бывший костел или бывшую Трапезную в Музейном городке и доложить до 1 июля 1941 г.». Проте через війну ці завдання не були виконані.

Під час повоєнної відбудови центра Києва, у серпні 1946 р. в Управлінні у справах архітектури при Раді Міністрів УРСР розглядалися проекти забудови Хрещатика. В одному з них архітектором О. Тацієм було висунуто пропозицію зруйнувати Олександрівський костьол та на його місці побудувати готель. Архітектурна рада у своєму рішенні записала, що пропозиція «заслуживает внимания для строительства на перспективу». Проте цього не трапилось[62], і у 1950 р. київська адміністрація призначила споруду для планетарію – були проведені обміри, і київська архітектурна майстерня № 2 виконала та реалізувала проект перепланування у 1951-1952 рр. У 1952 частину костьолу передано обсерваторії Київського університету.

---

[59] Ковалинский В. Долгожданный костел // 2000. – 2012. – № 48. – С. 30.
[60] Овчаренко О., Трегубова Т., Шамраєва А. Олександрівський костьол, 1817-49 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. - Кн. 1. – Ч. 2. – к., 2004. – С. 814.
[61] Киев: Справочник-путеводитель. – К., 1954. – С. 105.
[62] Ковалинский В. Вказ. праця. – С. 30.

Крім планетарію у будинку були розміщені книжкові фонди Історичної бібліотеки Міністерства культури УРСР (розташовувались у північно-західній частині споруди). У 1962 р. провели ще одну реконструкцію. Проте споруда, перефарбована в гнітючий темно-сірий колір, що нівелював і без того небагатий архітектурний декор, з блакитними, чомусь, куполами, явно не була окрасою міста (іл. 75-78). У 1982 р. планетарій перевели в спеціально зведений будинок, його місце зайняв Республіканський будинок наукового атеїзму. У 1991 р. храм повернули київській католицькій громаді. З нею від 1980 р. працював отець Ян Крапан, генеральний вікарій Житомирської діоцезії, декан Києва, що став настоятелем Олександрівського храму і очолив його «реанімацію»[63]. Протягом 1991–1995 рр. здійснено реставраційно-відновлювальні роботи за проектом архітектора С. Юрченка польською фірмою «Енергополь» (іл. 79-83). Було відтворено у первісних формах бічні фасади: реставровано напівкругле вікно, карнизи тощо. Значний обсяг робіт виконано в інтер'єрі. Розібрано стіни та перекриття, відновлено декор збереженого карниза під підбанником бані. Коринфські капітелі пілястрів реконструйовано з великою часткою вірогідності за рештками, розкритими в натурі, за віднайденими під підлогою архітектурними фрагментами. У процесі реставрації на парусах підбанного простору розкрито зображення євангелістів. Під одним з них знайдено напис – прізвище «Вишневський» (вірогідно, автор живопису) і дату «1863». Пофарбування фасадів та інтер'єра виконано у первісній колористиці за архівними та натурними архітектурними дослідженнями[64].

Опис костьолу св. Олександра після проведених реставраційних робіт найбільш повно подано у «Зводі пам'яток історії та культури України»[65].

«Костьол цегляний на високому цоколі з підвалами, тинькований, у плані прямокутний, з бічними ризалітами і нартексом, над яким влаштовано хори, та більш вузькою прямокутною вівтарною частиною, що закінчується двоповерховою закристією з окремим входом. До об'єму нартекса включено дві наріжні вежі-дзвіниці зі сходами. Квадратне у плані основне ядро розчленовано всередині чотирма стовпами-пілонами, які через підпружні арки несуть навантаження центральної бані.

---

[63] Горбик О.О. Вказ. праця. – С. 99.
[64] Овчаренко О., Трегубова Т., Шамраєва А. Вказ. праця. – С. 814.
[65] Овчаренко О., Трегубова Т., Шамраєва А. Вказ. праця. – С.813-816.

Перекриття склепінчасті: у центрі – велика півсферична баня (діам. – 17,5 м), утворена з дерев'яних, підшитих дошками кружал, у бічних компартиментах – цегляні циліндричні склепіння з розпалубками. Перехід до підбанника здійснено за допомогою трапецієподібних парусів. Бані і дах вкрито бляхою, пофарбованою у світло-сірий колір. На висоті цоколю перед головним входом влаштовано огороджену ґратами паперть-терасу, на яку ведуть широкі гранітні сходи. Наріжжя тераси і сходи фланковано ампірними металевими світильниками на фігурних гранітних п'єдесталах (збереглися частково). Провідними елементами у симетричній центричній композиції споруди є велична центральна баня на високому підбаннику, прорізаному арковими вікнами, та подібні за абрисом, але менші за розміром дві вежі-дзвіниці на головному південно-східному фасаді. Три півсферичні бані увінчано позолоченими маківками й хрестами. Парадний вхід підкреслено монументальним чотириколонним портиком тосканського ордера з трикутним фронтоном, у тимпан якого вписано рельєфний латинський хрест. Антаблемент портика, що включає карниз значного виносу на площинних мутулах, має продовження на бічних фасадах, поділяючи їх на основний і аттиковий яруси. Основний ярус включає широкі прямокутні вікна нижнього світла, обрамлені простими лиштвами з прямими сандриками, а також напівкруглі ампірні вікна верхнього світла, розташовані у бічних ризалітах і над прямокутним отвором головного входу. Бічні ризаліти і торець закристії оформлено великими пілястрами тосканського ордера. Гладенька площина аттикового ярусу прорізана лише лежачими віконцями для освітлення сходів у межах дзвіниць. Тло фасадів пофарбовано у світло-жовтий колір, архітектурний декор – у білий, цоколь – у сірий.

На відміну від екстер'єру інтер'єр костьолу вирішено у більш ошатному коринфському ордері. Великими пілястрами на п'єдесталах цього ордера оздоблено стіни вівтаря і підпірні стовпи-пілони, з'єднані між собою чотирма високими напівциркульними підпружними арками, окресленими профільованими архівольтами. Мотив аркади підхоплює форма нижчих діагональних проходів у пілонах, орієнтованих на наріжні ніші-ескедри. В інтер'єрі панує висотно розкритий підбанний простір, добре освітлений дванадцятьма арковими вікнами циліндричного підбанника з гладенькими, побіленими разом із банею простінками. По низу підбанника проходить круговий антаблемент коринфського ордера, над карнизом якого

влаштовано обхідний балкончик. Згідно з класицистичними канонами, архітрав розчленовано горизонтальними смужками з іоніків, зубців і намистин, виносну карнизну плиту оперто на модульйони, декоровані листям аканта. Дещо модифіковані коринфські капітелі пілястрів включають голівки херувимів. Стриманий ліплений і скульптурний декор доповнюють живописні зображення євангелістів у парусах підбанника. Колористичне вирішення інтер'єра в цілому витримано в світлих тонах: білому (архітектурний і ліплений декор), розбіленому жовтому (тло стін), світло-сірому (підлога з мармурових плит).

Розписи костьолу – зображення євангелістів в овальних медальйонах, – виконано у стилістиці романтизованого академізму. Еклектичні неорокайлеві обрамлення дещо дисонують з ампірною ясністю та величною простотою форм і об'ємів, вишуканим лаконізмом класицистичних орнаментальних прикрас та профілювань. На східних стовпах зображено святих Матфея і Марка, на західних – святих Луку та Іоанна з їхніми символами. Окрім розписів, інтер'єр храму прикрашають картини й ікони, розміщені на підбанних пілонах. По периметру храму на стінах розміщено невеликі поліхромні барельєфи зі сценами життя Ісуса Христа. Інтер'єр прикрашають мармурові та алебастрові статуї Богоматері, Ісуса Христа та св. Олександра. Змістовно важливими елементами оздоблення є встановлені в центральній наві високий хрест з «Розп'яттям», дерев'яний престол, пишно прикрашений різьбленням, орнаментика якого включає мотиви німецького ренесансу й бароко, і таке саме різьблене крісло. Кафедра костьолу досить скромна за розміром і декором, її прикрашають площинно вирізьблені зображення ангелів, виноградної лози, сцена «Сходження Святого Духа на апостолів і Богоматір». Найціннішим елементом мистецького оздоблення є старовинна (імовірно, XIX ст.) копія «Преображення Господнього» Рафаеля (1520 р.)».

Ще після завершення будівництва костьолу зазначалося, що, хоч до екстер'єру будівлі існували певні зауваження, інтер'єр був визнаним як бездоганний. Внаслідок виконаних високопрофесійних робіт 1991-95 рр. це вдалось відновити та розкрити повною мірою.

У 2009 р. розпочалися капітальні інтер'єрні роботи в храмі. Після відновлення храму з 1995 р. до 2011 р., центральний вівтар мав простий аскетичний вигляд. Його центром було витончене розп'яття, що сюжетно перегукувалося з вівтарним образом,

який знаходився у вівтарі перед розоренням храму 1937 р. У 2011 р. було збудовано новий центральний вівтар, який частково імітував форми, які ми бачимо на фото 1936 р. (іл. 67). У надвівтарній арці було створено алегоричний образ Бога-Отця, що зсилає Святого Духа у вигляді голуба, який стилістично перегукувався із зображеннями євангелістів у вітрилах храму – єдиних елементах розписів собору, які дійшли до наших днів. Крім зображень євангелістів з аутентичних частин інтер'єру у храмі збереглися головні та задні двері, а також копія «Преображення» Рафаеля. Цей образ було привезено з Італії наприкінці XIX – на початку XX ст. одним із заможних парафіян. Його місцезнаходження тривалий час залишалося невідомим, аж поки його не виявили у запасниках Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. Його було відреставровано та вміщено у храмі. У 2015 р. його було вилучено з храму та передано у парафію Преображення Господнього у м. Бориспіль.

Протягом 2011-2019 рр. на соборі Святого Олександра ведуться ремонтно-реноваційні роботи. Добудовані бічні вівтарі та центральний вівтар розфарбовано у сірий та зелений колір, розп'яття з центрального вівтаря знято, на його місці намальовано картину, що зображує явлення Христа Святому Олександру. Автор нових розписів – художниця Ірина Годунова. До вже існуючих вітражів («Євхаристія», «Пресвяте Серце Ісуса», «Хрещення Господнє»), додалися вітражі «Жертвоприношення Авраама», «Боже Милосердя» та два вітража над бічними вівтарями. Роботи проводяться також назовні споруди: бані костьолу замінено на нові, на яких з'явилися так звані «ребра». Кутові вежі та фасадну частину пофарбовано у яскраво жовтий колір[66].

Олександрівський костьол – визначна архітектурна пам'ятка доби пізнього класицизму, невід'ємна частина історичного ландшафту центру Києва, в якому відіграє роль важливої архітектурної домінанти.

Окрім костьолу Святого Олександра (вул. Костьольна, № 17), на території його колишньої садиби збереглися: *будинок причту* (плебанії) костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, № 13-а), *флігель для прислуги* костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, № 13-б), *огорожа з брамами* костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, 17 – вул. Трьохсвятительська, 7), *будинок прибутковий*

---

[66] Путова Г. В. Костьол Святого Олександра: 200 років історії. – К., 2017. – Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.academia.edu/31860025

(вул. Трьохсвятительська, № 7), *будинок господарчий* костьолу св. Олександра (вул. Трьохсвятительська, № 7), *флігель з господарським льохом* (вул. Костьольна, 13-д, у глибині садиби), *сторожка* (вул. Костьольна, 17, у глибині садиби). Стайні, каретний сарай та інші господарські будівлі, споруджені на подвір'ї 1874 р., не збереглися.

У 1993 р. праворуч від паперті костьолу встановлено пам'ятний знак жертвам тоталітарного режиму (вис.- 6,62м, шир.- 2,62 м), виготовлений у Польщі.

Будинок причту (плебанії) костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, № 13-а)

Першою спорудою на території костьольної садиби, зведеною ще до закінчення будівництва самого храму, був кам'яний будинок причту. Його будівництво було завершено у 1824 р. Автор проекту, ймовірно, архітектор Пілер, хоча в його основу покладено типовий проект. Первісно двоповерховий на одинадцять віконних осей, у плані Г-подібний, з першим цегляним і другим дерев'яним поверхами, виступним колонним ґанком входу в центрі головного фасаду. Призначався для ченців домініканського ордена. Після закриття останнього в 1832 р. використовувався як парафіяльний дім. У великій залі було облаштовано каплицю, в якій правили службу до завершення будівництва Олександрівського костьолу. Тильним фасадом споруда виходила на господарське подвір'я. До основного об'єму споруди по лінії вулиці прилягав одноповерховий флігель для костьольної прислуги, збудований, на думку дослідників, у 1830-40-х рр. У період 1849-60 рр. будинок причту був перебудований. Після перебудови перший поверх складався з тринадцяти кімнат з кухнею, коморою з невеликим льохом, другий – з тридцяти кімнат (з двома віконними прорізами кожна). 1914 р. верхній дерев'яний поверх замінено на цегляний.

Проектні креслення будинку в архівах Києва не виявлені. Численні фотографії кінця XIX – початку XX ст. з видами Олександрівського костьолу фіксують будинок до надбудови третього та четвертого поверхів. Найбільш раннє зображення будинку є акварель Т. Шевченка (1846 р.) (іл. 40). У 1939 р. було виконано ремонтні роботи на фасадах та в інтер'єрі. У 1941–43 рр. будинок зазнав значних пошкоджень, у 1946 р. відновлений. 1951–53 рр.[67] за проектом арх. О. Недопаки (керівник – арх. М. Шехонін,

[67] За іншими даними надбудова здійснена у 1941 р. (Див.: Мокроусова О., Скібіцька Т. Історична довідка на будиеок по вул. Костьольній, 13а. – К., 2001).

інститут «Київміськпроект») здійснено надбудову третього і четвертого поверхів з подальшим пристосуванням під житловий будинок для тресту «Легпромбуд» харчової промисловості СРСР.

Станом на сьогодні будинок чотириповерховий з підвалом та мансардним поверхом, високою терасою на підмурку з боку головного фасаду, цегляний, тинькований, у плані Г-подібний, з пізнішою невеликою двоповерховою прибудовою на лівому бічному фасаді. Вирішений у стилі класицизм. До центрального головного входу ведуть кам'яні сходи, терасу огороджено ґратами на цегляних стовпчиках, завершених гранітними полірованими кулями. Перекриття пласкі, дах вальмовий, покриття з металочерепиці. Первісне внутрішнє планування не збереглося. Площинний за характером головний фасад подекуди розкреслено гуртами й завершено карнизом великого виносу, оздобленим ліпленими кронштейнами та розетками. Вікна прямокутні. На першому поверсі головного, бічного і тильного фасадів збереглися фрагменти первісного архітектурного оздоблення – розкріповані клинчасті перемички вікон, поєднані між собою міжвіконними й підвіконними профільованими гуртами. Будинок – значна пам'ятка цивільної архітектури першої пол. XIX ст.

Будинок є також цікавою пам'яткою, з якою пов'язані значні історичні події. З 1906 р. у м. Києві виходить католицький часопис "Lud Boży"("Божий народ"), засновником якого був настоятель парафії Святого Олександра о. Казимир Ставинський. Редакція часопису знаходилася у парафіяльному будинку собору[68]. Тут також проживали відомі культурні і релігійні діячі. З 25 квітня до першої половини травня 1917 р. у будинку проживав Андрей Шептицький (світське ім'я – Роман Марія Олександр Шептицький; 1865-1944) – митрополит Галицький Української греко-католицької церкви (з 1900), громадсько-політичний діяч, граф. 1914 р. заарештований у Львові російською адміністрацією, інтернований в Росію. Повертаючись із заслання, приїхав до Києва, зупинився у настоятельських покоях. 28 квітня 1917 р. відвідав УЦР, яка містилася у Педагогічному музеї (вул. Володимирська, 57), був на засіданні Київського губернського з'їзду Української селянської спілки, що відбувався в ньому; зустрівся з головою УЦР М. Грушевським. Наступного дня М. Грушевський і С. Єфремов (член Комітету УЦР) нанесли офіційний візит митрополиту Андрею у

[68] Путова Г. 200 років від закладки наріжного каменю київського римо-католицького собору Святого Олександра. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://cdiak.archives.gov.ua/v_do_200_Kostiolu_Sv_Oleksandra.php

цьому будинку. 9 травня відслужив панахиду в Олександрівському костьолі за померлого 1916 р. у Львові письменника, вченого, громадського діяча І. Франка. Під час перебування в Києві призначив о. Михайла (Цегельського) генеральним вікарієм для католиків візантійського обряду в центральних землях України.

З 1940-х рр. у будинку містився гуртожиток АН УРСР. 1953–55 рр. на другому поверсі в першій кімнаті ліворуч мешкав Світличний Іван Олексійович (1929–1992) – поет, літературознавець, критик, один з провідних діячів шестидесятництва. У цей час – аспірант Інституту літератури АН УРСР, розпочав літературознавчу і публіцистичну діяльність. У гуртожитку разом з І. Світличним мешкав літературний критик І. Бойчак[69]. Тепер у будинку міститься Посольство Канади в Україні.

Флігель для прислуги костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, № 13-б)

Однозначної думки щодо часу зведення будинку не існує. Датами побудови вказані 1824 р., 1830-40-і рр. 1862 р., 1863 р. Найбільш вірогідним є те, що будинок був зведений у 1830-40-х рр. Його можна побачити на малюнку Т. Шевченка 1846 р. (іл. 40). На цьому малюнку будинок зображений як одноповерхова на високому цоколі споруда. В архівних документах згадується як «перший флігель», що складався з п'яти кімнат та кухні для прислуги костьолу. 1861 р. пристосований під школу для дітей католицького віросповідання. 1863 р. розширений прибудовою перпендикулярного до основного об'єму одноповерхового крила, у зв'язку з чим в огорожі внутрішнього подвір'я, що оточує будівлю костьолу, було пробито вікна. Пізніше неодноразово перебудовувався.

Одноповерховий з підвалами, цегляний, тинькований, у плані Г-подібний. Перекриття на першому поверсі пласкі. Дах односхилий з шиферним покриттям. Вхід з торця, зверненого у бік костьолу. Внутрішнє планування коридорно- анфіладного типу.

Екстер'єр зберіг особливості первісного архітектурного вирішення у стилі класицизм. Головний фасад має високий глухий цоколь, пофарбований. Шість нерівномірно розташованих невеликих прямокутних вікон завершено сандриками-поличками на спрощених бічних опорах. Міжвіконня розкреслено пласкими

---

[69] Білокінь С., Малаков Д., Федорова Л. Будинок домініканського монастиря 1-ї пол. 19-20 ст., в якому проживали Андрей Шептицький, Світличний І.О. // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С 816.

лопатками, верхні напівкруглі завершення яких з круглими нішками посередині ідентичні оформленням стовпів огорожі. Вірогідно, цей декоративний елемент запроваджено під час ремонтних робіт поч. XX ст. Верхні частини лопаток з'єднано горизонтальним гуртом. Тло стіни пофарбовано у жовтий колір, архітектурний декор – у білий, що споріднює будинок з розташованим праворуч костьолом. Спрощений дворовий фасад з прямокутними прорізами частково облицьований керамічною плиткою. Будинок є однією з найстаріших споруд у забудові садиби костьолу і вулиці в цілому. Тепер службовий будинок Олександрівського костьолу.[70]

Огорожа з брамами костьолу св. Олександра (вул. Костьольна, 17 – вул. Трьохсвятительська, 7)

Перша половина XIX – початок XX ст. Розташована вздовж червоної лінії забудови вулиць та у глибині садиби, навколо прилеглого до костьолу прямокутного подвір'я, На малюнку Т. Шевченка 1846 р. зображена цегляною з боку вул. Костьольної та у вигляді дерев'яного паркану з боку вул. Трьохсвятительської. Сучасного вигляду, ймовірно, набула в 1913–14 рр. під час спорудження прибуткового будинку (вул. Трьохсвятительська, 7) та реконструкції у 1914 р. парафіяльного будинку (вул. Костьольна, 13-а) й школи (вул. Костьольна, 13-б). Цегляна на цоколі, тинькована. Складається з ритмічно встановлених квадратних у перетині підвищених стовпів і глухих фільончастих прясел з карнизними гуртами. Обрамлення стовпів з боку вул. Костьольної і внутрішнього, прилеглого до костьолу подвір'я має ознаки стилю модерн – напівкруглі завершення з декоративними круглими нішками у центрі.

В огорожі влаштовано три проїзні брами. Скромно оформлений в'їзд на подвір'я будинку на вул. Трьохсвятительській, 7 має другорядний характер. Симетрична парадна брама обабіч головного фасаду костьолу відіграє значну композиційну роль. Поряд з проїздами, фланкованими високими стовпами, у стіні прорізано по одній арковій хвіртці. Основними елементами архітектурного оздоблення виступають ошатні металеві заповнення проїздів і отворів хвірток: знизу фільончасті глухі, вгорі з ажурних металевих ґрат. Рисунок ґрат, утворений з рослинних мотивів, арабесок і волют, є характерним для періоду історизму кін. XIX – поч. XX ст. По осі проїздів, над

[70] Трегубова Т., Шамраєва А. Флігель для прислуги костьолу, 1824, 1862 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

заокругленими завершеннями стулок встановлено акцентні латинські хрести. Огорожа – композиційно важлива функціональна частина забудови садиби Олександрівського костьолу.[71]

Будинок прибутковий (вул. Трьохсвятительська, № 7 А)

Розташований на червоній лінії забудови вулиці, в оточенні цегляної огорожі. Будинок був зведений у 1913-1914 рр. Споруджений у садибі Олександрівського костьолу на місці колишнього саду. За першим контрактом від 8 травня 1907, костьол здав цю ділянку (пл. 500 кв. сажнів) у тимчасову оренду шляхтянці М. Бржезинській. За наступною угодою від 11 травня 1911 р., укладеною за сприяння арх. К. Іваницького настоятелем костьолу Станіславом Шептицьким і затвердженою Луцько-Житомирською духовною консисторією, орендатором терміном на 32 роки з правом забудови ділянки став інженер Г. Позняков. Він був автором проекту будинку та керівником будівельних робіт. 1914–18 рр. споруда належала костьолу[72] і частково була заселена спадкоємцями Г. Познякова (4 квартири). У 1915 р. Позняков додатково орендував частину костьольного саду, яким міг користуватися без права забудови[73]. Після 1918 р. будинок було націоналізовано. У 1926–27 рр. перебував на балансі Житкоопу[74], з повоєнного часу до 2011 р. в будинку містилася поліклініка. Станом на сьогодні – приватна власність.

Двоповерховий на цокольному поверсі, цегляний, тинькований, складної конфігурації у плані. До прямокутного основного об'єму прилягає крило, що замикає простір подвір'я з боку пров. Костьольного. Дах вальмовий, з бляшаним покриттям. Внутрішнє планування коридорне двобічне з центральним розташуванням сходового вузла. В архітектурному вирішенні будівлі поєднані раціоналістичні та ретроспективні тенденції пізнього модерну. Композиція головного фасаду асиметрична, центральну вісь виділено ризалітом з високим вікном сходової клітки та пласким ступінчастим щипцем, бічні осі намічено розкріповками. В оздобленні першого поверху використано модернізовані неоренесансні форми: пілястри іонічного ордера в міжвіконних простінках та високі сандрики у вигляді карниза на консолях. Надвіконні

---

[71] Трегубова Т. Огорожа з брамами, 1-а пол. 19 – поч. 20 ст. // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С 816-817.
[72] Весь Киев : адресные и справочные книги на 1914-1916 гг. – К., 1914-1916.
[73] ДАЖО. – Ф.178. – Оп.2. – Спр.380. – Арк. 29-39.
[74] Весь Киев : справочная книга на 1926 год. – К., 1926. – С. 324.

й підвіконні фільонки доповнено рослинними рельєфами з мотивами стилізованих волют і пальмет. Прямокутні без лиштв вікна другого поверху розміщені на тлі рустованого поля стіни. Цінним елементом інтер'єра є парадні дерев'яні сходи з масивними різьбленими балясинами[75].

Будинок господарчий костьолу св. Олександра (вул. Трьохсвятительська, № 7 Б)

Одночасно з двоповерховим прибутковим будинком у 1914 р. Г. Позняков звів одноповерховий кутовий господарчий будинок, що прилягає до огорожі костьолу. Будинок одноповерховий, цегляний, тинькований, стіни оброблені дощатим рустом, у плані нагадує трапецію, що розширюється в бік Трьохсвятительської вулиці. Архітектура будинку не має певних стильових ознак, проте вписується в оточуючу забудову. На фасаді з боку вул. Костьольної розташований широкий віконний проріз з багатодільним заповненням. На фасаді по вул. Трьохсвятитульській – аналогічні прямокутні віконнні прорізи та дверний проріз. Вікна акцентовані трапецеподібними сандриками, що утворені клинчастими елементами. Станом на сьогодні у будинку розміщується кав'ярня.

Флігель з господарським льохом (вул. Костьольна, 13-д, у глибині садиби)

Побудований у 1862 р. Розташований у тилу садиби № 13-а, орієнтований під кутом до напрямку вулиці. В архівних документах XIX ст. значиться як «другий одноповерховий цегляний флігель на склепінчастому підвалі». До недавнього часу використовувався Київським бюро технічної інвентаризації.

Одноповерховий з підвалом, цегляний, у плані прямокутний. Дах односхилий, з шиферним покриттям. Складається з двох приміщень, розділених наскрізним коридором, перекритих стелею по дерев'яних балках. Двокамерний підвал має напівциркульні цегляні склепіння. Мурування стін з жовтої київської цегли без тинькування зовні. Архітектура споруди максимально спрощена. Підвищення чолової стіни виділено простим гуртом, під яким – п'ять вікон і асиметрично розташований вхід через дерев'яний тамбур. Прорізи прямокутні.

---

[75] Скібіцька Т., Шамраєва А. Прибутковий будинок, 1913-14 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

Флігель – єдина будівля, що залишилася від забудови колишнього господарського подвір'я. Тепер належить Олександрівському костьолу.[76]

Сторожка (вул. Костьольна, 17 Б, у глибині садиби)

Розташована у дальньому куті прямокутного подвір'я, що оточує споруду костьолу, ліворуч від його закристії. Час побудови – 1884 р. В архівних документах згадується як «сторожівка» з чотирьох кімнат. Дійшла до наших днів у значно перебудованому вигляді.

Одноповерхова, цегляна, ззовні була облицьована керамічною плиткою (здебільш плитка відвалилася), у плані прямокутна. Перекриття пласкі, дах двосхилий, з шиферним покриттям, Вхід з торця, зверненого до брами. На більш довгому п'ятивіконному бічному фасаді збереглася цегляна перемичка центрального аркового прорізу. Є складовою історичної забудови садиби костьолу. Тепер господарське приміщення Олександрівського костьолу.[77]

---

[76] Тиманович Є., Шамраєва А. Флігель з господарським льохом, 1862 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

[77] Трегубова Т. Сторожка, 1884 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

ПЕРЕЛІК
ВИКОРИСТАНИХ АРХІВНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела

ДАЖО. – Ф.178. – Оп.2. – Спр.380. – Арк. 29-39.

ДАЖО. – Ф.178. – Оп.2. – Спр.823. – Арк.1.

ДАЖО. – Ф. 178. – Оп. 7. – Спр. 645. – Арк.68 зв., 69, 75.

ДАЖО. – Ф.178. – Оп.13. – Спр.182. – Арк.11 зв., 18 зв.

ДАК. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 763. – Арк. 1, 5.

ДАК. – Ф. 19. – Оп. 4. – Спр. 31. – Арк.4.

ДАК. – Ф. Р-1. – Оп. 1. – Спр. 11144. – Арк. 10.

ДАК. – Ф. Р-1. – Оп. 1. – Спр. 11156. – Арк. 4.

ДАКО. – Ф. 1. – Оп. 295. – Спр. 55756.

ДАКО. – Ф. 1238. – Оп. – Спр. 2 – Арк. 1.

РДІА. – Ф. 1263. – Оп. 1. – Спр. 67. – Арк. 213 та зв.

РДІА. – Ф. 1263. – Оп. 1. – Спр. 123. – Арк. 685 зв. – 686.

РДІА. – Ф. 1263. – Оп. 1. – Спр.378. – Арк.1.

РДІА. – Ф. 1282. – Оп. 2. – Спр. 1996. – Арк.7.

РДІА. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр.146.

ЦДІАК України. – Ф. 127. – Оп. 1051. – Спр. 645. – Арк. 4, 6, 12–13.

ЦДІАК України. – Ф. 169. – Оп. 8. – Спр. 848. – Арк. 6, 11.

ЦДІАК України. – Ф. 218. – Оп. 4. – Спр. 1785. – Арк.4.

ЦДІАК України. – Ф. 442. – Оп. 64. – Спр. 164. – Арк. 1.

ЦДІАК України. – Ф. 442. – Оп. 811. – Спр. 855. – Арк. 145-146 зв.

ЦДІАК України. – Ф. 533. – Оп. 3. – Спр. 562. – Арк. 1 зв.

ЦДІАК України. – Ф. 533. – Оп. 3. – Спр. 563. – Арк. 1–2, 4–4 зв.

ЦДІАК України. – Ф. 692. – Оп. 1. – Спр. 417. – Арк. 1.

ЦДІАК України. – Ф. 1268. – Оп. 2. – Спр. 18. – Арк. 14-15.

ЦДІАК України. – Ф. 2227. – Оп. 1. – Спр. 726. – Арк. 2-2 зв.

Література

Алферова Г.В., Харламов В.А. Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк / Отв. ред. Б.А. Рыбаков; АН УРСР. – К.: Наукова думка, 1982.

Антонович В.Б. Археологическая карта Киевской губернии: (приложение к XV т. «Древности»). – М.: Тип. М. Г. Волчанинова, 1895.

Білокінь С., Малаков Д., Федорова Л. Будинок домініканського монастиря 1-ї пол. 19-20 ст., в якому проживали Андрей Шептицький, Світличний І.О. // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004. – С 816.

Боровський Я.Є. Археологічні дослідження в «городі» Ярослава // Археологічні дослідження стародавнього Києва. – К.: Наукова думка, 1976. – С. 86–107.

Весь Киев: адресные и справочные книги на 1882–1916 гг. – К., 1882–1916.

Весь Киев : справочная книга на 1926 год. – К., 1926.

Вулиці Києва. Довідник / за ред. А.В. Кудрицького. – К. 1995.

Головні та міські архітектори Києва 1799- 1999: каталог виставки до двохсотріччя введення посади головного архітектора Києва / М. В. Виноградова [та ін.]; ред. М. М. Дьомін; Державний НДІ теорії та історії архітектури і містобудування Держбуду України (НДІТІАМ), Головне управління містобудування та архітектури Київської міської держадміністрації (Головкиївархітектура). – К.: НДІТІАМ: Головкиївархітектура, 1999.

Горбик О.О. Католицькі храми Києва // Київська старовина. – 1999. – № 6. – С. 47.

Горбик О.О. Київський домініканський костьол XVII ст.: Пошук аутентичності // Сучасні проблеми архіт. і містобуд-ва: Зб. наук.-техн. праць. – 1999. – Вип. 6. – С. 26–30.

Горбик О.О. Римо-католицька церква в історії Києва: архіт.-фактологічний факультатив // Київ. старовина. – 1999. – Вип. 6. – С. 42–49.

Горбик О.О. Римо-католицькі костьоли Києва та Київщини. – К. : Техніка, 2004. – 120 с.

Диса К.Л. Путівник Вацлава Чеховського «Kijów i Jego Pamiątki» як приклад представлення польських місць пам'яті у Києві // Наукові записки НаУКМА: Історичні науки. – 2014. – Т. 156. – С. 23-32.

Долгоруков И.М. Путешествие в Киев в 1817 году / Соч. кн. Ивана Михайловича Долгорукого. – М.: Имп. О-во истории и древностей рос. при Моск. ун-те, 1870.

Древнейший план города Киева 1638 года / видав. Б. И. Ханенко. – Киев: тип. С.В. Кульженко, 1896. – Репринт. – 1 атл. [20 с.] : текст; печать; 41х30 см; Б. м-ба.

Звід пам'яток історії та культури України: енцикл. вид. у 28 т. – Кн. 1. Київ, ч. 2. – М – С. – К.: Головна редакція Зводу пам'яток історії та культури при вид-ві «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004.

Каргер М.К. Древний Киев: очерки по истории материальной культуры древнерусского города. – М. – Лг.: изд-во АН СССР, 1958, т. 1; 1961, т. 2.

Киев: Справочник-путеводитель. – К., 1954.

Киев теперь и прежде [988–1888] / сост. М. М. Захарченко. – Киев : Изд. С.В. Кульженко : Паровое Лито-Тип. заведение С.В. Кульженко, 1888.

Київ. Провідник / за ред. Ф. Ернста. – К., 1930.

Ковалинский В. Долгожданный костел // 2000. – 2012. – № 48. – С. 30.

Костельна вулиця // Вулиці міста Києва: офіційний довідник / Додаток до рішення Київської міської ради від 22 січня 2015 року № 34/899 «Про затвердження офіційного довідника „Вулиці міста Києва“». – С. 111-112.

Науменко В.В. Вплив фортифікаційних споруд на формування міського ландшафту Києва XVIII – поч. XX ст.: історико-пам'яткознавчий аспект. – Дис. на здобуття наук. ступ. канд. істор. наук. На правах рукопису. – К., 2019. – 298 с.

Овчаренко О., Трегубова Т., Шамраєва А. Олександрівський костьол, 1817–49 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. 1. – Ч. 2. – к., 2004. – С. 813–816.

Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР; (Ил. справ.-каталог). В 4-х т./ Гл. Редкол.: Н. Л. Жариков (гл. ред.) и др. – К.: Будівельник, 1983-1986. – Т. 1. Киев; Киевская область / Редкол.: Ю. С. Асеев (отв. ред.) и др., 1983.

План Киева составленный в 1695 г. / Издание Киевской комиссии для разбора древних актов. – К.: Типография Корчак-Новицкого, 1893.

Попельницька О.А. Маєтності католицької церкви XVI - XVII ст. на Київському Подолі (за комплексом джерел СІД) // Спеціальні історичні дисципліни:питанння теорії та методики. – 2003. – 10. – С. 32–42.

Практический иллюстрированный путеводитель по г. Киеву : с прил. плана города и фототип. видов Киева. – Изд. 2-е, испр. и доп. – К.: Изд. Ч. А. Ящевского, 1913.

Путеводитель. Киев и его окрестности с топографическим планом и видами Киева / уклад. Н. Тарановский. – К.: Типография штаба Киевского военного округа, 1884. – 138 с.

Путеводитель по Киеву и его окрестностям с адресным отделом, планом и фототипическими видами г. Киева / В. Д. Бублик. – Изд. 2-е, испр. и доп. – К. : Тип. С. В. Кульженко, 1890.

Путова Г.В. Костьол Святого Олександра: 200 років історії. – К., 2017. – Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.academia.edu/31860025/Костьол_Святого_Олександра_200_років_історії.

Путова Г.В. Нові інтер'єрні роботи у київському костьолі Святого Олександра: джерельна база та реальність // Церква – наука – суспільство: питання взаємодії. Матеріали Тринадцятої Міжнародної наукової конференції (27–29 травня 2015 р.). – К. 2015. – С. 95-98.

Путова Г.В. Реновація київського костьолу Святого Олександра як ілюстрація неефективності системи охорони пам'яток в Україні // Церква-наука-суспільство: питання взаємодії. К., 2016. – С. 69-71.

Путова Г.В. Римо-католицький собор Святого Олександра. Ремонтно-реставраційні роботи 1991 – 1995 років та 2011 – 2017 років: порівняльний аналіз (до 200-річчя заснування храму). – К., 2017. – Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.academia.edu/33481505/Римо-католицький_собор_Святого_Олександра._Ремонтно-реставраційні_роботи_1991_1995_років_та_2011_2017_років_порівняльний_аналіз_до_200-річчя_заснування_храму_

Развидовский П. Записка о Киевском доминиканском монастыре // Евгений Болховитинов, митрополит киев. Описание Киево-Софийского собора и киев. епархии с присовокуплением разных грамот и выписок, объясняющих оное. – К., 1825, прил. – С. 30-33.

Сементовский Н.М. Киев, его святыни, древности, достопамятности и сведения, необходимые для его почитателей и путешественников. – Киев: тип. Сементовского, 1864.

Скібіцька Т.В Вулиця Костьольна у м. Києві – перша комплексна пам'ятка архітектури та містобудування: досвід підготовки науково-проектної та облікової документації для включення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України / Т.В. Скібіцька, Г.М. Савчук, О.Г. Мокроусова // Праці Наук.-дослід. ін-ту пам'яткоохорон. дослідж. – 2010. – Вип. 5. – С. 118-132.

Скібіцька Т., Шамраєва А. Історична довідка на нововиявлену пам'ятку архітектури , житловий будинок № 7 по вулиці Трьохсвятительській. – К., 2000.

Скібіцька Т., Шамраєва А. Прибутковий будинок, 1913-14 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

Стороженко А.В. О существовании в г. Киеве римско-католических храмов // Eranos: Сб. ст. по лит. и истории в честь проф. Н.П. Дашкевича. – К., 1906. – С. 242–253.

Тиманович Є., Шамраєва А. Флігель з господарським льохом, 1862 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с (Головне управління містобудування та архітектури Київської міської державної адміністрації)

Товстенко Т. Стародавні вулиці Києва (Михайлівська, Мала Житомирська, Софійська): Еволюція розпланування та забудови, перспективи розвитку // Теорія та історія архітектури і містобудування. – Київ: НДІТІАМ, 1999. – Вип. 4. – С. 225-300.

Толочко П.П. Город Ярослава // Стародавній Київ — К.: Наукова думка, 1966.

Трегубова Т. Огорожа з брамами, 1-а пол. 19 – поч. 20 ст. // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С 816-817.

Трегубова Т. Сторожка, 1884 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004.– С. 817.

Трегубова Т., Шамраєва А. Флігель для прислуги костьолу, 1824, 1862 // Звід пам'яток історії та культури України. Київ. – Кн. І, ч. ІІ. – К., 2004. – С. 817.

Цеховский В. О католических постройках в Киеве с древнейших времен // Киев. старовина. – 1889. – LXVI. – С. 88-89.

Шамраєва А., Юрченко С. Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44.

Шероцкий К.В. Киев: путеводитель. – К.: тип.С.В. Кульженко, 1918.

Iwanicki K. Kościoły i kaplice w Kijowie. – Warszawa, 1931. – [10], 38 s.: 12 tabl., il. – Okres I. Do końca XVII w. Okres 2. Od końca XVIII w. Do 1918 r.

Ciechowski W. Kijów i jego pamiątki. – Kijów : L. Idzikowski, 1901.

Прийняті скорочення

ДАЖО – Державний архів Житомирської області;

ДАК – Державний архів м. Києва;

ДАКО – Державний архів Київської області;

РДІА – Російський державний історичний архів;

ЦДІАК України – Центральний державний історичний архів України, м. Київ.

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ

1. Фрагмент плану м. Києва. Вулиця Костьольна на плані міста.
2. Історико-містобудівний опорний план м. Києва.
3. Охоронна (буферна) зони ансамблю споруд Софійського собору, що є складовою об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра» (наказ Міністерства культури України № 233 від 23.03.2017).
4. Фрагмент охоронної (буферної) зони ансамблю споруд Софійського собору, що є складовою об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра».
5. Фрагмент архітектурної охоронної зони.
6. Фрагмент археологічної охоронної зони.
7. Пам'ятка археології національного значення – культурний шар «Міста Ярослава» (на плані № 7).
8. Схема укріплень Верхнього Києва. Цифрою III позначено місто Ярослава.
9. Перспективний план Києва 1638 р. в «Тератургімі» лаврського ченця Афанасія Кальнофойського. Під № 49 позначений Михайлівський Золотоверхий монастир. (Джерело: Древнейший план города Киева 1638 года / видав. Б. И. Ханенко. – К., 1896).
10. План Києва, полковника Ушакова. 1695 р. (Джерело: Алферова Г. В., Харламов В. А. Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк. – К.: Наукова думка, 1982).
11. «План старого Киева». (Джерело: Закревский Н.В. Описание Киева. – М., 1868. – Т. 2).
12. Лінія давньоруських укріплень Києва, реконструйована у другій половині XVII ст. Прив'язка до сучасної схеми міста. (Джерело: Алферова Г.В., Харламов В.А. Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк. – К.: Наукова думка, 1982. – С. 35).
13. Схема оборонних ліній Києва кінця XVII ст. (за планом Ушакова). Реконструкція Г.В. Алферовой, В.А. Харламова. Під цифрою III позначено Печерське містечко (Місто Ярослава), № 8 – хвіртки у валах, № 28 – Архангельський вивід, № 29 –

Печерські ворота і вивід, № 35 – Михайлівський вал. (Джерело: Алферова Г. В., Харламов В. А. Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк. – К.: Наукова думка, 1982. – С. 88).

14. «План Старокиевской крепости со внутренним строением…» 1783 р. Фрагмент.
15. План 1803 р. (Архів Інституту археології НАН України. Ф. 14, № 116).
16. «План города Киева четырем онаго частям с показанием Печерской Крепости с означением публичных общественных и казенных строений с ситуациею». (Сост. архит. Меленский А.). 1812 р. Фрагмент.
17. «План города Киева четырех онаго частей и с показанием находящихся в нем разных казенных публичных и партикулярных строений с ситуациею по городскую черту», [після 1811]. Фрагмент.
18. «Часть общего плана города Киева». 1836 р.
19. «План города Киева от эспланады нового укрепления Дворцовой, Старокиевской, Лыбедской, Подольской, Плоской частей с показанием в Старокиевской части проекта на заселение мест, где производится постройка зданий Ун-та святого Владимира сообразно линии в прошлом 1836 году, одобренной для постройки оных с разделением на кварталы, слободки Паньковщины, предместья Кудрявца и слободки Лукьяновки сходно местному оных положению. Составлен 1837 года, августа 10 дня». (Сост. Шмигельский). Фрагмент.
20. План 1843 р. Фрагмент. (Изъяснение плана Киева. – СПб.: тип. Карла Крайя, 1843).
21. «План города Киева…». 1846 р. Фрагмент.
22. «Часть общего плана города Киева с показанием местности, прилегающей к Киево-златоверхо-Михайловскому монастырю и проекта расширения Трехсвятительской улицы». 1856 р. Фрагмент плану з пояснювальним підписом. (ЦДІАК України. – Ф. 169. – Оп. 8. – Спр. 848. – арк. 11).
23. «План Киевского Злато Верхо- Михайловского монастыря с окружающими его городскими обывательскими землями. 30 марта 1857 г.». Фрагмент. (ЦДІАК України. – Ф. 169. – Оп. 8. – Спр. 848. – арк. 6).
24. План 1862 р. (ДАКО. – Ф. 1. – Оп. 295. – Спр. 55756).
25. Викопіювання вулиці Костьольної з плану 1870-х рр.

26. План 1880 р. Фрагмент. Костьол позначено хрестиком, навколо нього вже сформовані вулиці.
27. «План Костельной улицы…». 1883 р. (Джерело: Скібіцька Т.В., Савчук Г.М., Мокроусова О.Г. Вулиця Костьольна у м. Києві …, с. 123).
28. Викопіювання з плану 1911 р. з позначенням садиб по вул. Костьольній. (Джерело: Скібіцька Т.В., Савчук Г.М., Мокроусова О.Г. Вулиця Костьольна у м. Києві …, с. 124).
29. План Києва з околицями. 1916 р. Фрагмент.
30. Німецька аерофотозйомка Києва. 1918 р.
31. План м. Києва, 1923-1931 рр. Фрагмент. (Київголовархітектура, планосховище).
32. Німецька аерофотозйомка Києва. 29 вересня 1943 р.
33. Стан забудови центру Києва у 1941-1943 рр. Костьол позначений як «забудова існуюча».
34. Копія проекту архітектора Й. Піллера, складена архітектором Л. Станзані. 1835 р. (ДАК. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 763)
35. Проект архітектора Ф. Мєховича, 5 червня 1836 р. Головний і бічний фасади. (РДІА. – Ф.1488. – Оп. 2. – Спр. 146).
36. Проект архітектора Ф. Мєховича, 5 червня 1836 р. (РДІА. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 146).
37. Проект архітектора Ф. Мєховича, затверджений до виконання 25 серпня 1836 р. (РДІА. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 146).
38. Обмірні креслення костьолу. Головний фасад.
39. Обмірні креслення костьолу. Поверхові плани.
40. Тарас Шевченко. Костьол у Києві. 1846 р. (Джерело: Крізь віки: Київ в образотворчому мистецтві 12 – 20 ст. – К.: Мистецтво, 1982, № 120).
41. Вигляд костьолу в панорамі міста. Малюнок Гроте. 1850 р.
42. Перший міський театр та Олександрівський костьол. Малюнок М. Закревського. Сер. XIX ст.
43. Вигляд костьолу в панорамі міста. 1860 р.
44. Вигляд костьолу в панорамі міста. Сер. XIX ст.
45. Н. Орда. Вулиця Трьохсвятительська у Києві. Гравюра. Друга пол. XIX ст.

46. Вигляд костьолу з боку вул. Олександрівської. Фото кін. 1860-х рр. Б. Захаркевич, передрук Й. Завадського.
47. Вигляд костьолу з боку вул. Олександрівської. Сер. XIX ст.
48. Вигляд костьолу в панорамі міста. Між «Присутственими місцями» та Михайлівським монастирем – водонапірна башта (1872 р., не збереглася). Фото 1870-х рр.
49. Костьол у загальному вигляді забудови початку правої сторони Хрещатика. 1880-і рр.
50. Вигляд костьолу з Печерська. Фото кінця XIX ст.
51. Вигляд костьолу з алеї в купецькому саду. 1900-і рр.
52. Вигляд костьолу в панорамі міста. Кінець XIX ст.
53. Вигляд костьолу в панорамі міста з-за Дніпра. Кінець XIX ст.
54. Вигляд костьолу в панорамі міста з боку вул. Хрещатик. Листівка, поч. XX ст.
55. Вигляд костьолу в панорамі міста з боку вул. Хрещатик. Листівка, поч. XX ст.
56. Царський сад. Вид на костьол. Листівка кін. XIX–поч. XX ст.
57. Вид на костьол. Поч. XX ст. (Фотографія з альбому, сайт Бібліотеки Конгресу США).
58. Вулиця Трьохсвятительська в бік Хрещатика. Фото 1910-х рр.
59. Олександрівський костьол. Загальний вигляд. Кінець XIX ст.
60. Загальний вигляд костьолу. 1890 р.
61. Загальний вигляд костьолу. (Джерело: Практический иллюстрированный путеводитель по г. Киеву: с прил. плана города и фототип. видов Киева. – К. : Изд. Ч.А. Ящевского, 1913).
62. Олександрівський костьол. Загальний вигляд. Листівка, поч. XX ст.
63. Олександрівський костьол. Загальний вигляд. Фото 1910-х рр.
64. Костьол на початку XX ст. (Фото з матеріалів ЦДКФФА України, №2-49208). Опубліковано в довіднику «План Киева и его предместий», 1916 р.
65. Загальний вигляд костьолу. 1930-і рр.
66. Костьол у 30-і роки XX ст. (З матеріалів НДІТІАМ, № 12188).
67. Інтер'єр костьолу св. Олександра. 1936 р.

68. Вул. Воровського (Хрещатик). На другому плані – костьол святого Олександра. Фото 1934 р.
69. Парафіяльний будинок собору Святого Олександра. Фото 1941 р. (З фондів Державного архіву м. Києва)
70. Вигляд костьолу у панорамі зруйнованого Хрещатика. Фото 1944 р.
71. Вигляд костьолу з боку площі Сталіна (Європейська). Фото липня 1946 р.
72. Вигляд костьолу у панорамі Хрещатика. Фото 1950-х рр.
73. Загальний вигляд костьолу. Фото 1950-х рр.
74. Загальний вигляд костьолу. Фото сер. 1950-х рр.
75. Загальний вигляд костьолу. Фото 1977 р. (Глобус, встановлений на честь перших радянських космічних супутників Землі).
76. Загальний вигляд костьолу. Фото 1977 р.
77. Вигляд костьолу у панорамі міста. Фото 1982 р.
78. Загальний вигляд костьолу. Квітень 1986 р. Фото М.І. Жарких.
79. Вигляд костьолу в процесі реставрації. Фото 1992 р. (Джерело: Шамраєва А., Юрченко С. Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44).
80. Інтер'єр костьолу до розбирання перекриття. Фото 1992 р. (Джерело: Шамраєва А., Юрченко С. Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44).
81. Підбанний простір в процесі реставрації. Фото 1993 р. (Джерело: Шамраєва А., Юрченко С. Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44).
82. Вигляд костьолу в процесі реставрації. Фото 1994 р.
83. Загальний вигляд костьолу. Фото 1994-95 рр.
84. У 2003 році інтер'єр храму ще був поділений перекриттями та перегородками на численні приміщення у чотирьох поверхах, богослужіння здійснювались у колишньому зоряному залі планетарію, під самою банею. Фото 2003 р.
85. Вул. Костьольна, 17. Костьол. Загальний вигляд з боку вулиці Трьохсвятительської. Фото 2019 р.
86. Костьол. Головний фасад. Фото 2019 р.

87. Костьол. Пам'ятний знак жертвам тоталітарного режиму. Фото 2019 р.
88. Костьол. Бічний фасад. Фото 2019 р.
89. Костьол. Бічний фасад. Фото 2019 р.
90. Інтер'єр. Купол костьолу. Фото 2019 р.
91. Інтер'єр костьолу. Фото 2019 р.
92. Інтер'єр костьолу. Фото 2019 р.
93. Інтер'єр костьолу. Фото 2019 р.
94. Вул. Костельна, 17. Ворота до подвір'я. Фото 2019 р.
95. Подвір'я. Фото 2019 р.
96. Вул. Костьольна, 13 Б, Г. Дворовий флігель. Фото 2019 р.
97. Костьольна, 13 Б, Г. Дворовий флігель. Фото 2019 р.
98. Вул. Костьольна, 13 Д. Дворовий флігель (флігель з господарським льохом). Фото 2019 р.
99. Вул. Костьольна, 17 Ж. Дворовий флігель (сторожка). Фото 2019 р.
100. Вул. Костьольна, 17 Б. Дворовий флігель. Фото 2019 р.
101. Вул. Костьольна, 13 А. Загальний вигляд. Фото 2019 р.
102. Вул. Костьольна 13 А. Головний фасад. Фото 2019 р.
103. Вул. Костьольна, 13 А. Дворовий фасад. Фото 2019 р.
104. Вул. Трьохсвятительська, 7 А. Фото 2019 р.
105. Вул. Трьохсвятительська, 7 Б. Фото 2019 р.

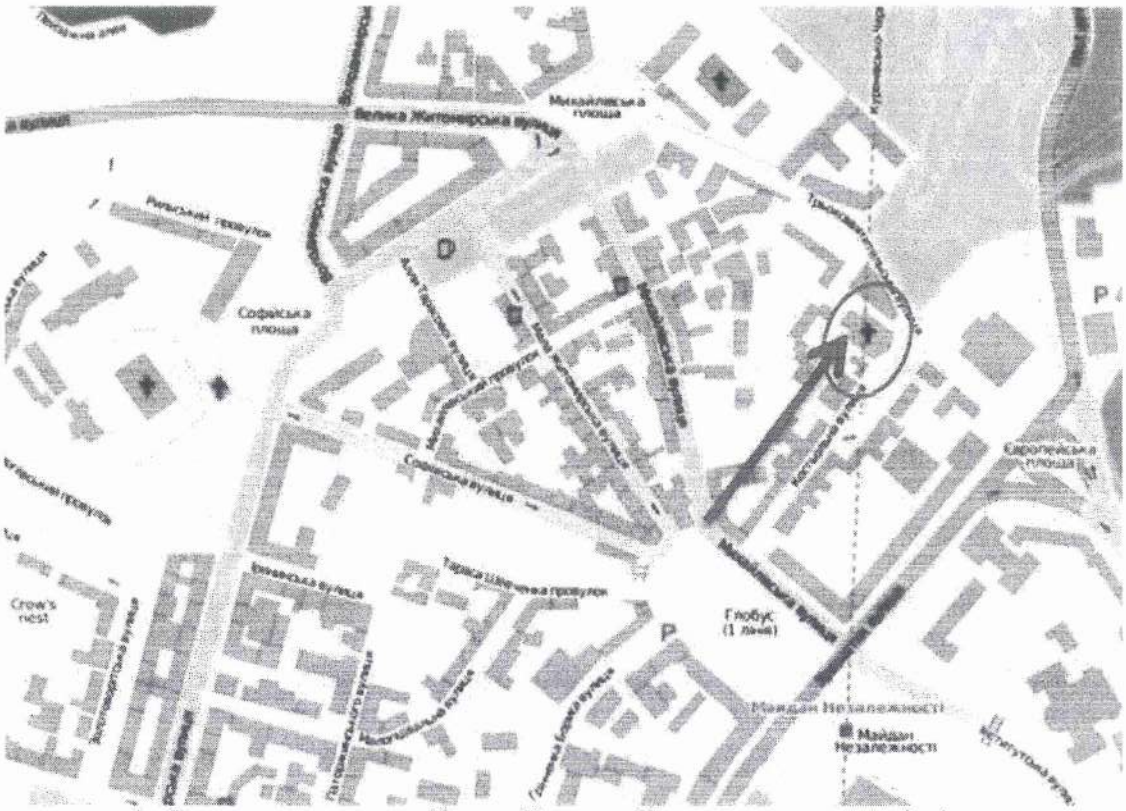

1. Фрагмент плану м. Києва. Вулиця Костьольна на плані міста.

2. Історико-містобудівний опорний план м. Києва.

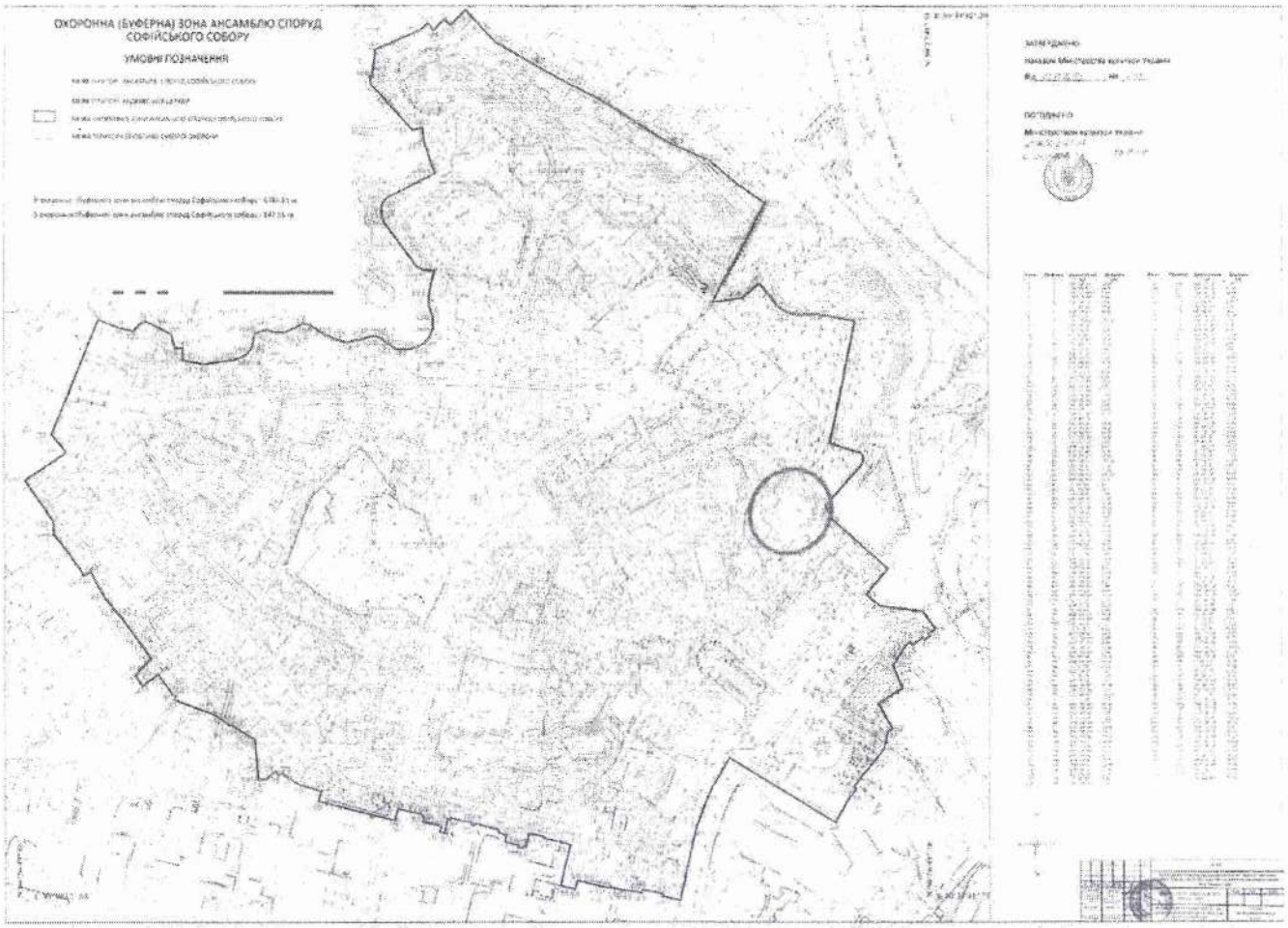

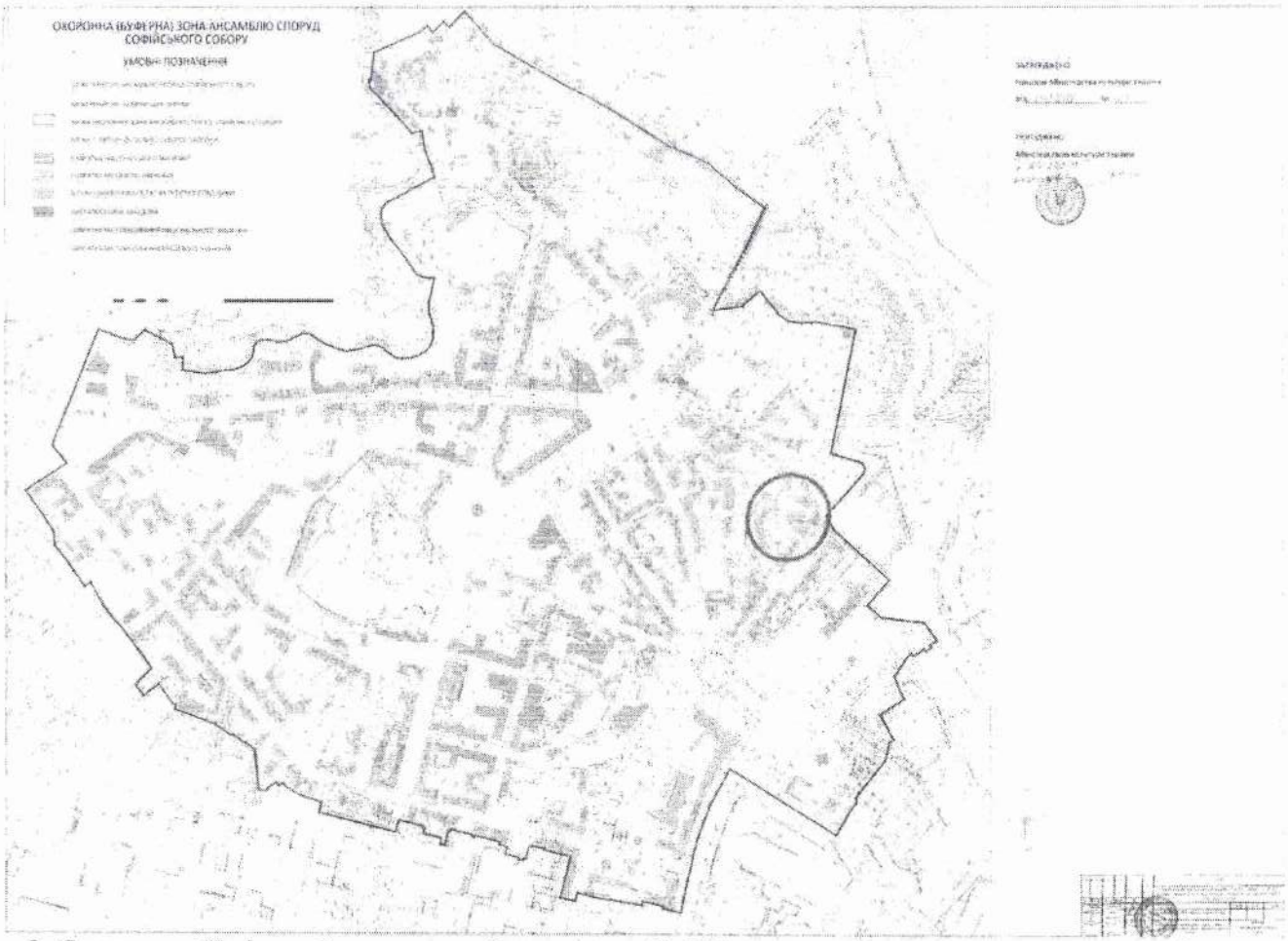

3. Охоронна (буферна) зони ансамблю споруд Софійського собору, що є складовою об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра» (наказ Міністерства культури України № 233 від 23.03.2017).

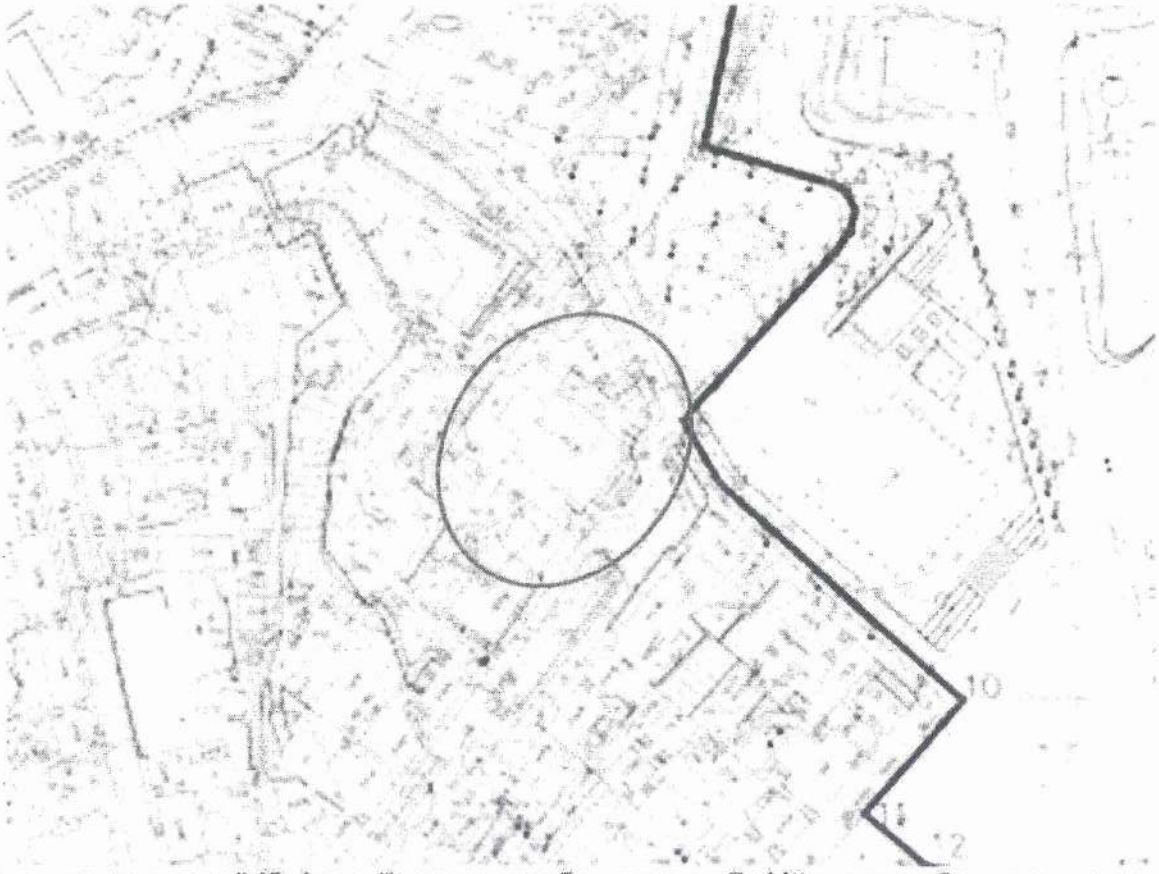

4. Фрагмент охоронної (буферної) зони ансамблю споруд Софійського собору, що є складовою об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра».

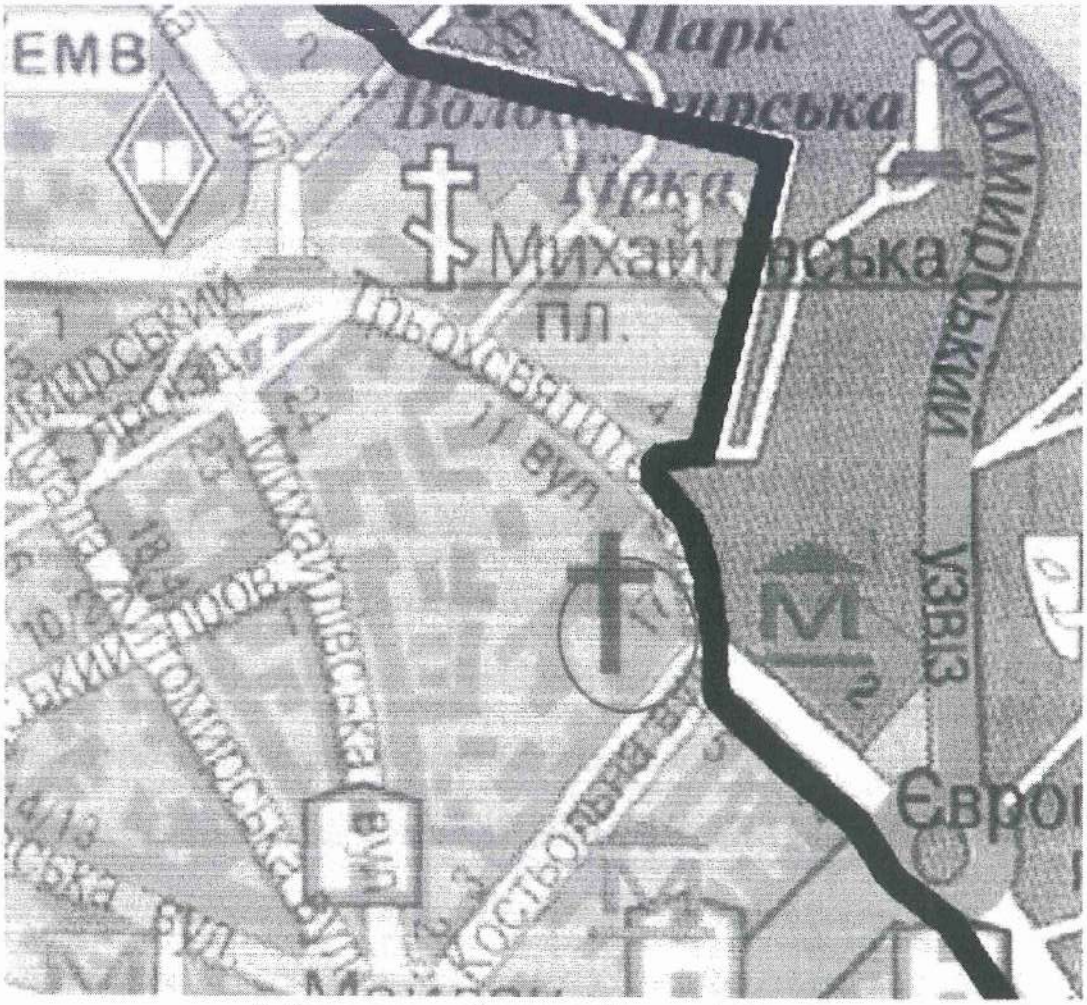

5. Фрагмент архітектурної охоронної зони.

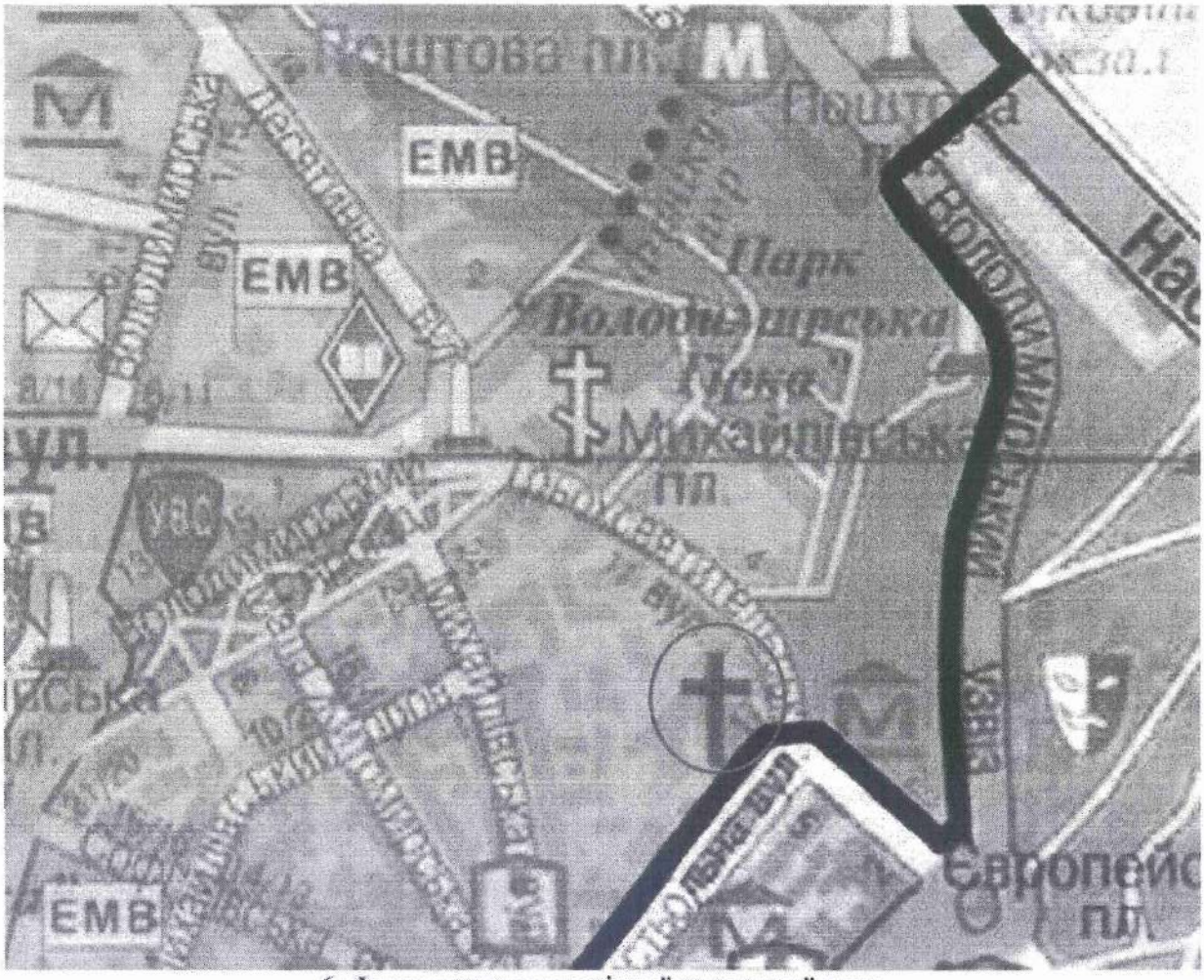

6. Фрагмент археологічної охоронної зони.

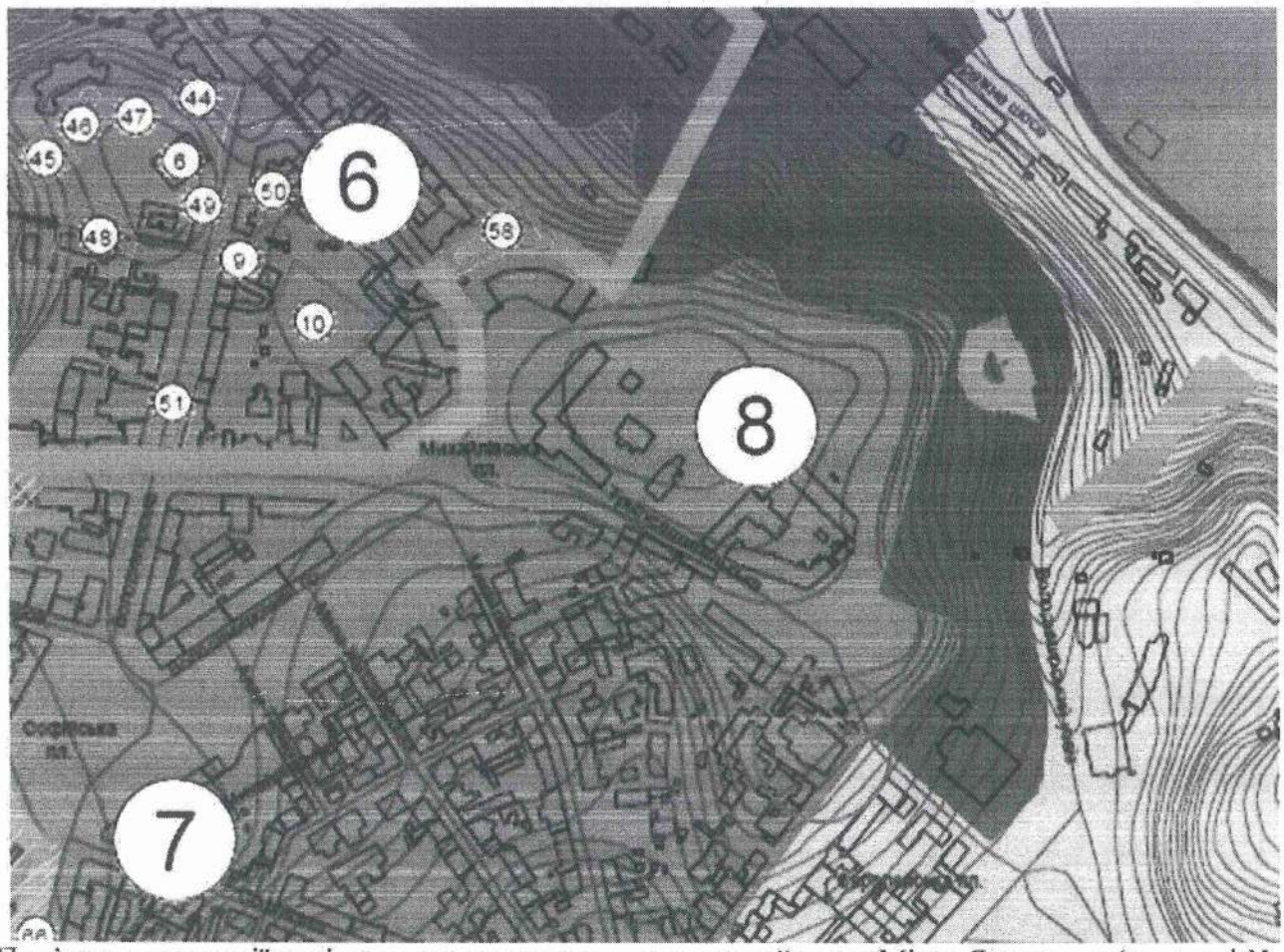

7. Пам'ятка археології національного значення – культурний шар «Міста Ярослава» (на плані № 7).

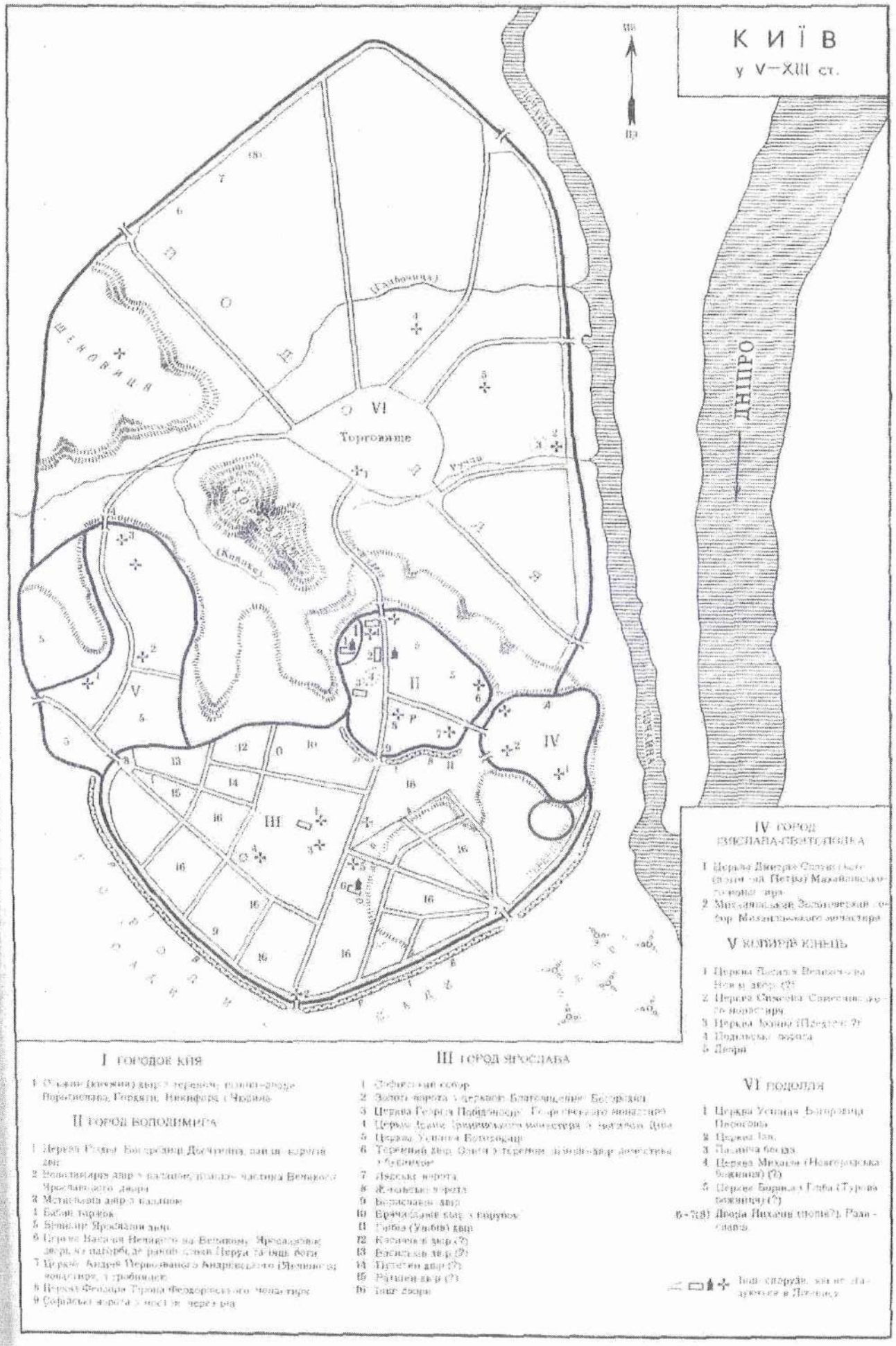

8. Схема укріплень Верхнього Києва. Цифрою III позначено місто Ярослава.

архіерея. 46) По той же рукѣ немного далѣе дорожка къ перевозу на Днѣпрѣ. 47) Минувши ее, идти прямо черезъ долину къ большимъ валамъ; въ нихъ 48) какъ бы въ собственной своей оградѣ, въ окружности простирающейся до городскихъ воротъ, — церковь св. Софіи, уже нѣсколько лѣтъ начавшая значительно поправляться. 49) Церковь св. архангела Михаила и монастырь при ней. 50) Церкви св. Ѳеодора Тирона только стѣны стоятъ... 51) Церковь св. Василія, первѣе всѣхъ построенная изъ камня св. Владиміромъ. 52) Церковь пресв. Дѣвы Десятинная. 53) Церковь св. Симеона надъ самымъ Кіе-

9. Перспективний план Києва 1638 р. в «Тератургімі» лаврського ченця Афанасія Кальнофойського. Під № 49 позначений Михайлівський Золотоверхий монастир.
(Джерело: Древнейший план города Киева 1638 года / видав. Б. И. Ханенко. – К., 1896).

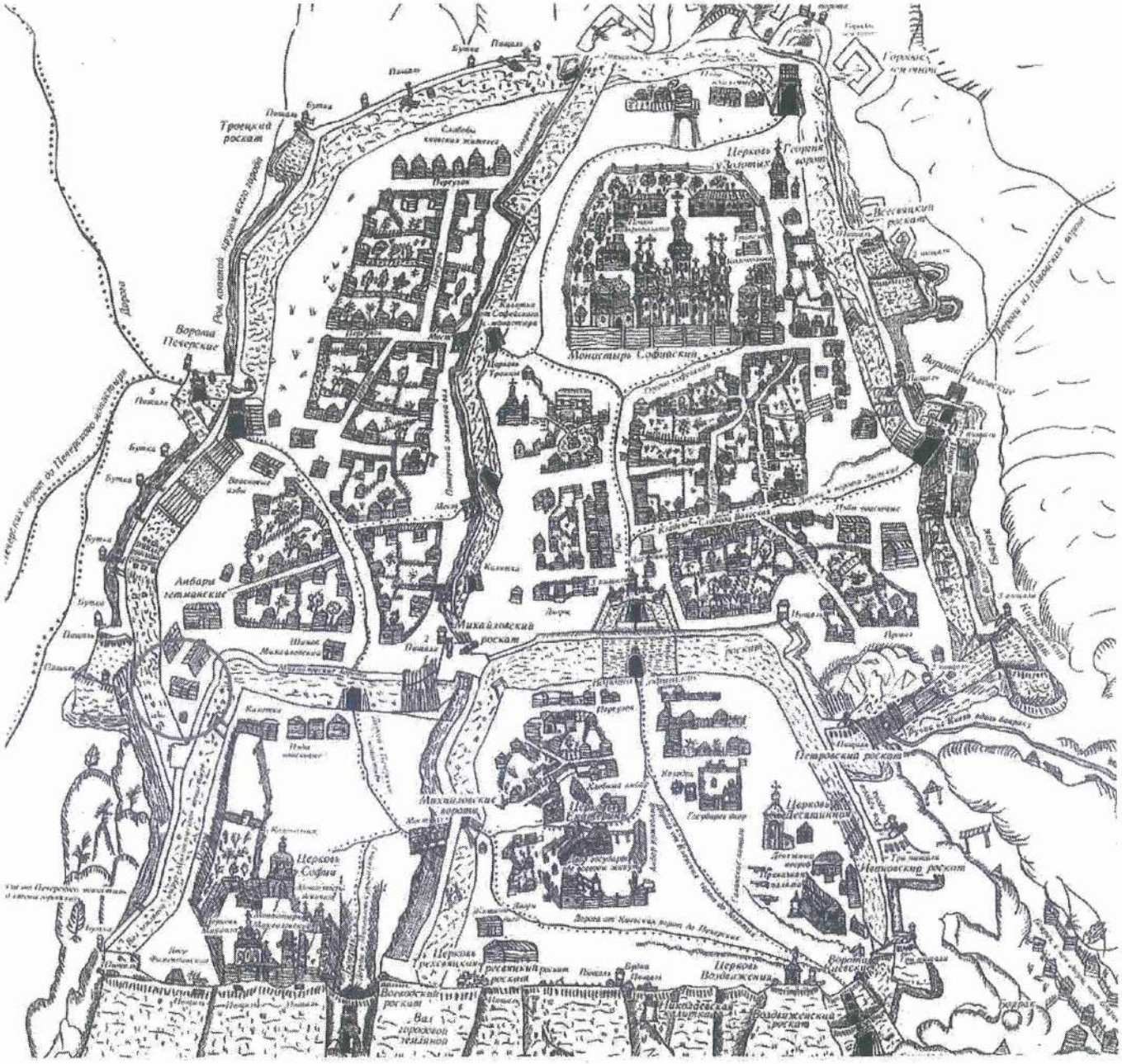

10. План Києва, полковника Ушакова. 1695 р. (Джерело: *Алферова Г. В., Харламов В. А.* Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк. – К.: Наукова думка, 1982).

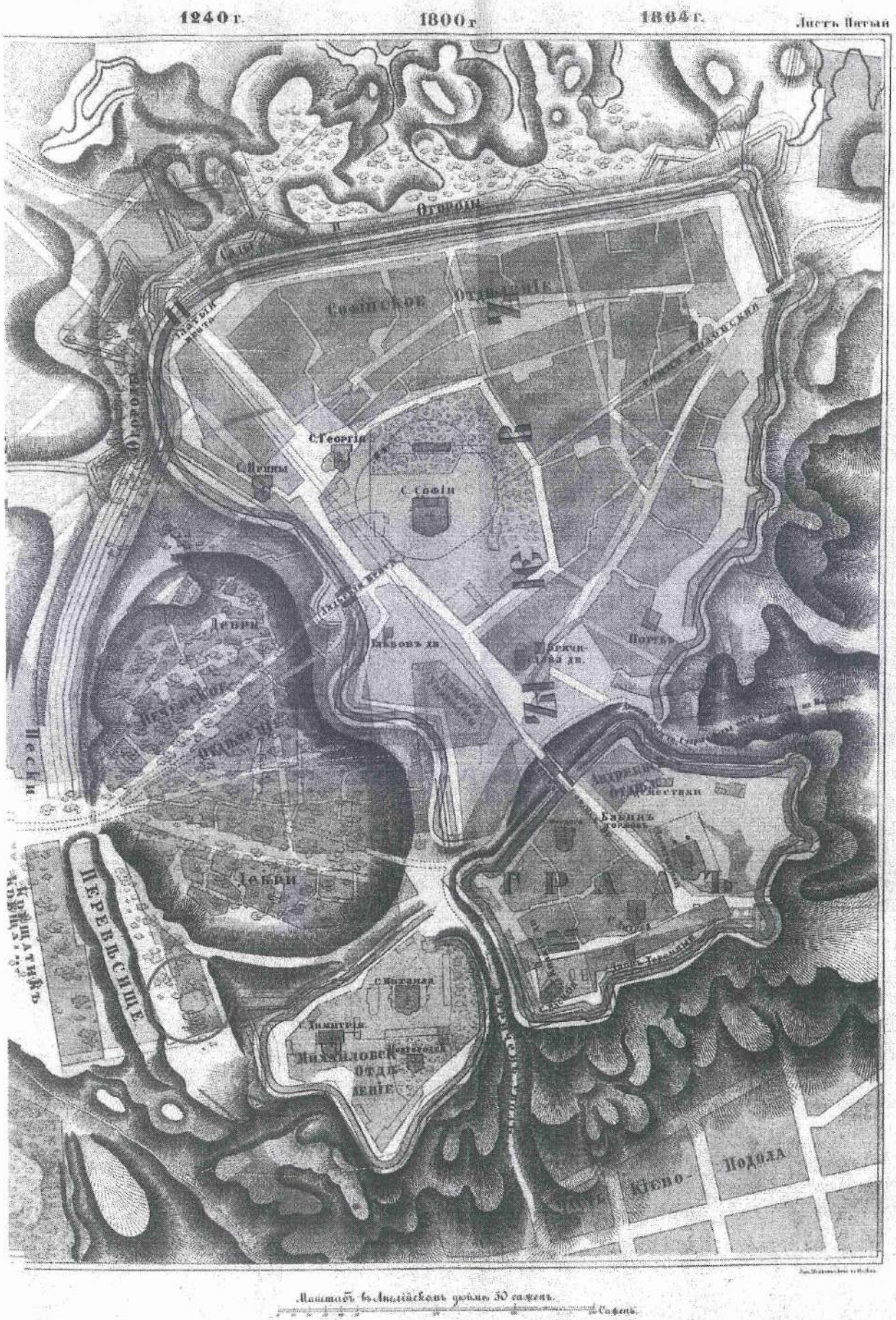

11. «План старого Киева». (Джерело: Закревский Н.В. Описание Киева. – М., 1868. – Т.2).

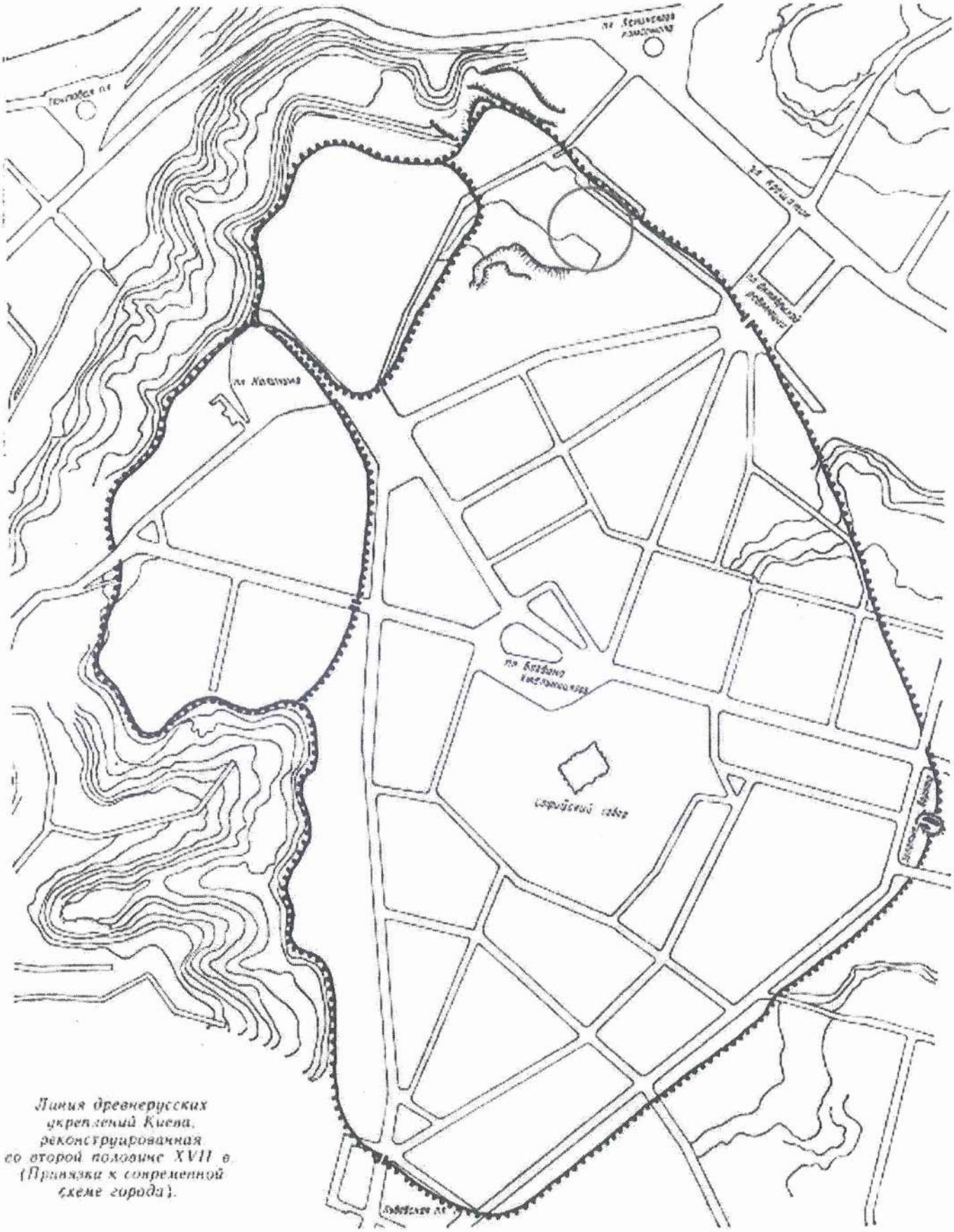

12. Лінія давньоруських укріплень Києва, реконструйована у другій половині XVII ст. Прив'язка до сучасної схеми міста. (Джерело: *Алферова Г. В., Харламов В. А.* Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк. – К.: Наукова думка, 1982. – С. 35).

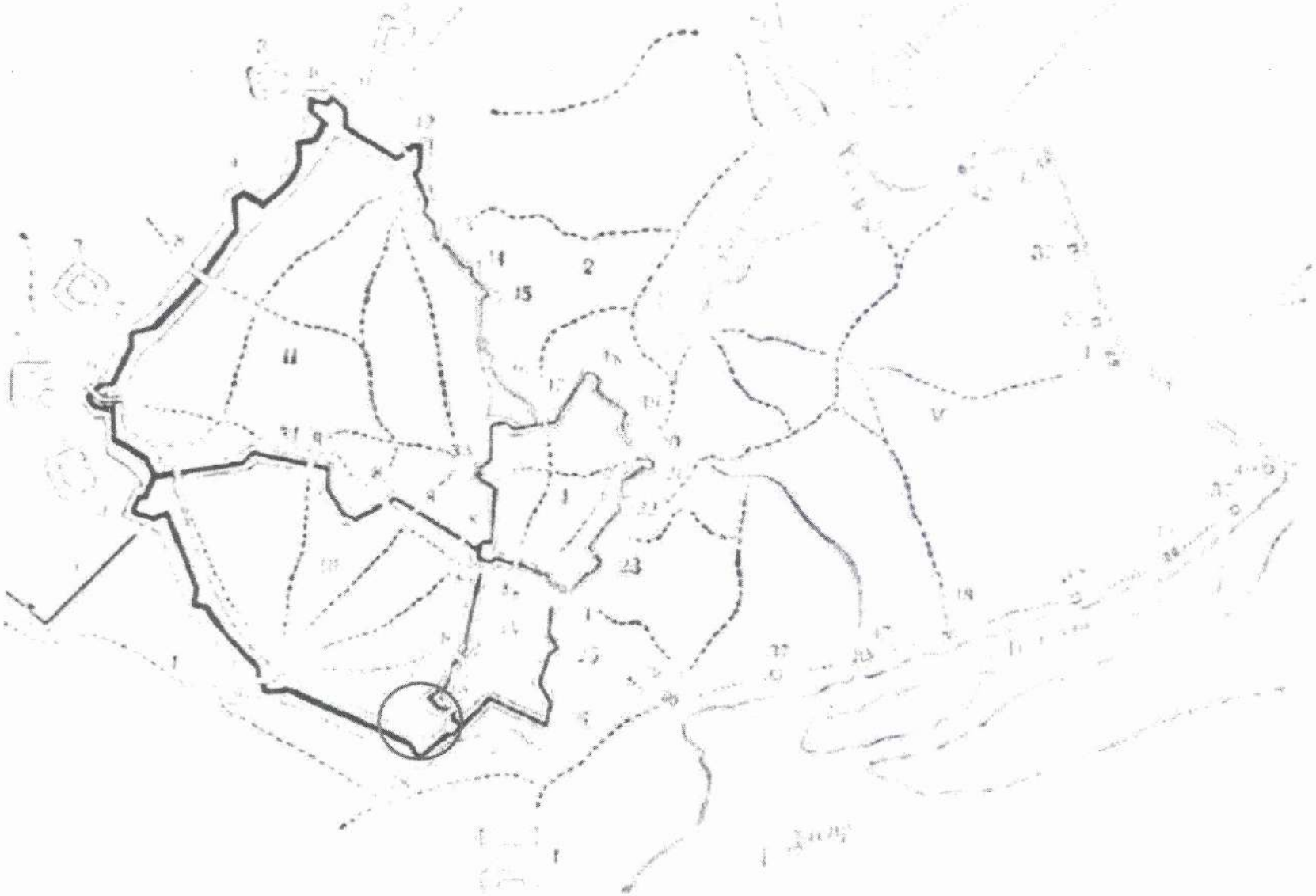

13. Схема оборонних ліній Києва кінця XVII ст. (за планом Ушакова). Реконструкція Г.В. Алферовой, В.А. Харламова.
рою III позначено Печерське містечко (Місто Ярослава), № 8 – хвіртки у валах, № 28 – Архангельський вивід, № 29 – Печерські ворота і
35 – Михайлівський вал. (Джерело: *Алферова Г. В., Харламов В. А.* Киев во второй половине XVII века: историко-архитектурный очерк. – К.: Наукова думка, 1982. – С. 88).

14. «План Старокиевской крепости со внутренним строением…» 1783 р. Фрагмент.

15. План 1803 р. (Архів Інституту археології НАН України. Ф. 14, № 116).

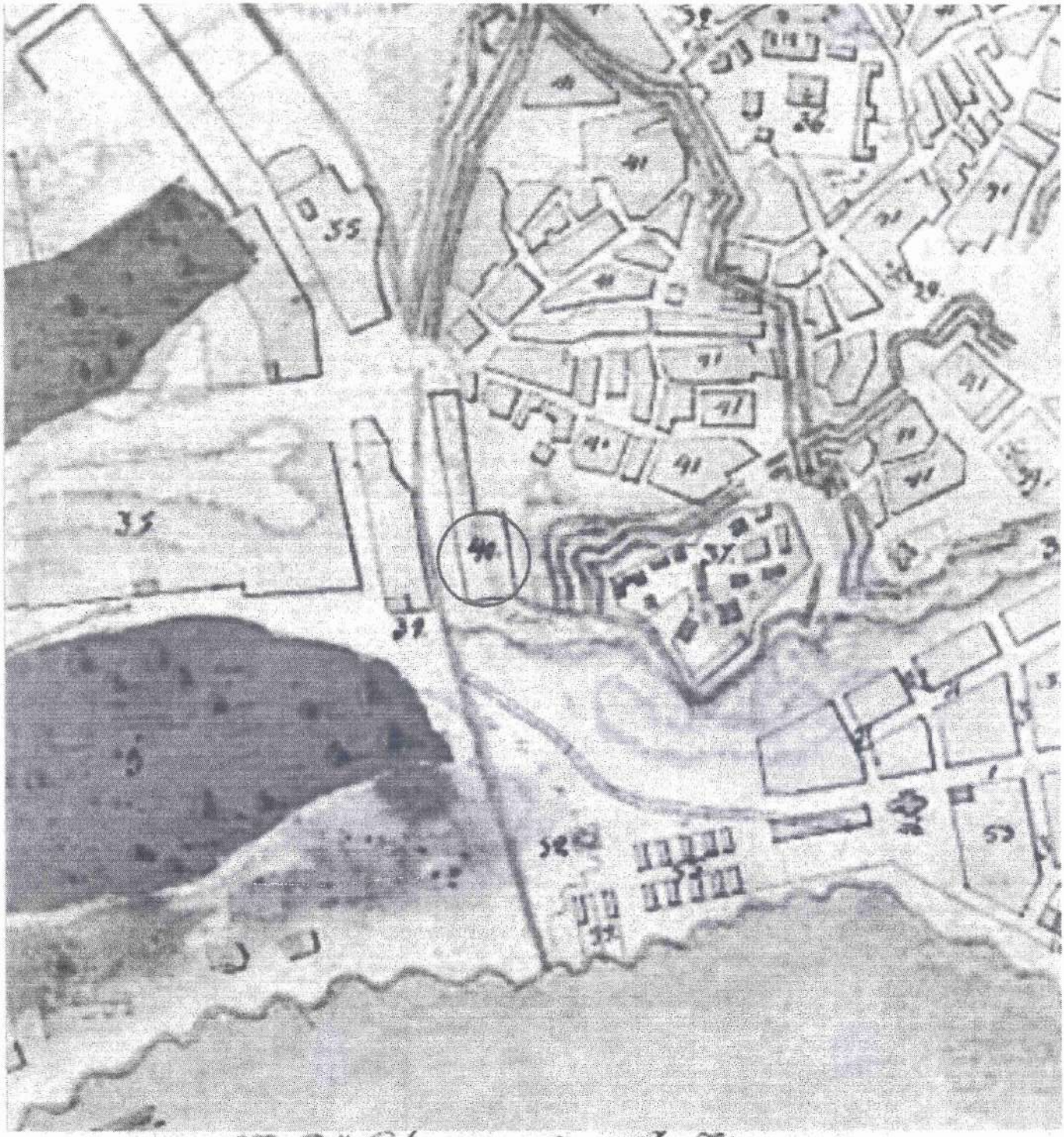

Въ 2м Старокиевской Части.

36. Софійскій соборъ для жительства имѣетъ своихъ Митрополитъ
37. Михайловскій Монастырь гдѣ почиваются мощи Св: Варвары Великомученицы
38. Каменная церковь апостола апостола Андрея Первозваннаго.
39. Каменные и деревянные приходскіе церкви.
40. Мѣсто назначено для построенія вновь Католическаго Костёла
41. Обывательскіе Кварталы

16. «План города Киева четырем онаго частям с показанием Печерской Крепости с означением публичных общественных и казенных строений с ситуациею». (Сост. архит. Меленский А.). 1812 р. Фрагмент.

въ 2 Старокіевской Части.

33 Софійскій Соборъ и при немъ свой Каменной дворъ.

34 Михайловской Златоверхой Монастырь.

35. Каменная Казенная церковь вновь Апостола Андрея Первозв.

36 Каменные строенія церквей.

37 Деревянные строенія церквей.

38. Киевского Императорскаго Университета Загородней дачи называемой Куреневой

39 внутри Нагаго строенія римско-католической Костелъ.

40. въ 2 кварталахъ обывательскіе строенія.

17. «План города Киева четырех онаго частей и с показанием находящихся в нем разных казенных публичных и партикулярных строений с ситуациею по городскую черту», [після 1811]. Фрагмент.

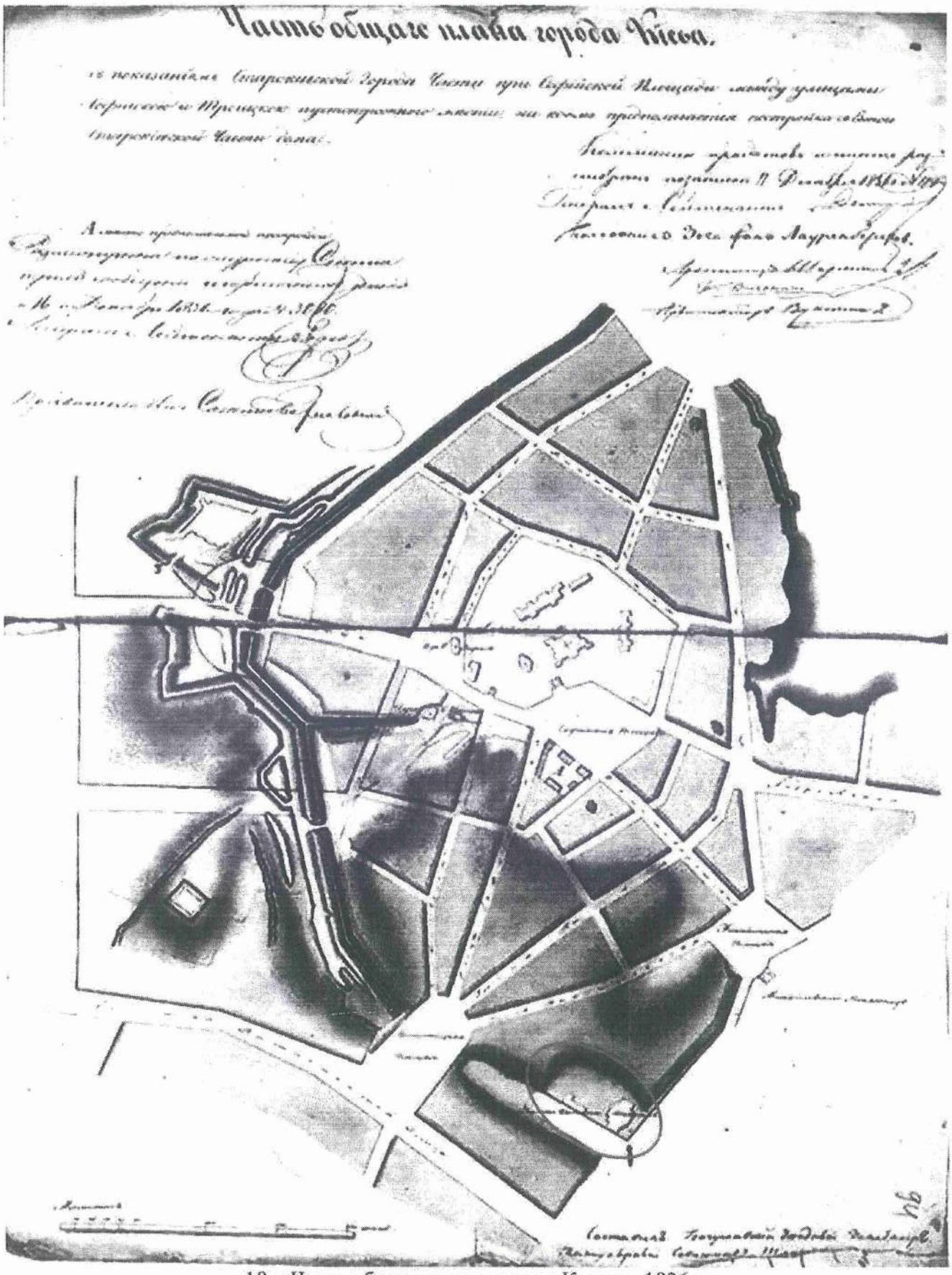

18. «Часть общего плана города Киева». 1836 р.

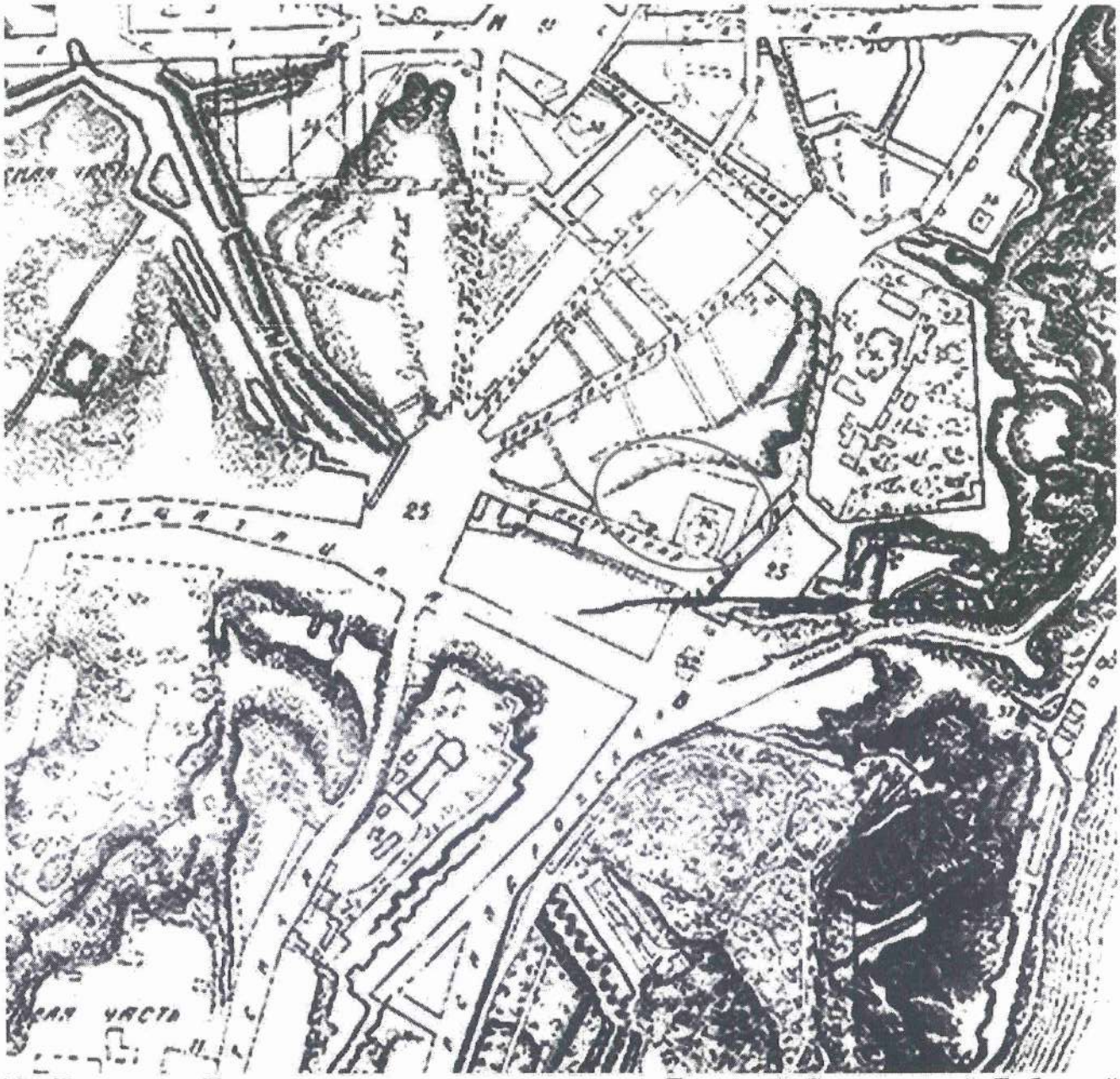

19. «План города Киева от эспланады нового укрепления Дворцовой, Старокиевской, Лыбедской, Подольской, Плоской частей с показанием в Старокиевской части проекта на заселение мест, где производится постройка зданий Ун-та святого Владимира сообразно линии в прошлом 1836 году, одобренной для постройки оных с разделением на кварталы, слободки Паньковщины, предместья Кудрявца и слободки Лукьяновки сходно местному оных положению. Составлен 1837 года, августа 10 дня». (Сост. Шмигельский). Фрагмент.

ЦЕРКВИ

и церковныя зданія.

15. Софійскій Каѳедральный Соборъ.
16. Золото-Верхо-Михайловскій монастырь.
17. Ц. Св. Андрея Первозваннаго.
18. » Десятинная Св. Николая.
19. » Трехъ Святителей.
20. » Св. Побѣдоносца Георгія.
21. » Св. Іоанна Златоустаго.
22. » Св. Троицы.
23. » Срѣтенія Господня.
24. » Вознесенія Господня.
25. » Римско-Католическая.

26. Митрополитскій домъ.
27. Кіево-Софійскія Духовныя училища.
28. Духовная Консисторія.
29. Домъ Католическаго Духовенства.

20. План 1843 р. Фрагмент. (Изъяснение плана Киева. – СПб.: тип. Карла Крайя, 1843).

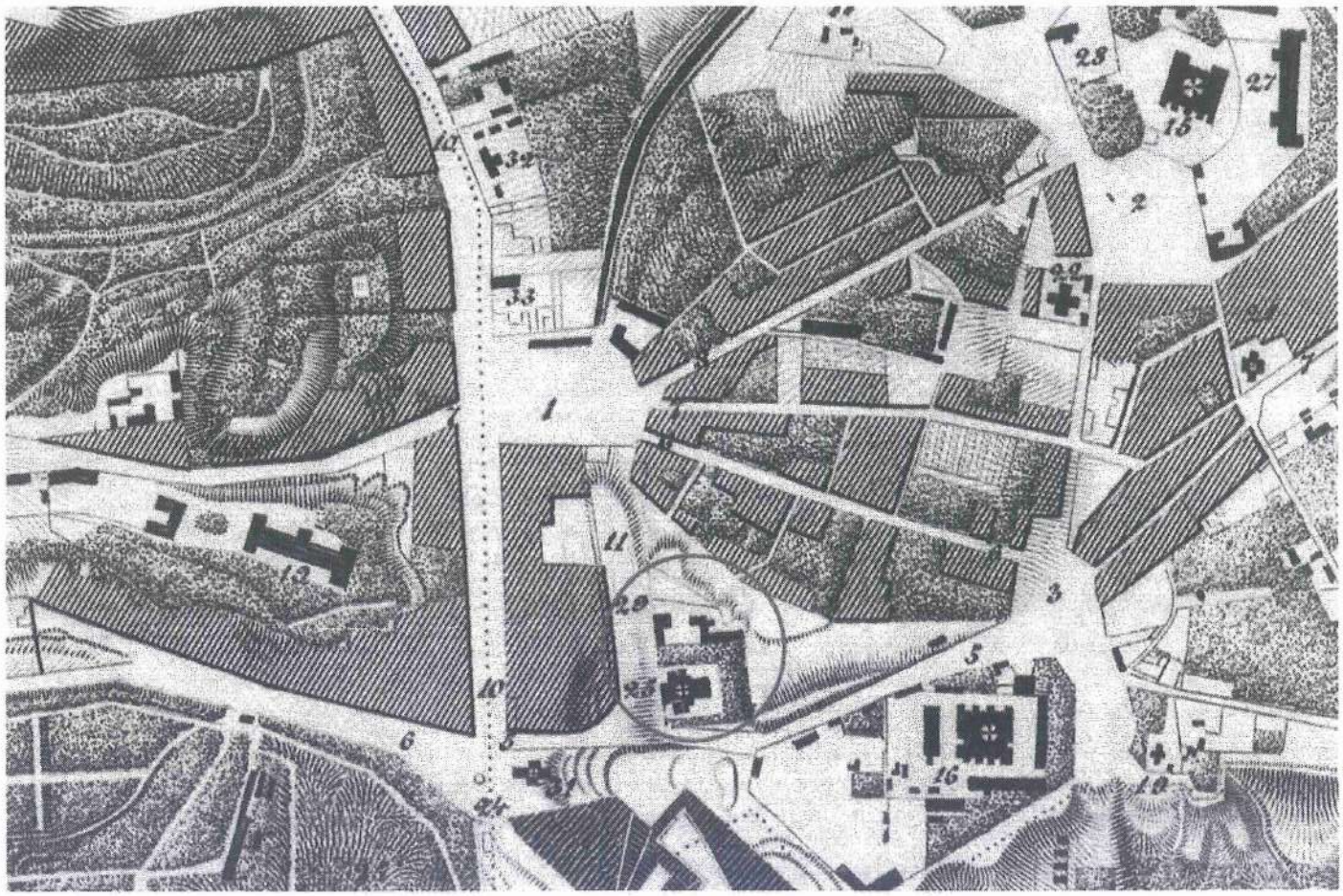

21. «План города Киева…». 1846 р. Фрагмент.

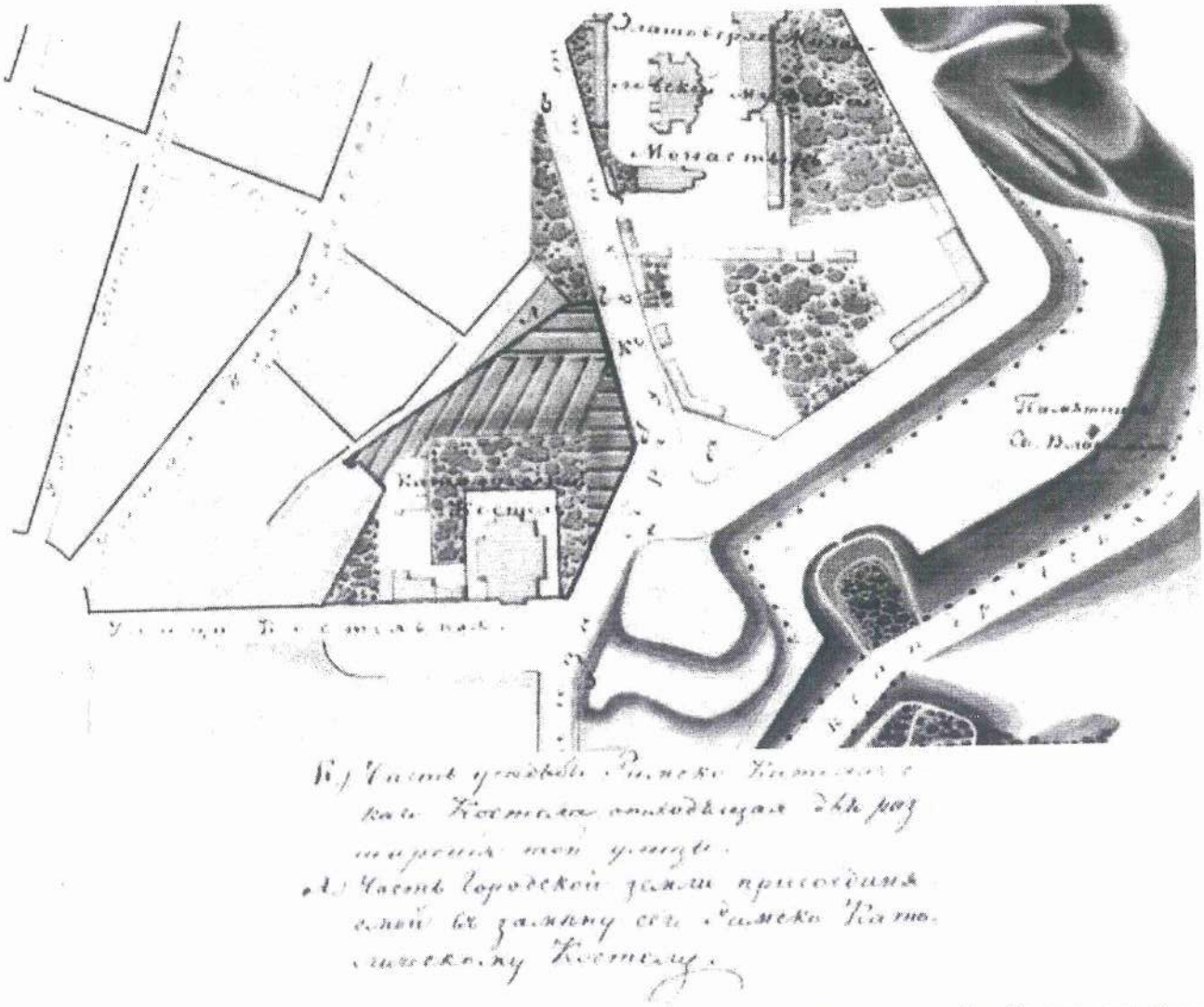

22. «Часть общего плана города Киева с показанием местности, прилегающей к Киево-златоверхо-Михайловскому монастырю и проекта расширения Трехсвятительской улицы». 1856 р. Фрагмент плану з пояснювальним підписом. (ЦДІАК України. – Ф. 169. – Оп. 8. – Спр. 848. – арк. 11).

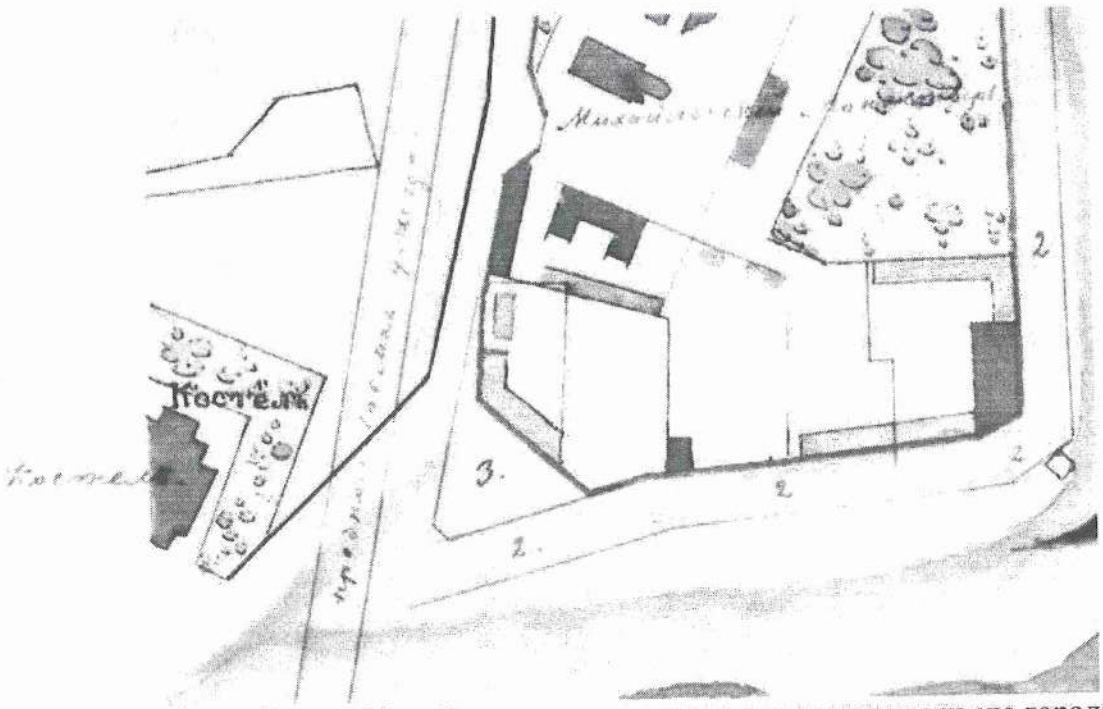

23. «План Киевского Злато Верхо- Михайловского монастыря с окружающими его городскими обывательскими землями. 30 марта 1857 г.». Фрагмент.
(ЦДІАК України. – Ф. 169. – Оп. 8. – Спр. 848. – арк. 6).

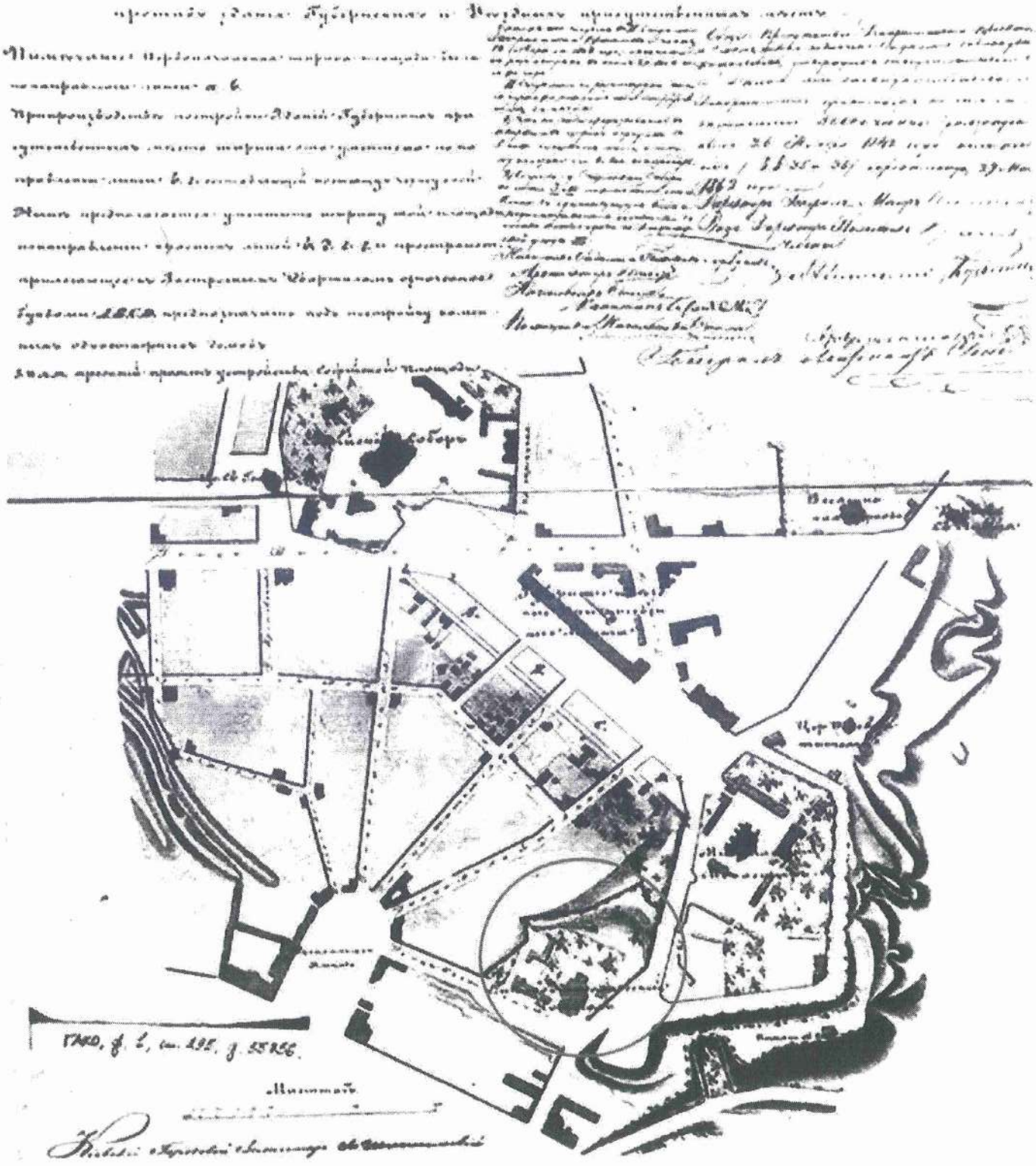

24. План 1862 р. (ДАКО. – Ф. 1. – Оп. 295. – Спр. 55756).

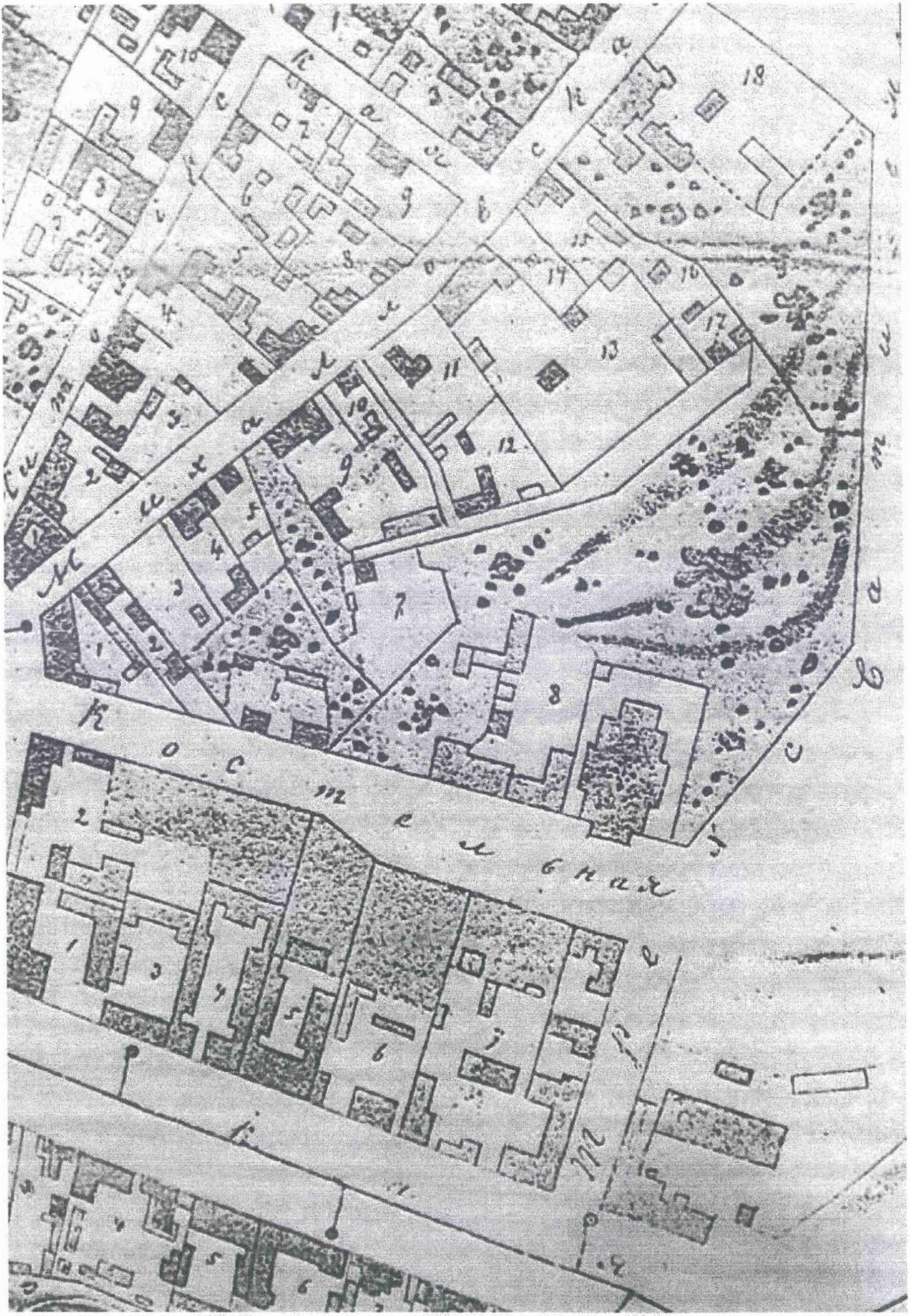

25. Викопіювання вулиці Костьольної з плану 1870-х рр.

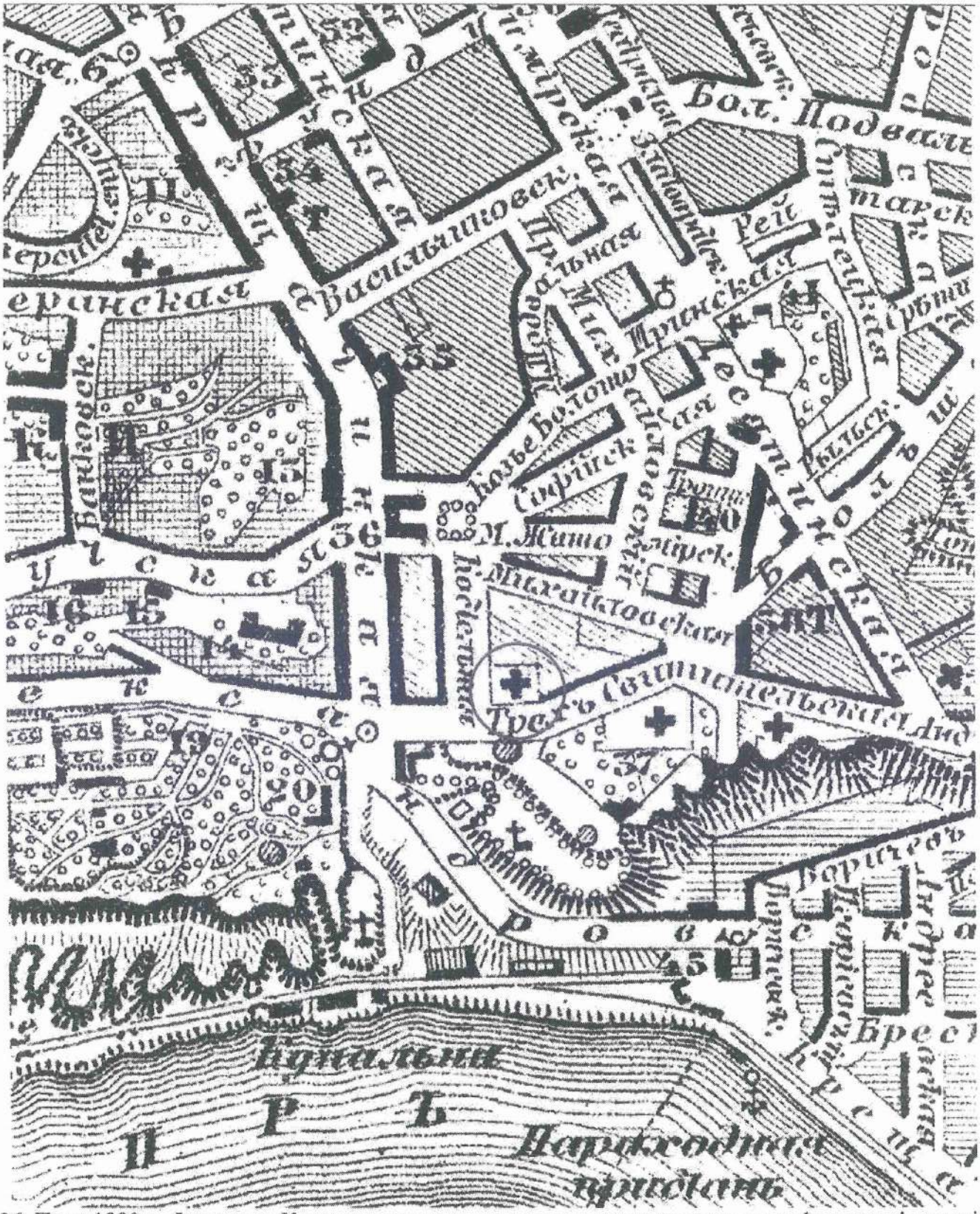

26. План 1880 р. Фрагмент. Костьол позначено хрестиком, навколо нього вже сформовані вулиці.

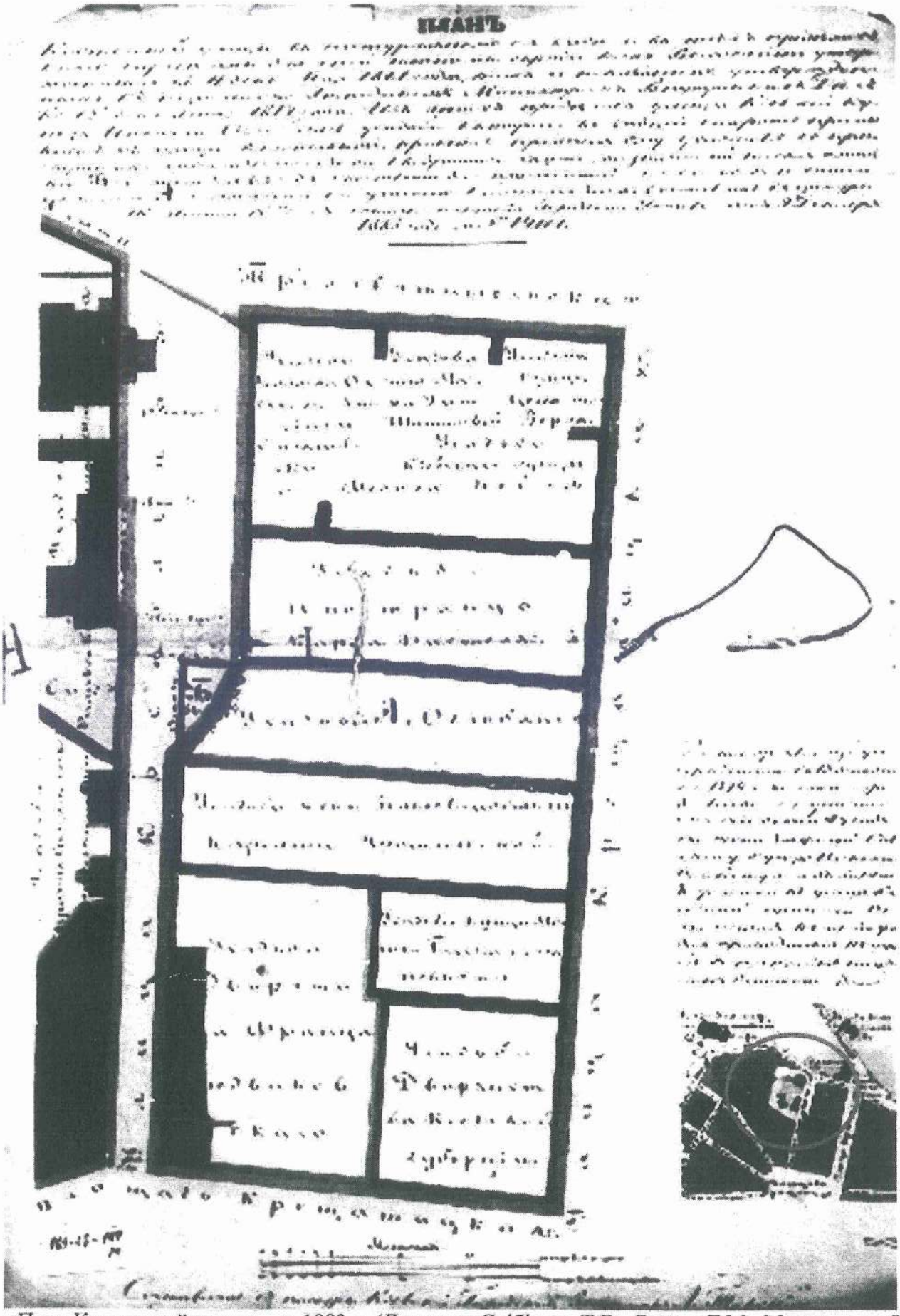

27. «План Костельной улицы…». 1883 р. (Джерело: Скібіцька Т.В., Савчук Г.М., Мокроусова О.Г. Вулиця Костьольна у м. Києві …, с. 123).

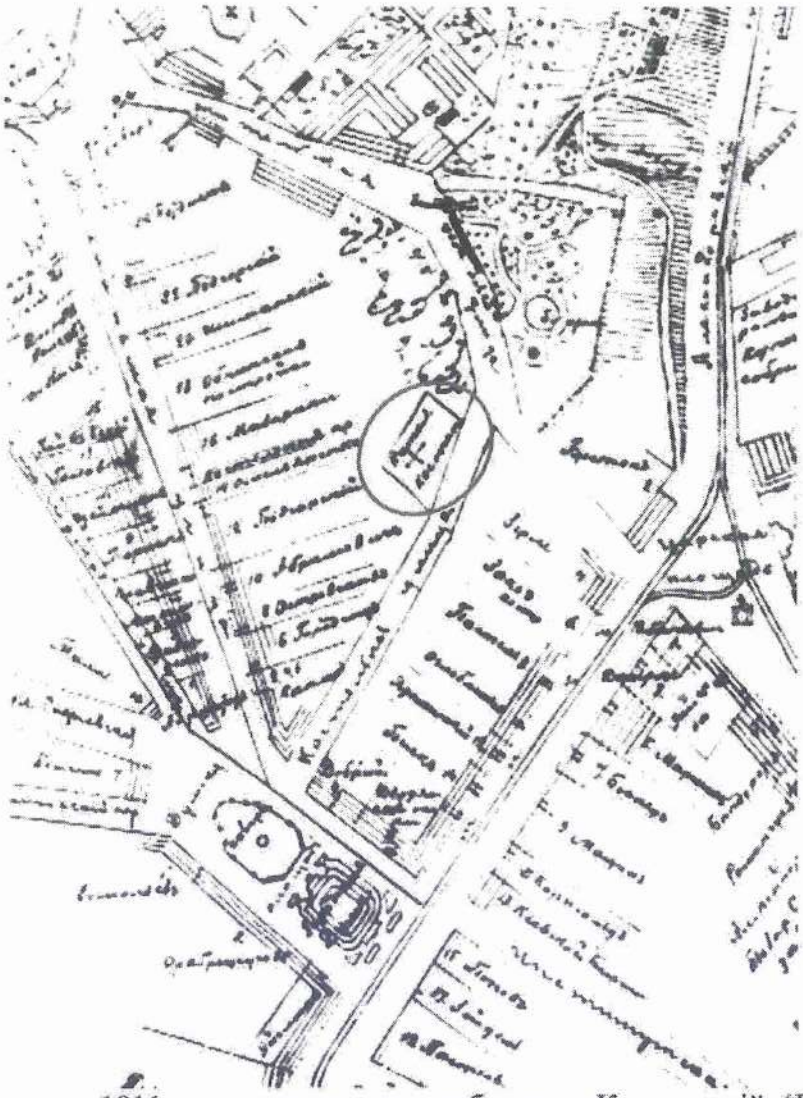

28. Викопіювання з плану 1911 р. з позначенням садиб по вул. Костьольній. (Джерело: Скібіцька Т.В., Савчук Г.М., Мокроусова О.Г. Вулиця Костьольна у м. Києві …, с. 124).

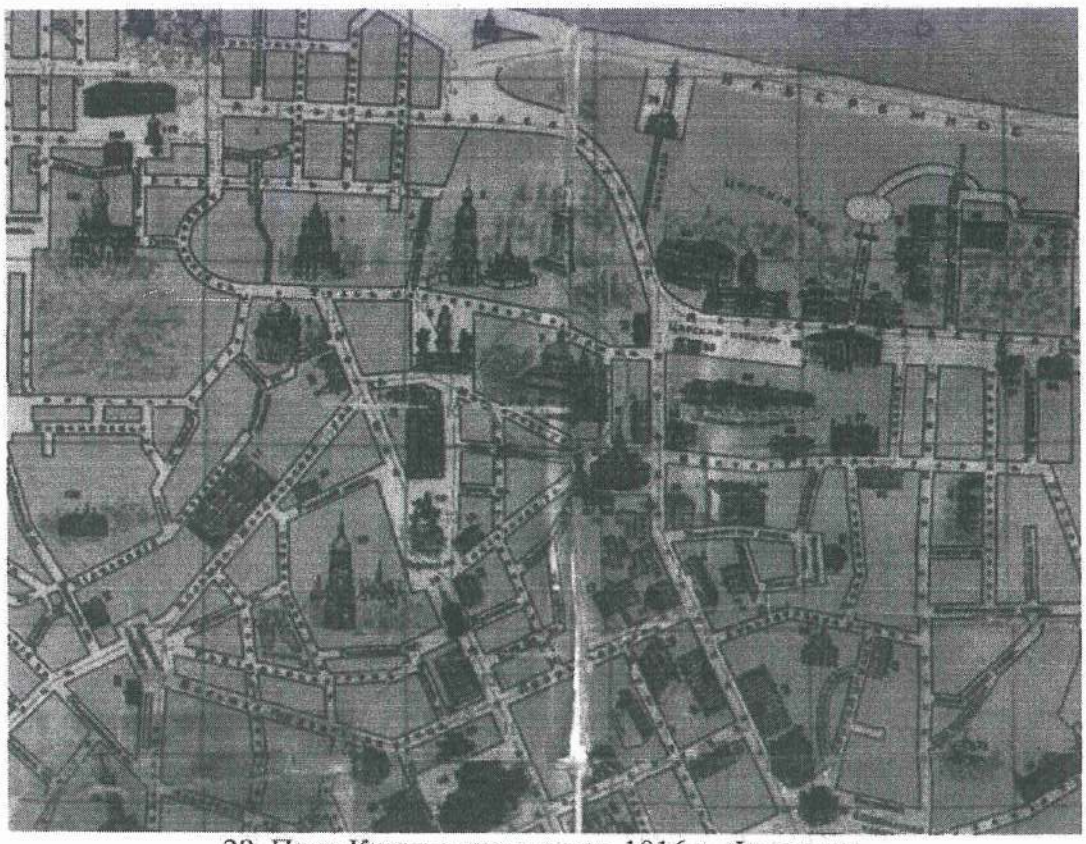

29. План Києва з околицями. 1916 р. Фрагмент.

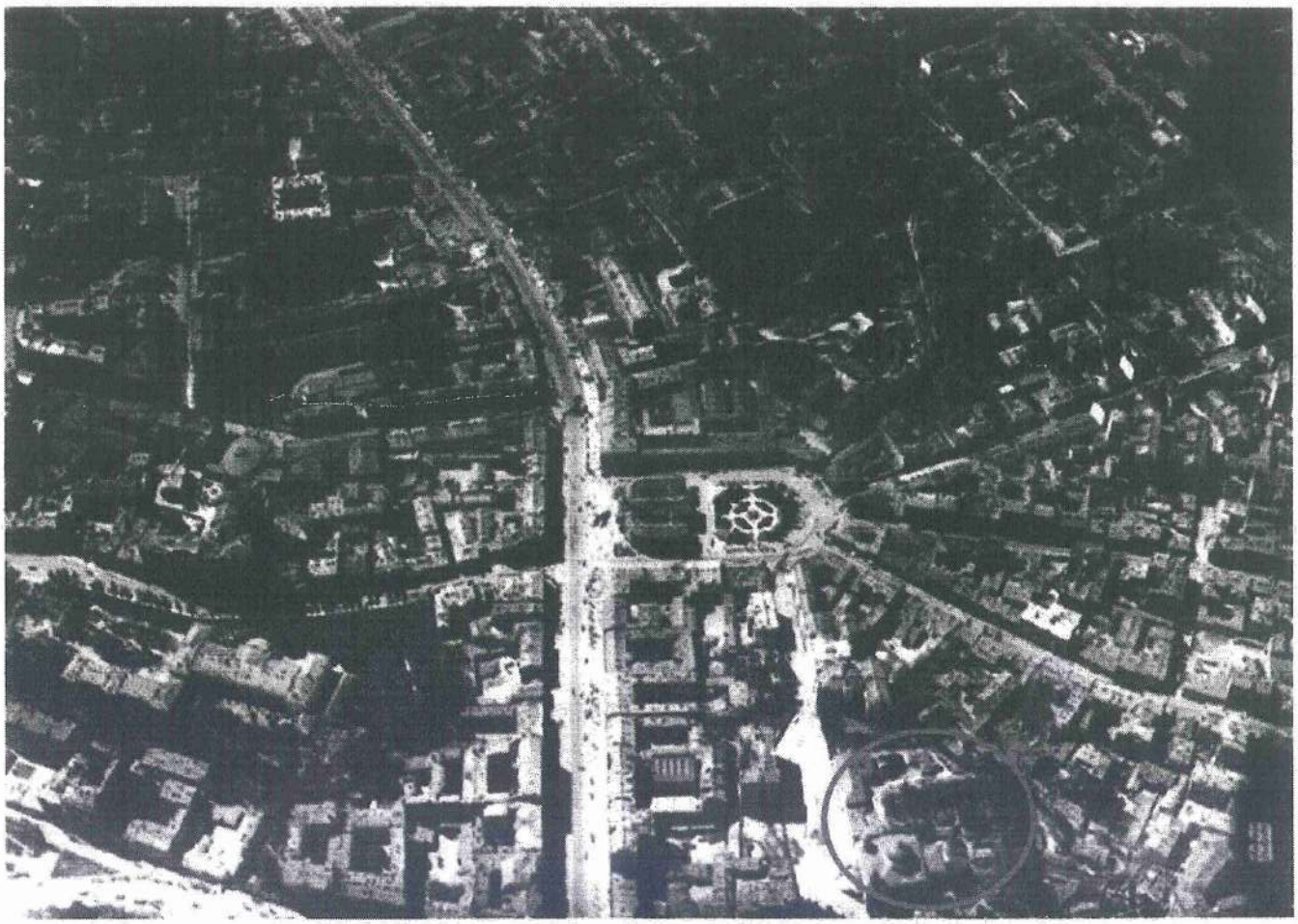

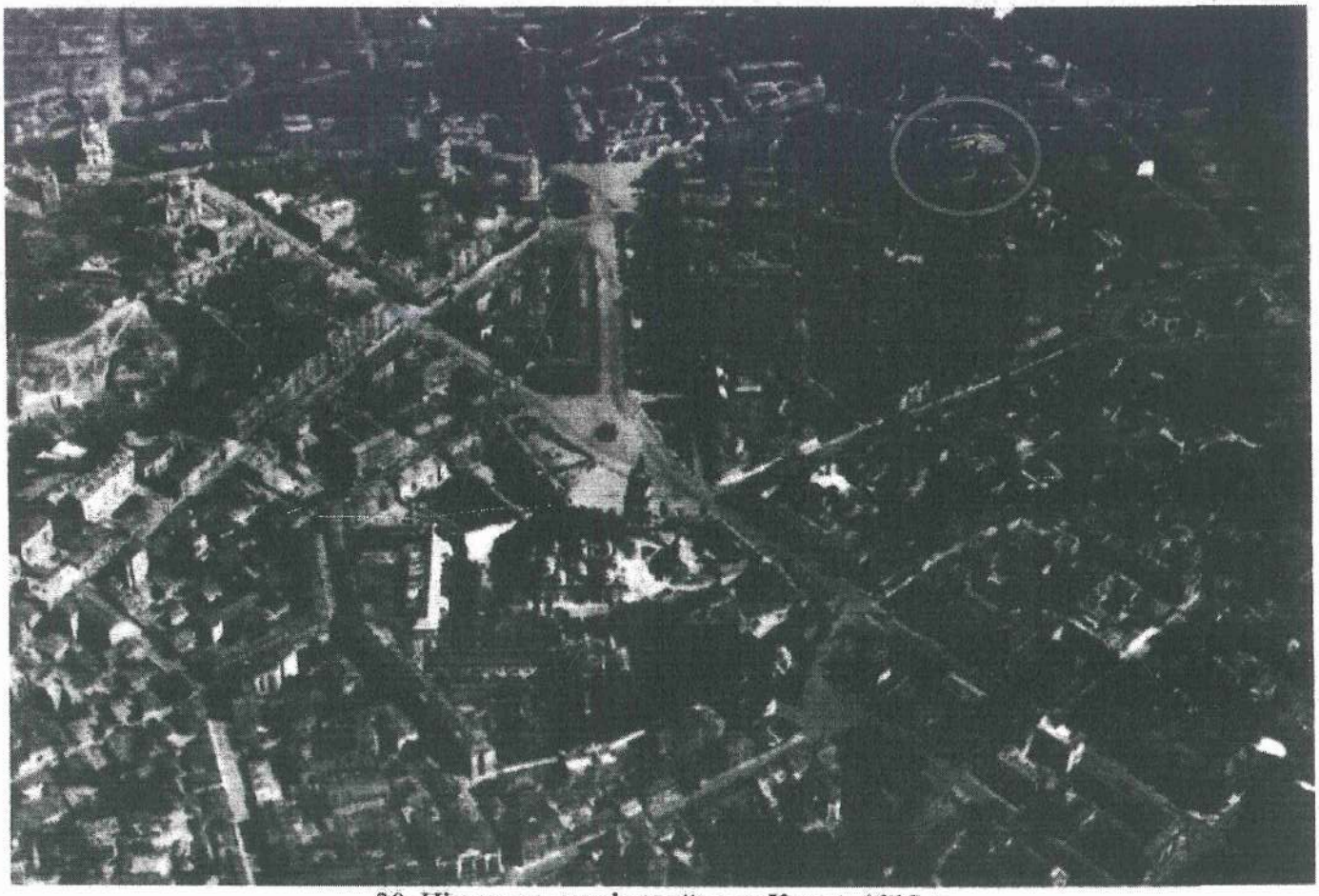

30. Німецька аерофотозйомка Києва. 1918 р.

31. План м. Києва, 1923-1931 рр. Фрагмент. (Київголовархітектура, планосховище).

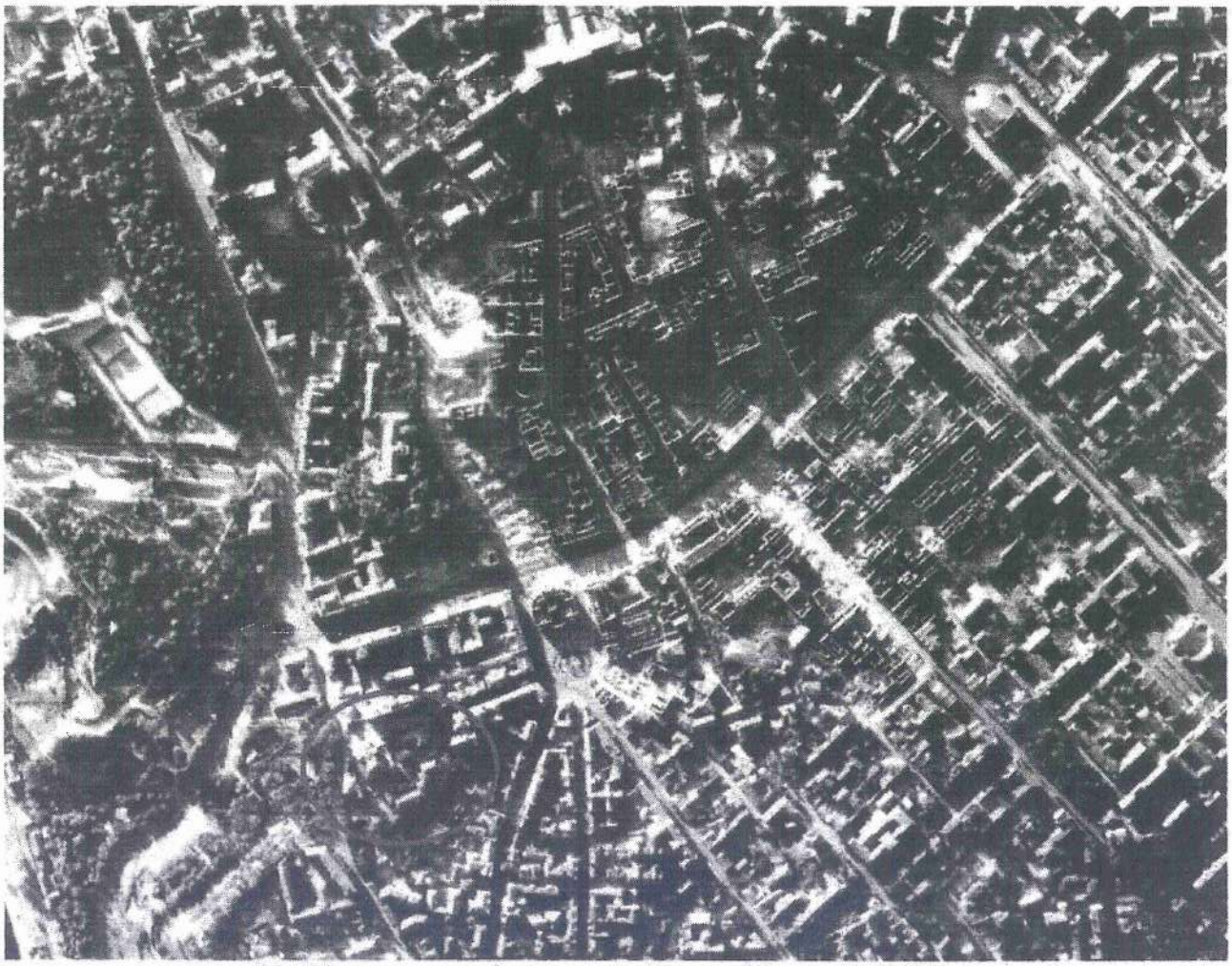

32. Німецька аерофотозйомка Києва. 29 вересня 1943 р.

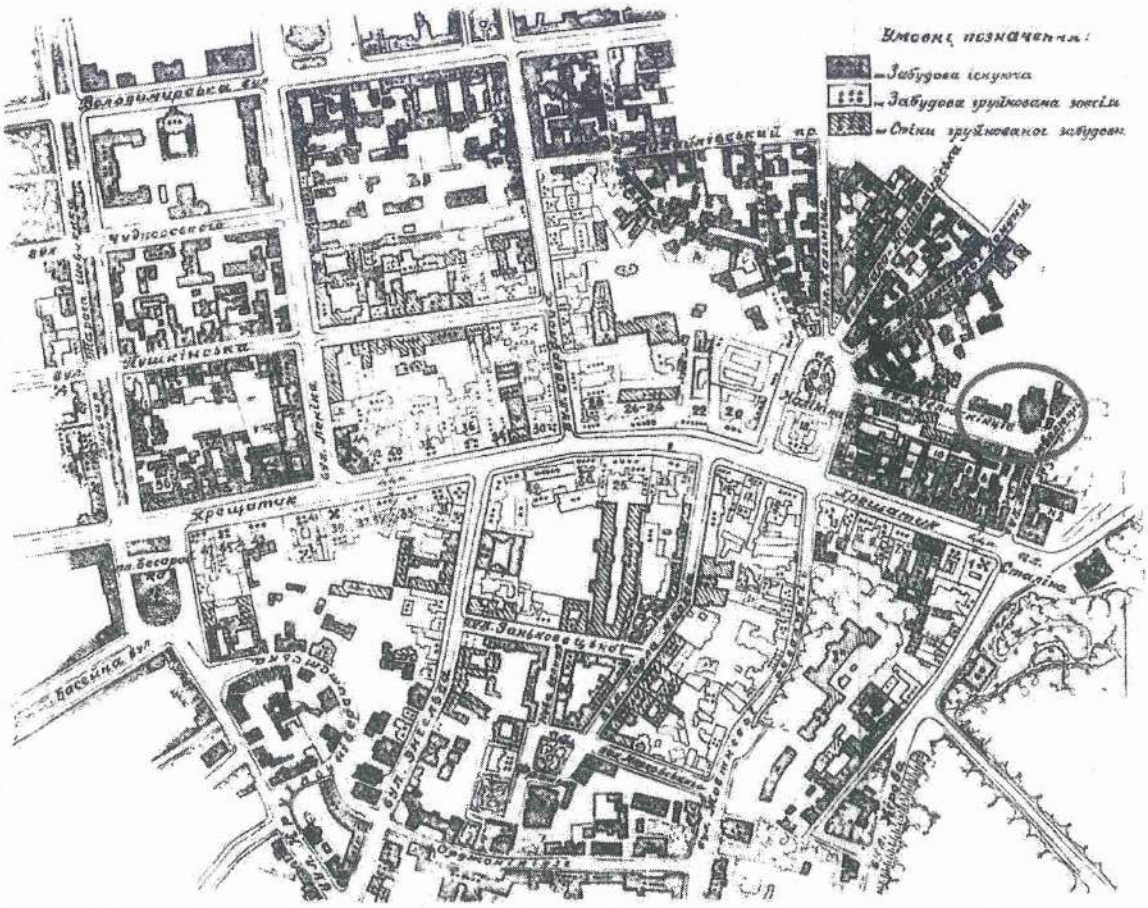

33. Стан забудови центру Києва у 1941-1943 рр. Костьол позначений як «забудова існуюча».

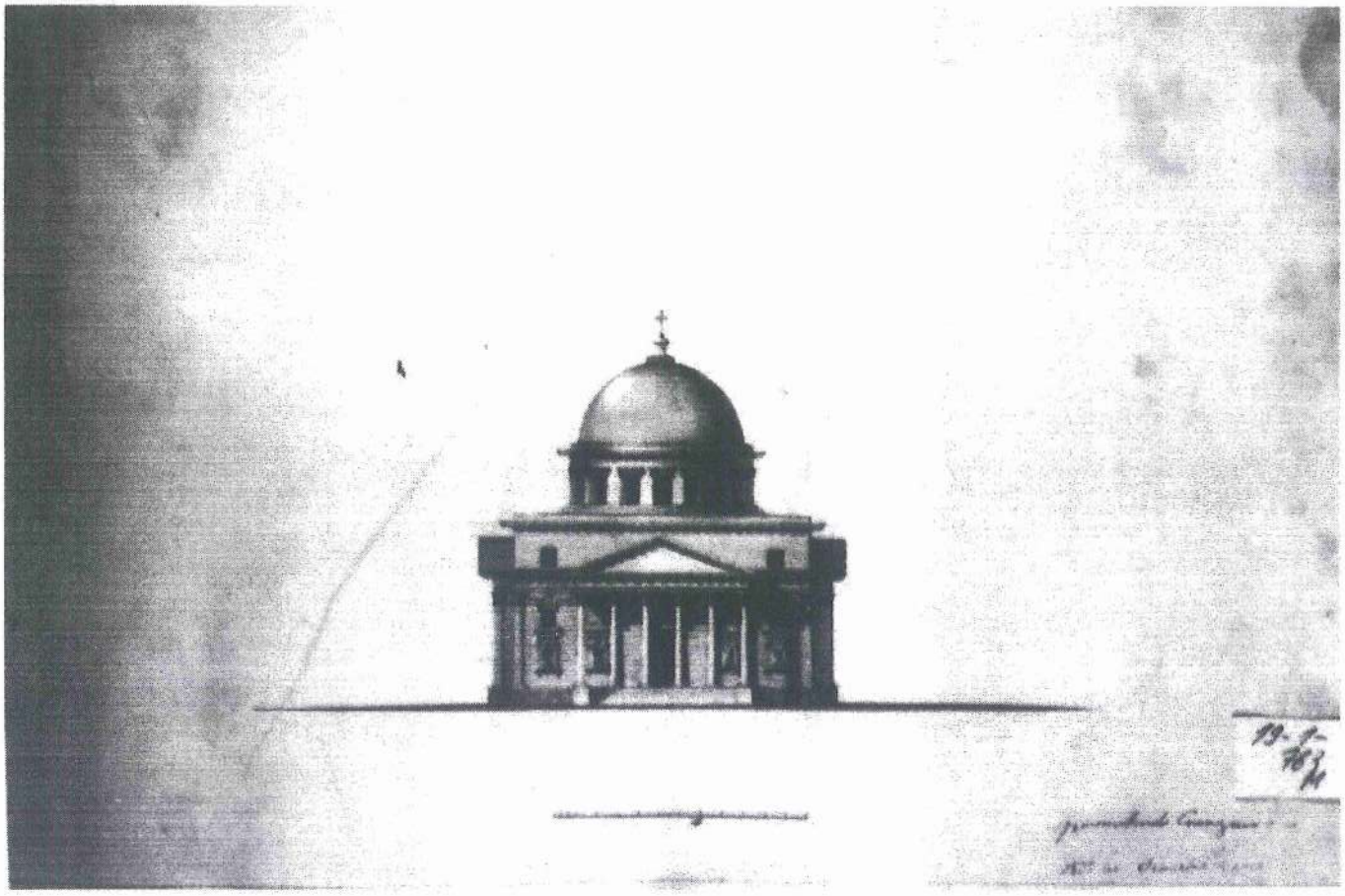

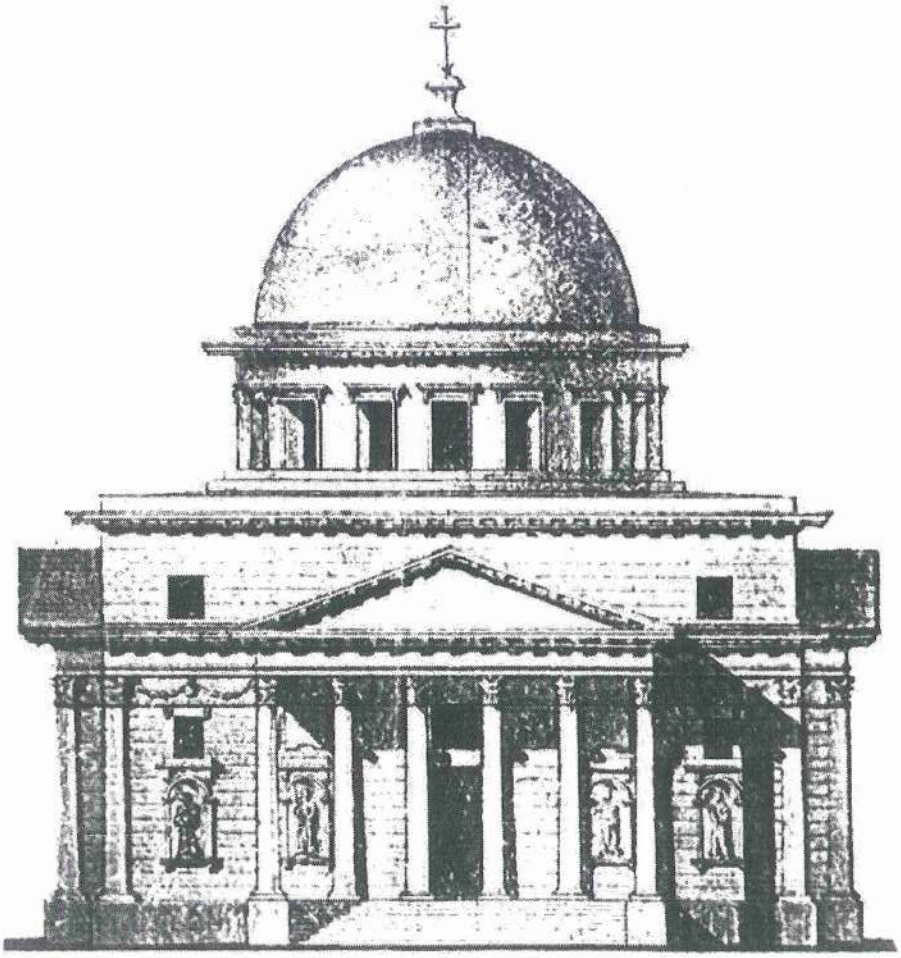

34. Копія проекту архітектора Й. Піллера, складена архітектором Л. Станзані. 1835 р.
(ДАК. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 763)

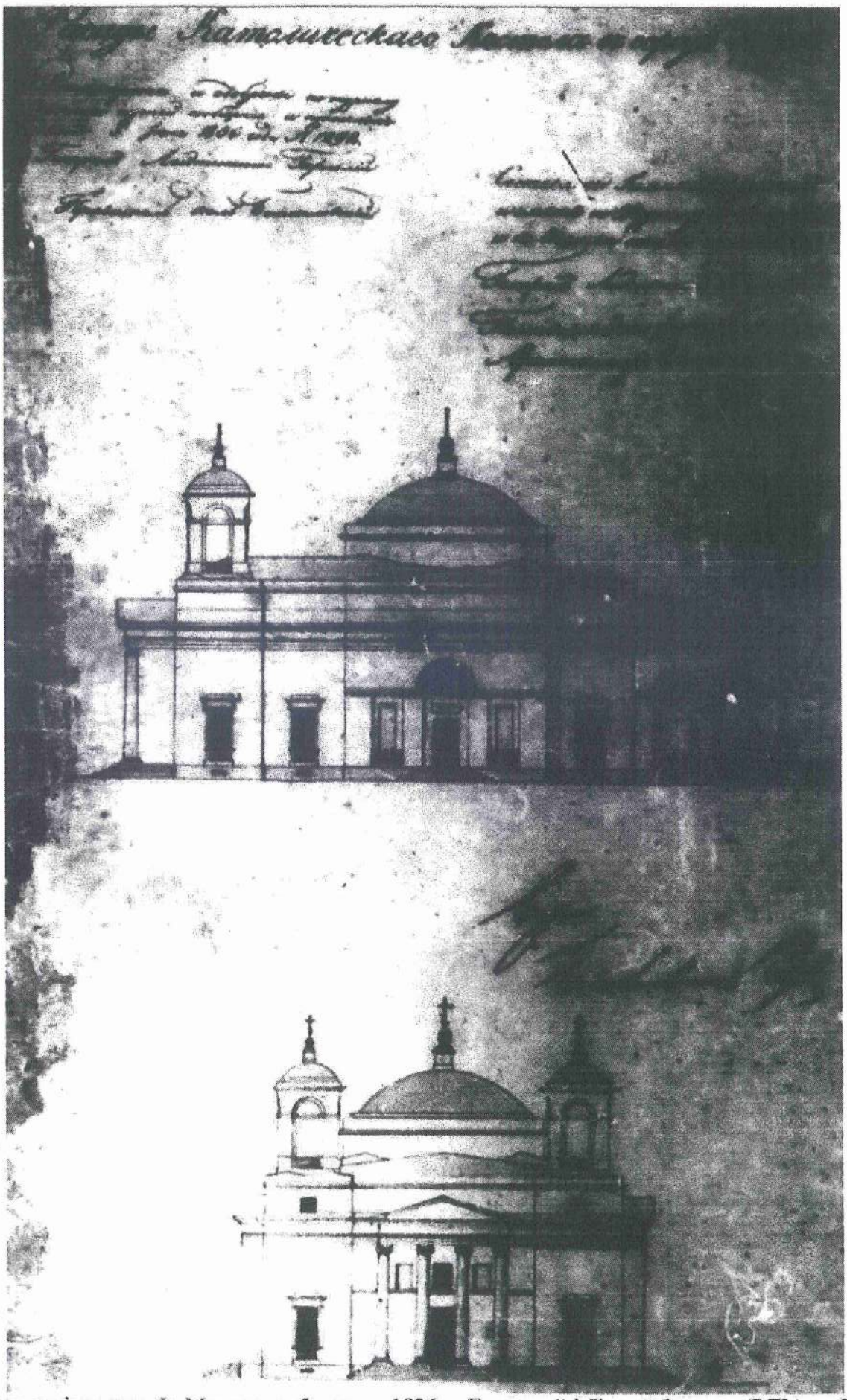

35. Проект архітектора Ф. Мєховича, 5 червня 1836 р. Головний і бічний фасади. (РДІА. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 146).

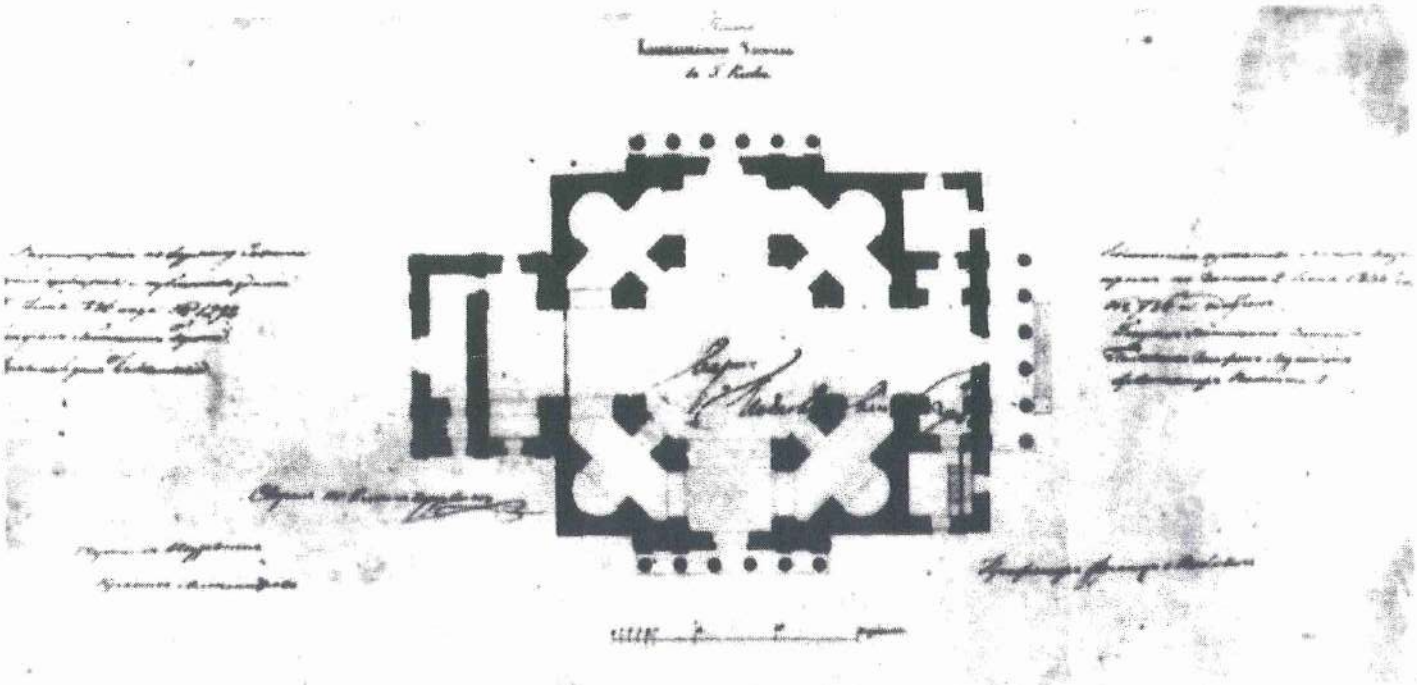

36. Проект архітектора Ф. Мєховича, 5 червня 1836 р. (РДІА. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 146).

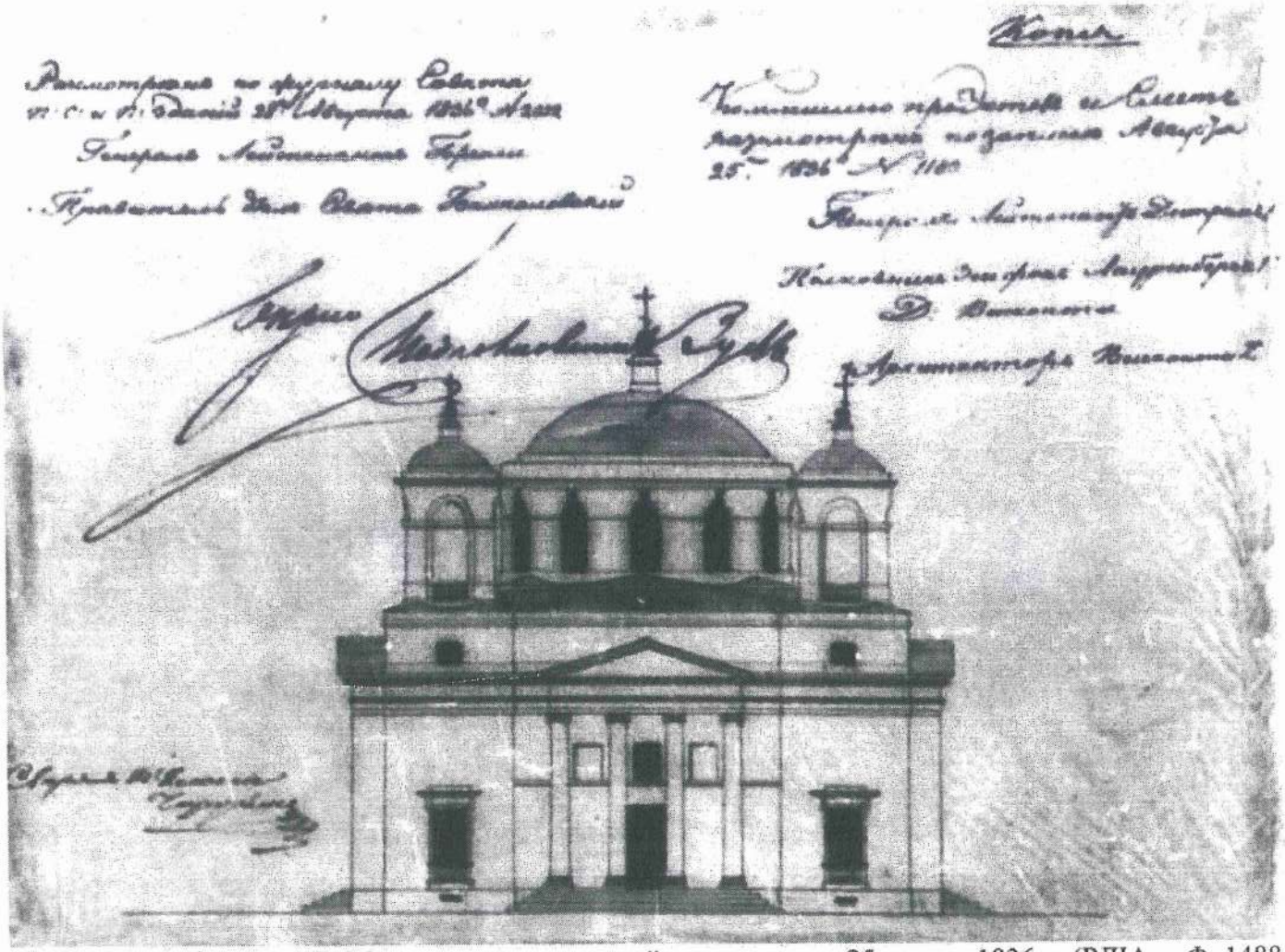

37. Проект архітектора Ф. Мєховича, затверджений до виконання 25 серпня 1836 р. (РДІА. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 146).

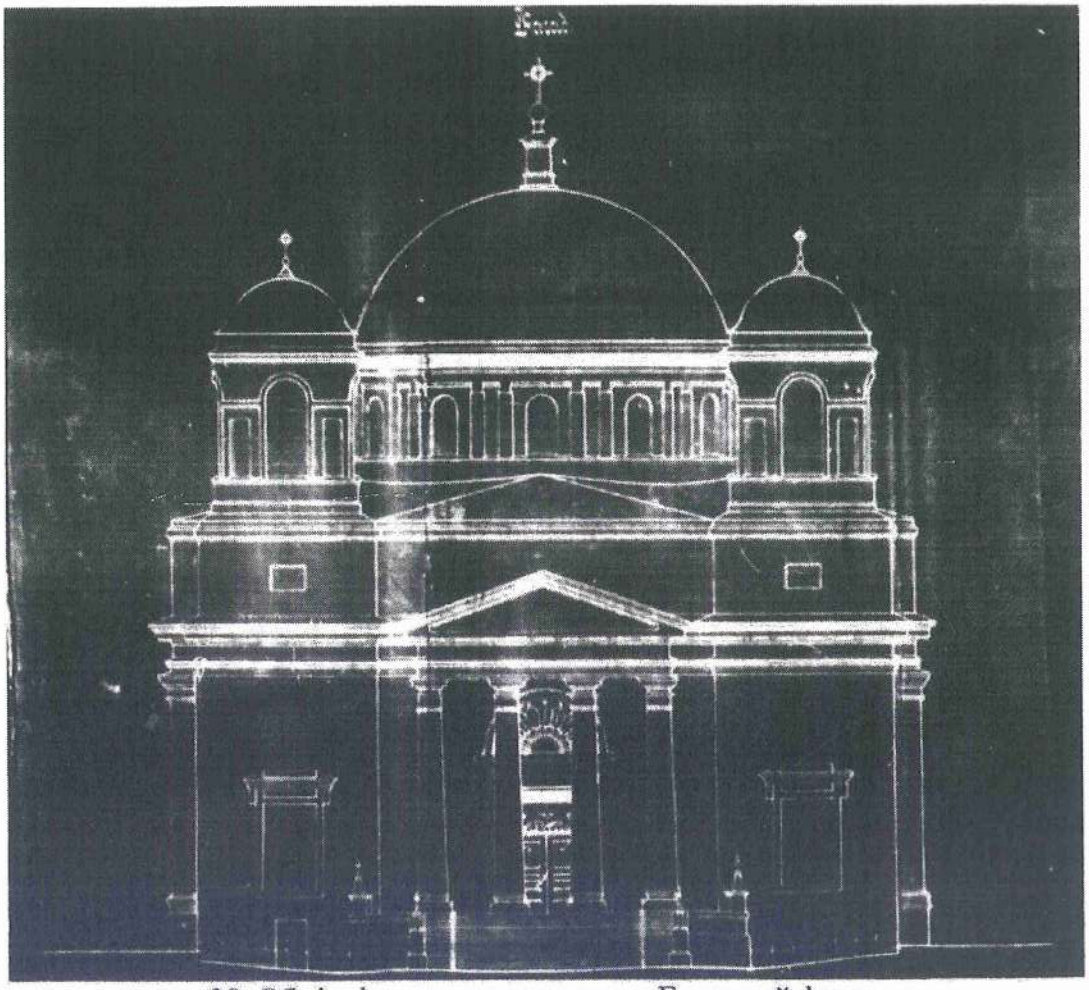

38. Обмірні креслення костьолу. Головний фасад.

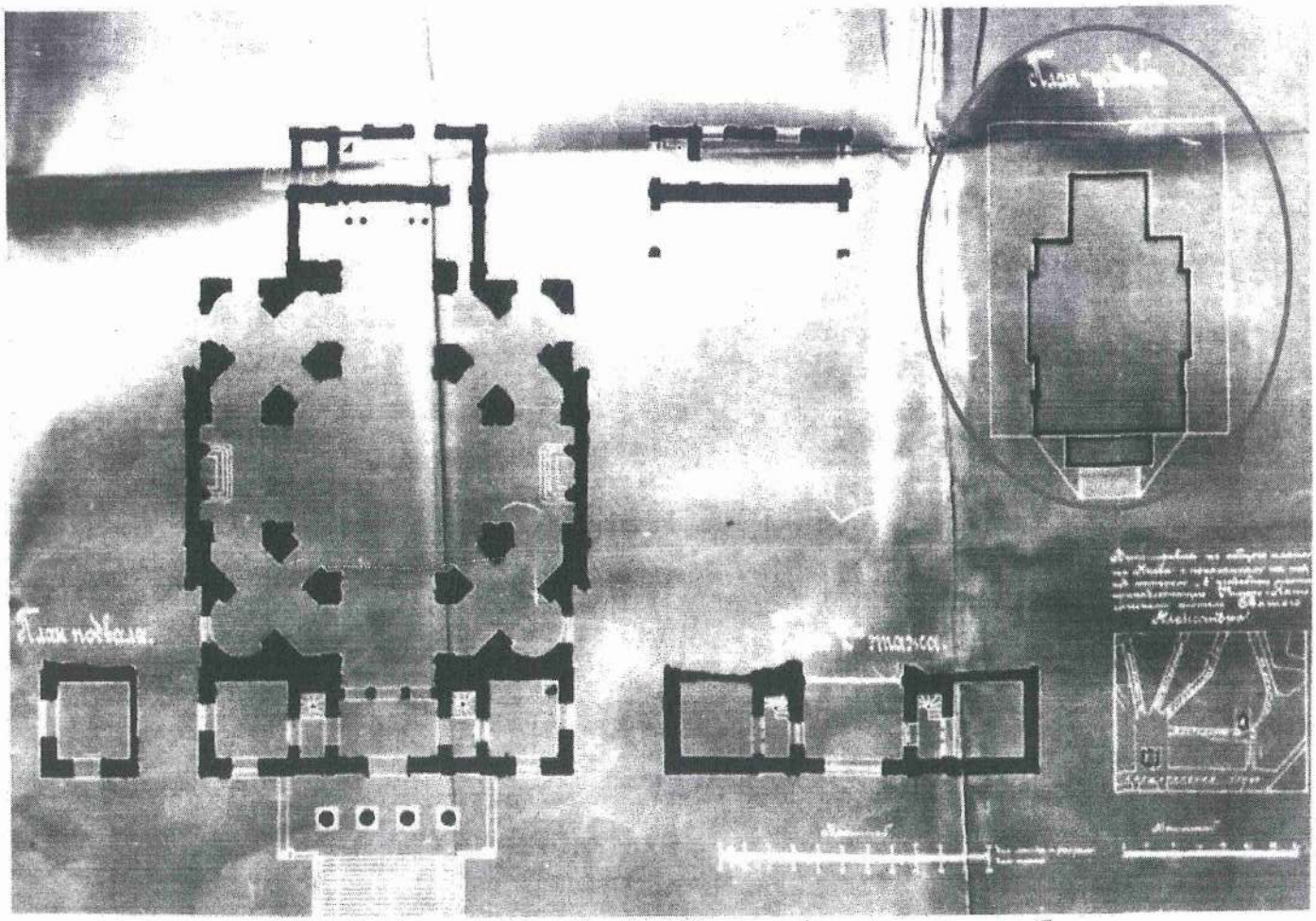

39. Обмірні креслення костьолу. Поверхові плани, план садиби.

40. Тарас Шевченко. Костьол у Києві. 1846 р. (Джерело: Крізь віки: Київ в образотворчому мистецтві 12 – 20 ст. – К.: Мистецтво, 1982, № 120).

41. Вигляд костьолу в панорамі міста. Малюнок Гроте. 1850 р.

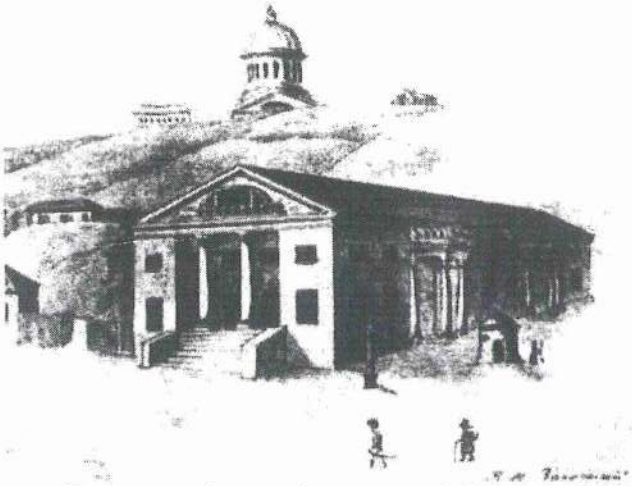

42. Перший міський театр та Олександрівський костьол. Малюнок М. Закревського. Сер. XIX ст.

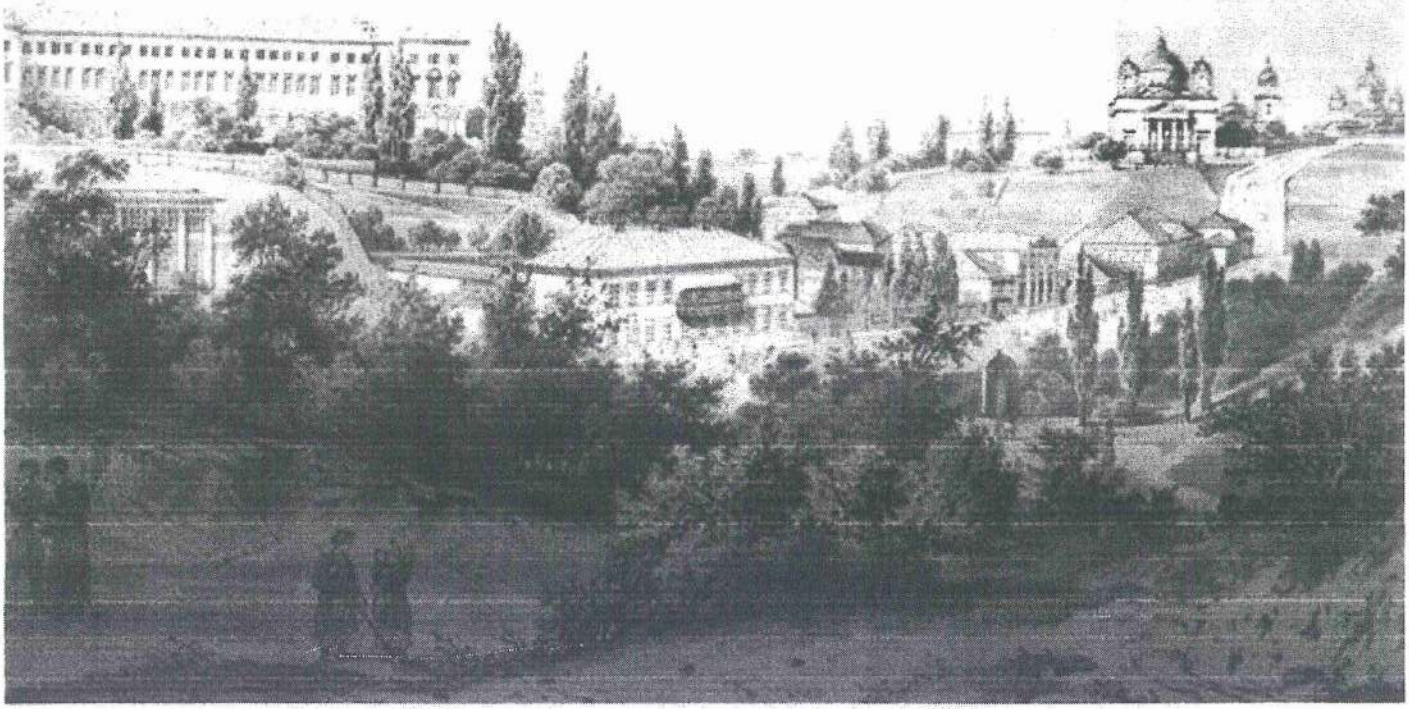

43. Вигляд костьолу в панорамі міста. 1860 р.

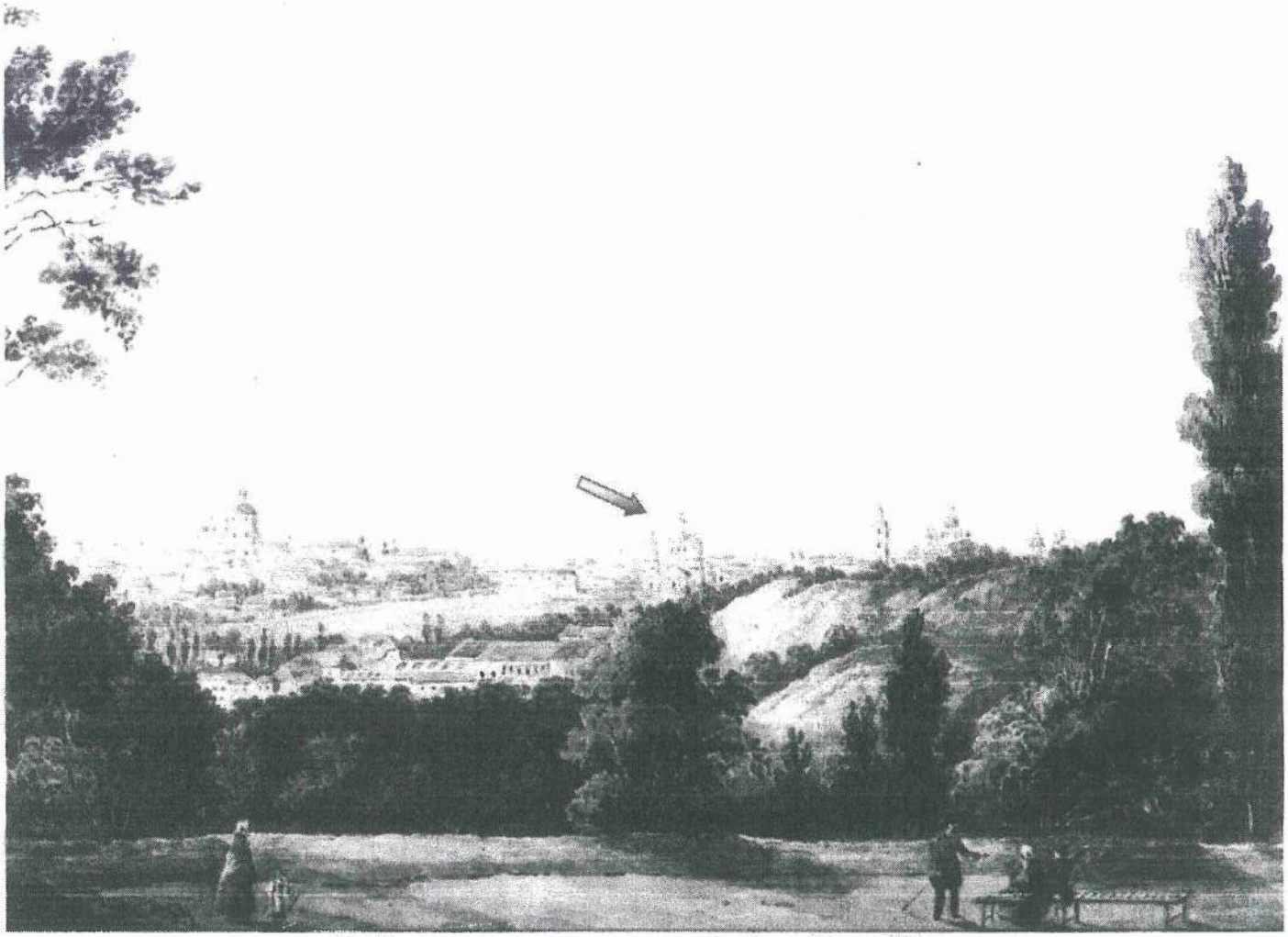

44. Вигляд костьолу в панорамі міста. Сер. XIX ст.

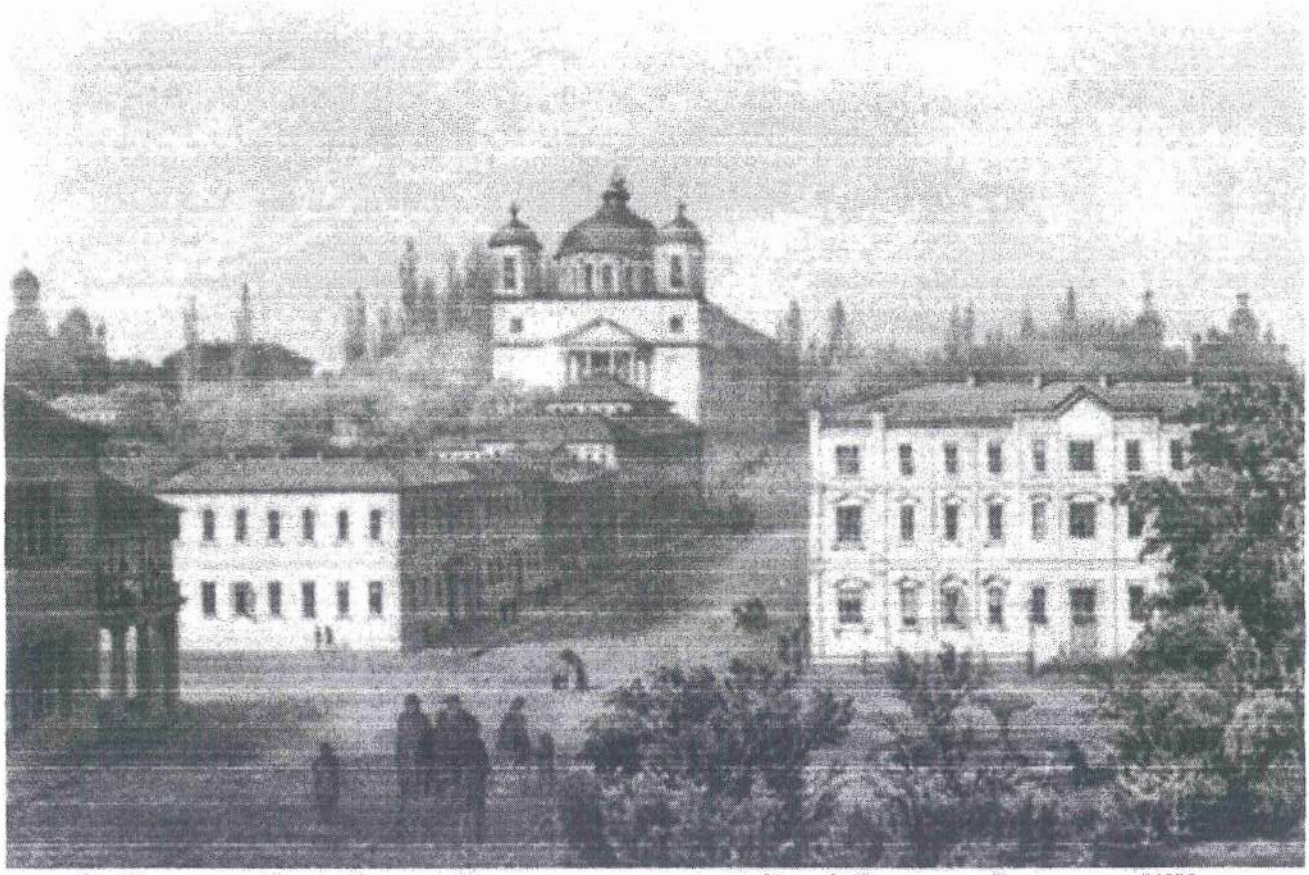

45. Наполеон Орда. Вулиця Трьохсвятительська у Києві. Гравюра. Друга пол. XIX ст.

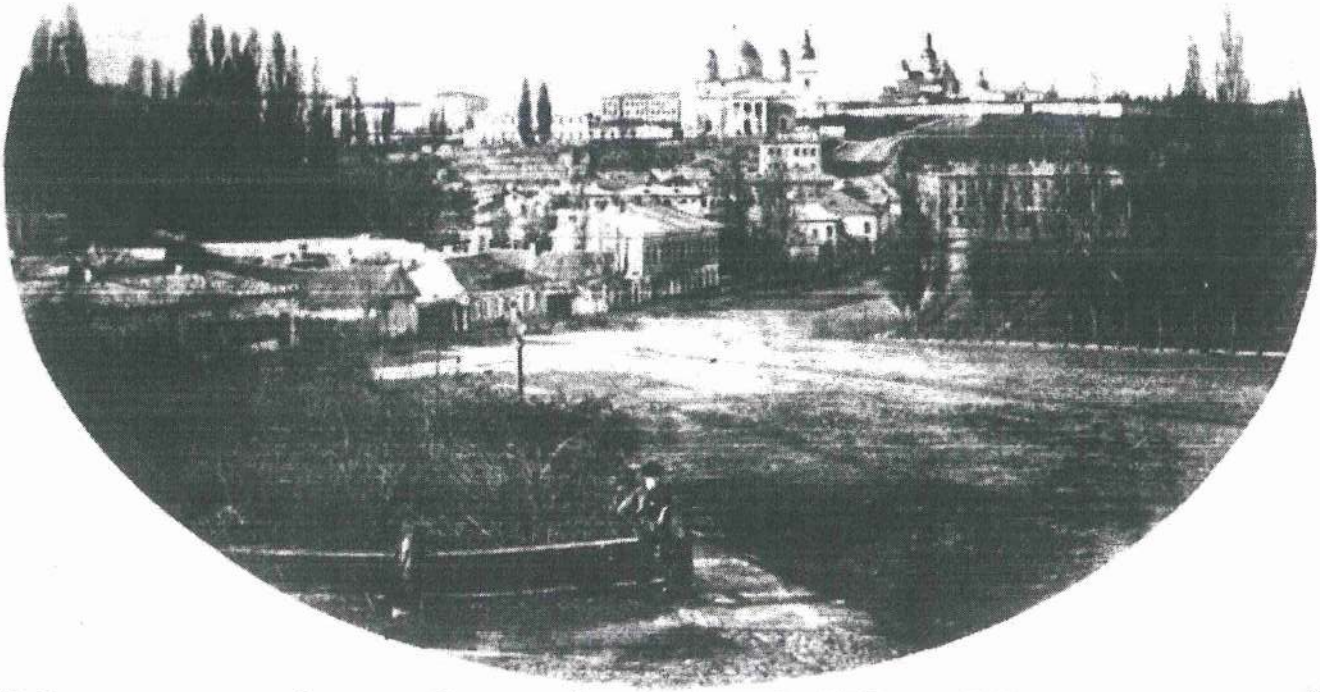

46. Вигляд костьолу з боку вул. Олександрівської. Фото кін. 1860-х рр. Б. Захаркевич, передрук Й. Завадського.

47. Вигляд костьолу з боку вул. Олександрівської. Сер. XIX ст.

48. Вигляд костьолу в панорамі міста. Між «Присутственими місцями» та Михайлівським монастирем – водонапірна башта (1872 р., не збереглася). Фото 1870-х рр.

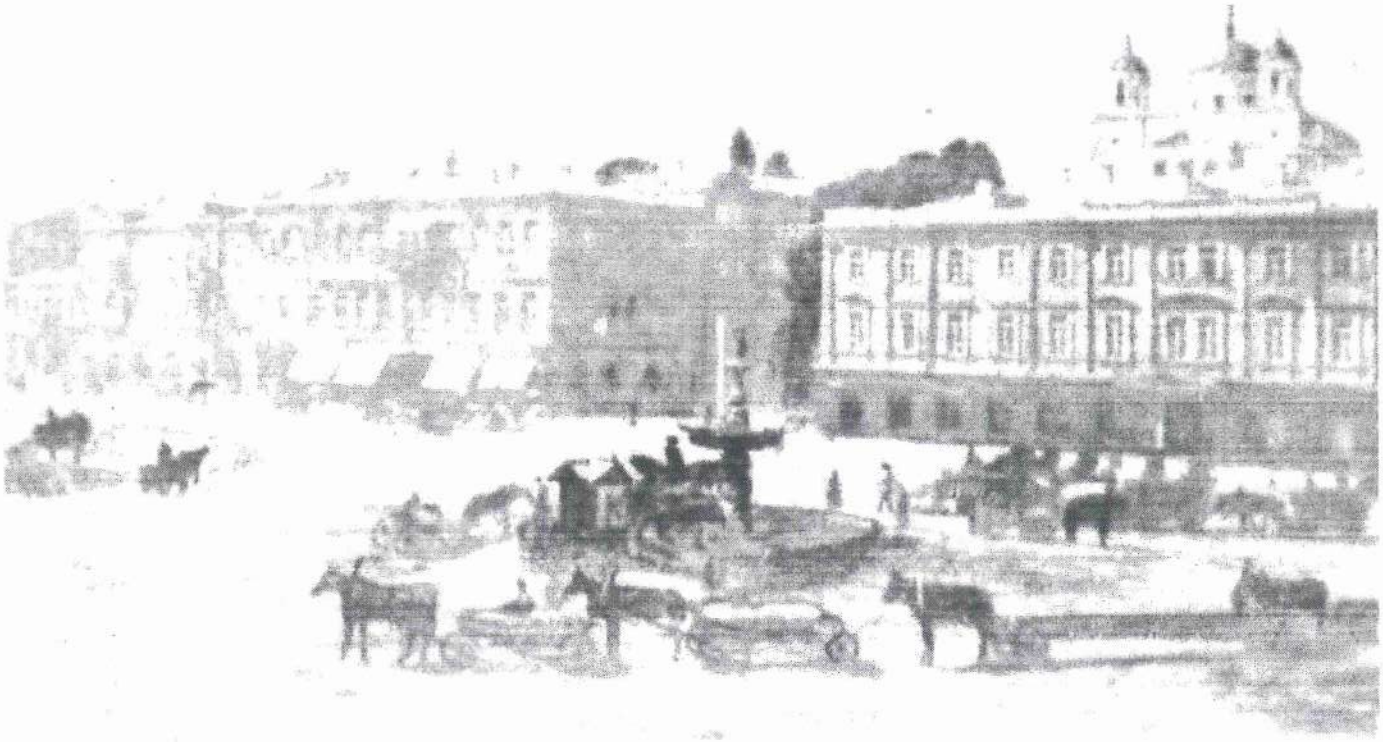

49. Костьол у загальному вигляді забудови початку правої сторони Хрещатика. 1880-і рр.

50. Вигляд костьолу з Печерська. Фото кінця XIX ст.

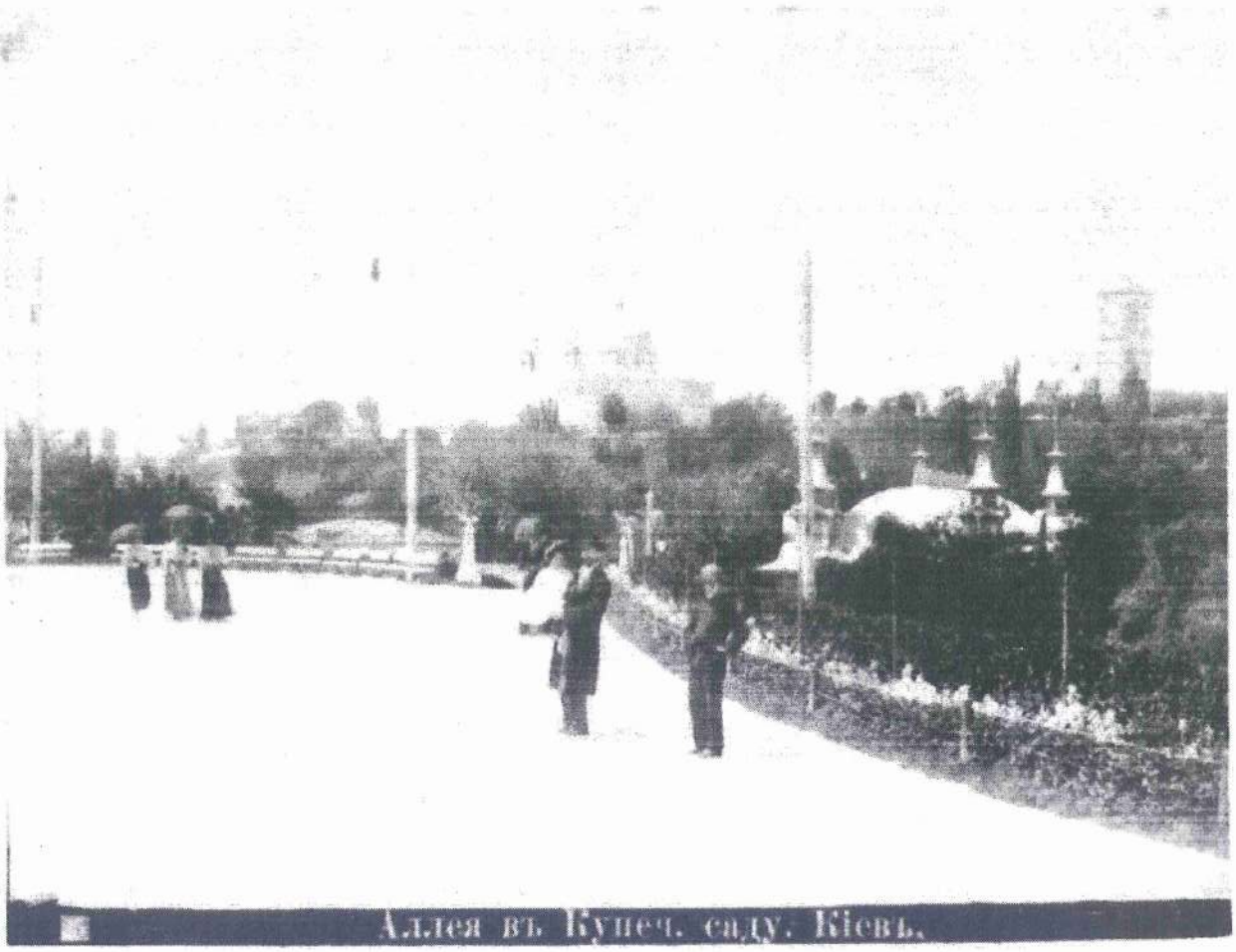

51. Вигляд костьолу з алеї в купецькому саду. 1900-і рр.

52. Вигляд костьолу в панорамі міста. Кінець XIX ст.

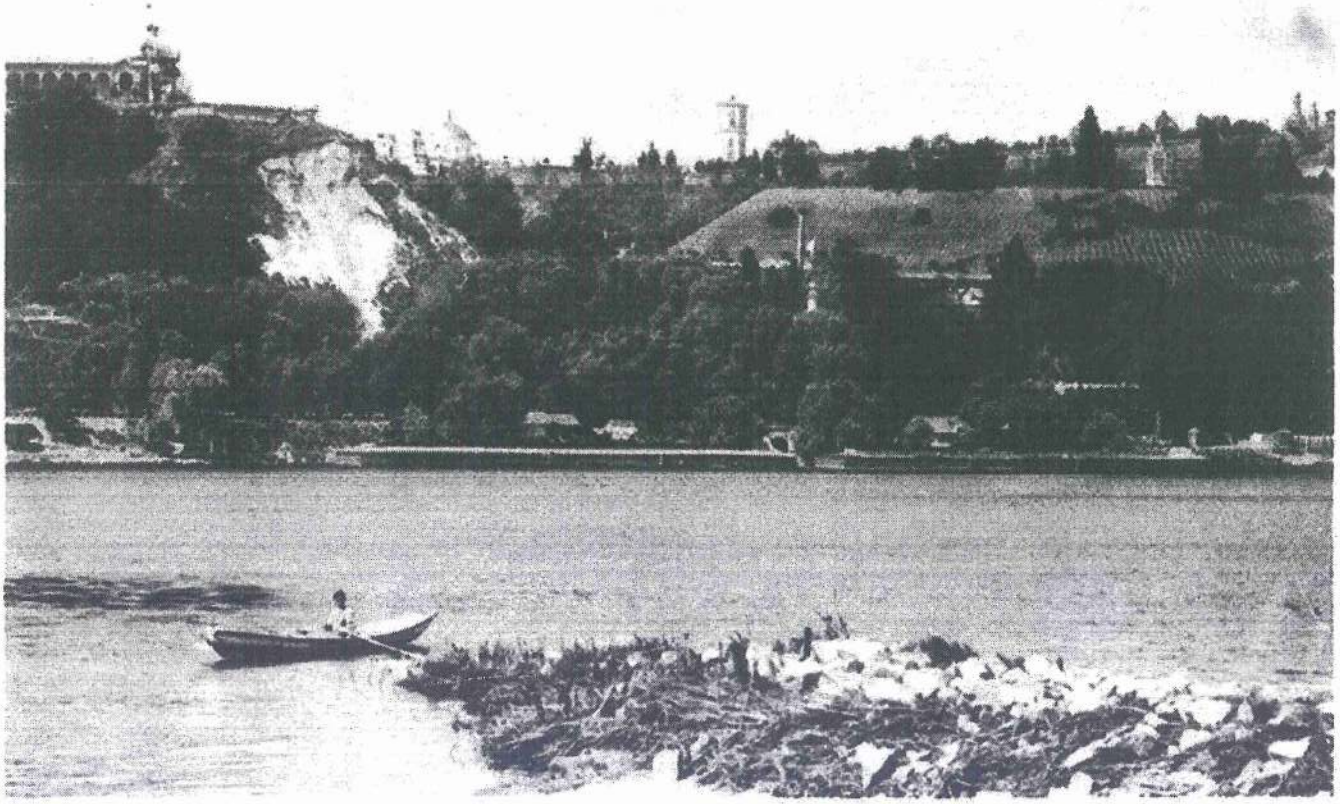

Кіевъ.—Видъ на него изъ-за Днѣпра.

53. Вигляд костьолу в панорамі міста з-за Дніпра. Кінець XIX ст.

54. Вигляд костьолу в панорамі міста з боку вул. Хрещатик. Листівка, поч. XX ст.

55. Вигляд костьолу в панорамі міста з боку вул. Хрещатик. Листівка, поч. XX ст.

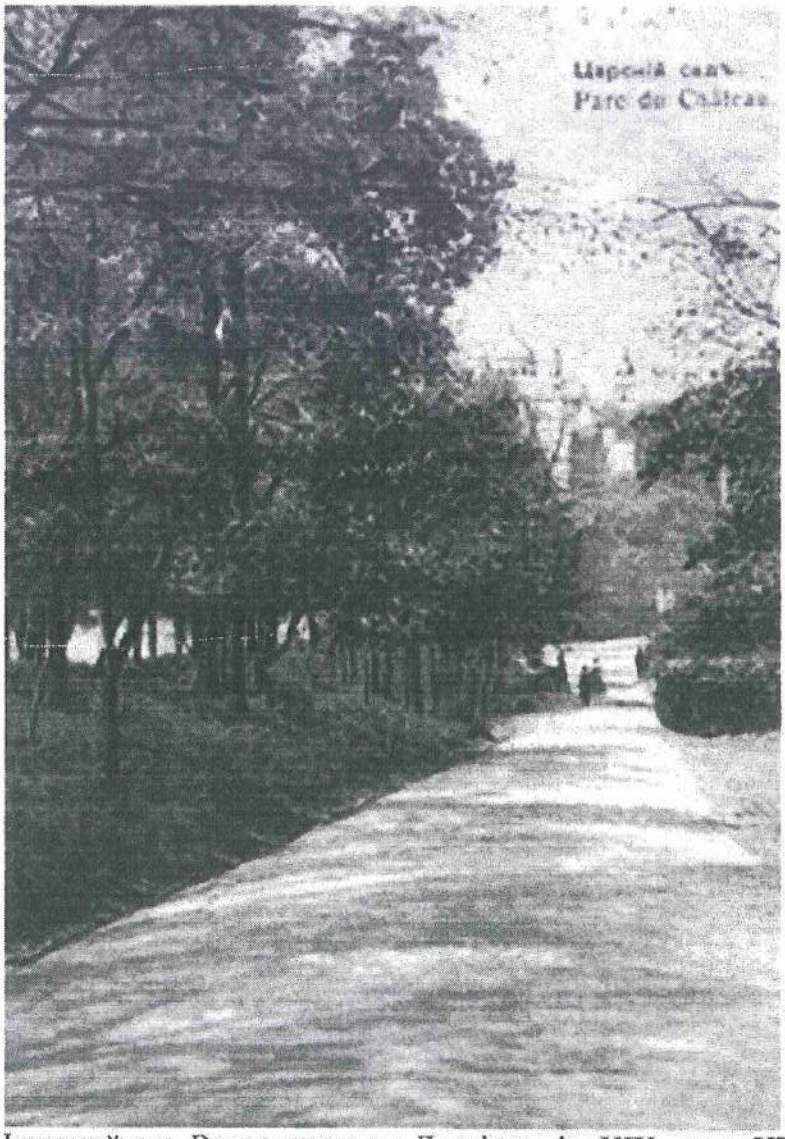

56. Царський сад. Вид на костьол. Листівка кін. XIX – поч. XX ст.

57. Вид на костьол. Поч. XX ст. (Фотографія з альбому, сайт Бібліотеки Конгресу США.)

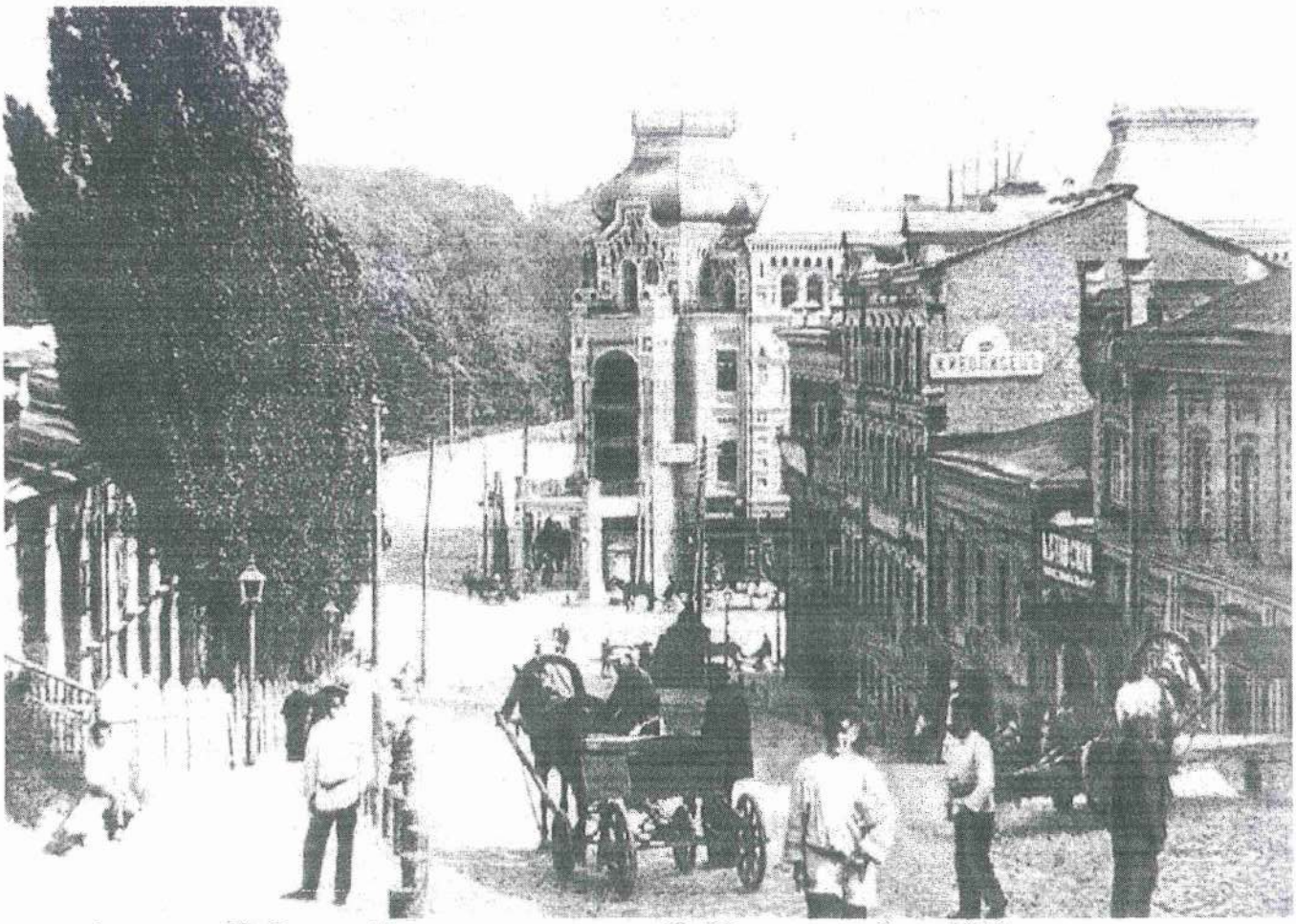

58. Вулиця Трьохсвятительська в бік Хрещатика. Фото 1910-х рр.

59. Олександрівський костьол. Загальний вигляд. Кінець XIX ст.

60. Загальний вигляд костьолу. 1890 р.

61. Загальний вигляд костьолу. (Джерело: Практический иллюстрированный путеводитель по г. Киеву: с прил. плана города и фототип. видов Киева. — К. : Изд. Ч. А. Ящевского, 1913).

62. Олександрівський костьол. Загальний вигляд. Листівка, поч. XX ст.

63. Олександрівський костьол. Загальний вигляд. Фото 1910-х рр.

64. Костьол на початку XX ст. (Фото з матеріалів ЦДКФФА України, №2-49208). Опубліковано в довіднику «План Киева и его предместий», 1916 р.

65. Загальний вигляд костьолу. 1930-і рр.

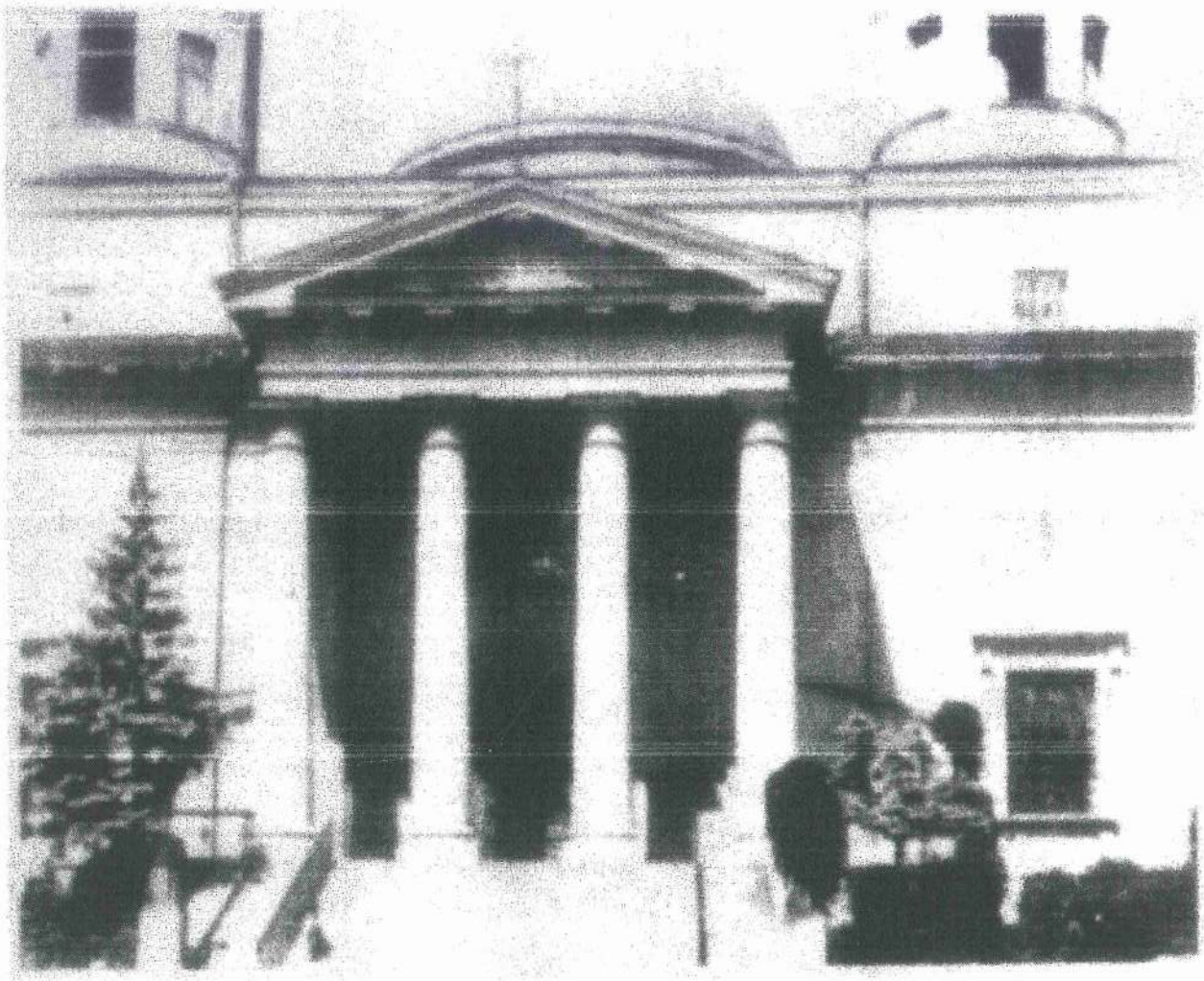

66. Костел у 30-і роки XX ст. (З матеріалів НДІТІАМ, № 12188)

67. Інтер'єр костьолу св. Олександра. 1936 р.

68. Вул. Воровського (Хрещатик). На другому плані – костьол святого Олександра. Фото 1934 р.

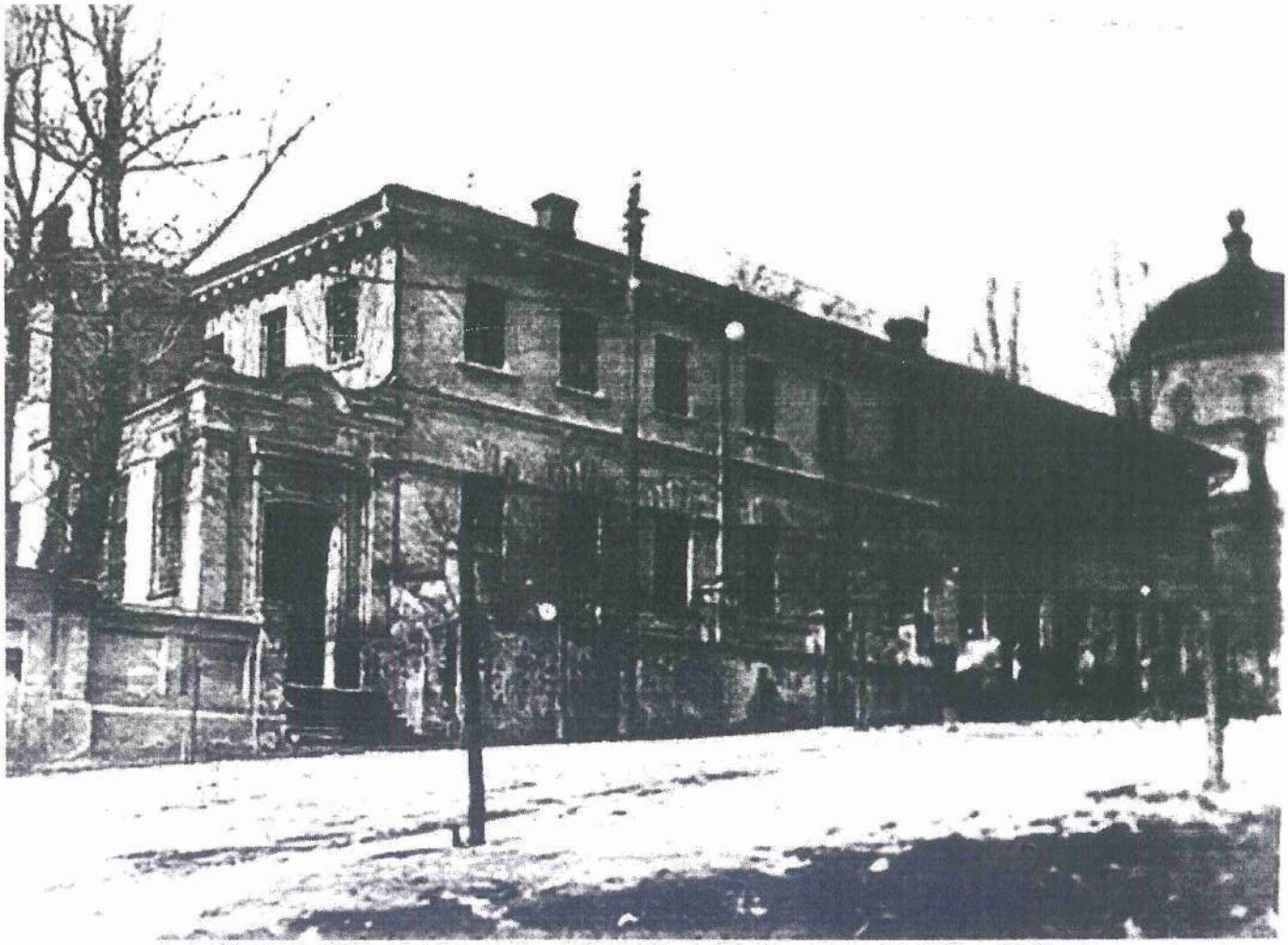

69. Парафіяльний будинок собору Святого Олександра. Фото 1941 р.
(З фондів Державного архіву м. Києва)

70. Вигляд костьолу у панорамі зруйнованого Хрещатика. Фото 1944 р.

71. Вигляд костьолу з боку площі Сталіна (Європейська). Фото липня 1946 р.

72. Вигляд костьолу у панорамі Хрещатика. Фото 1950-х рр.

73. Загальний вигляд костьолу. Фото 1950-х рр.

74. Загальний вигляд костьолу. Фото сер. 1950-х рр.

75. Загальний вигляд костьолу. Фото 1977 р. (Глобус, встановлений на честь перших радянських космічних супутників Землі).

76. Загальний вигляд костьолу. Фото 1977 р.

77. Вигляд костьолу у панорамі міста. Фото 1982 р.

78. Загальний вигляд костьолу. Квітень 1986 р. Фото М.І. Жарких.

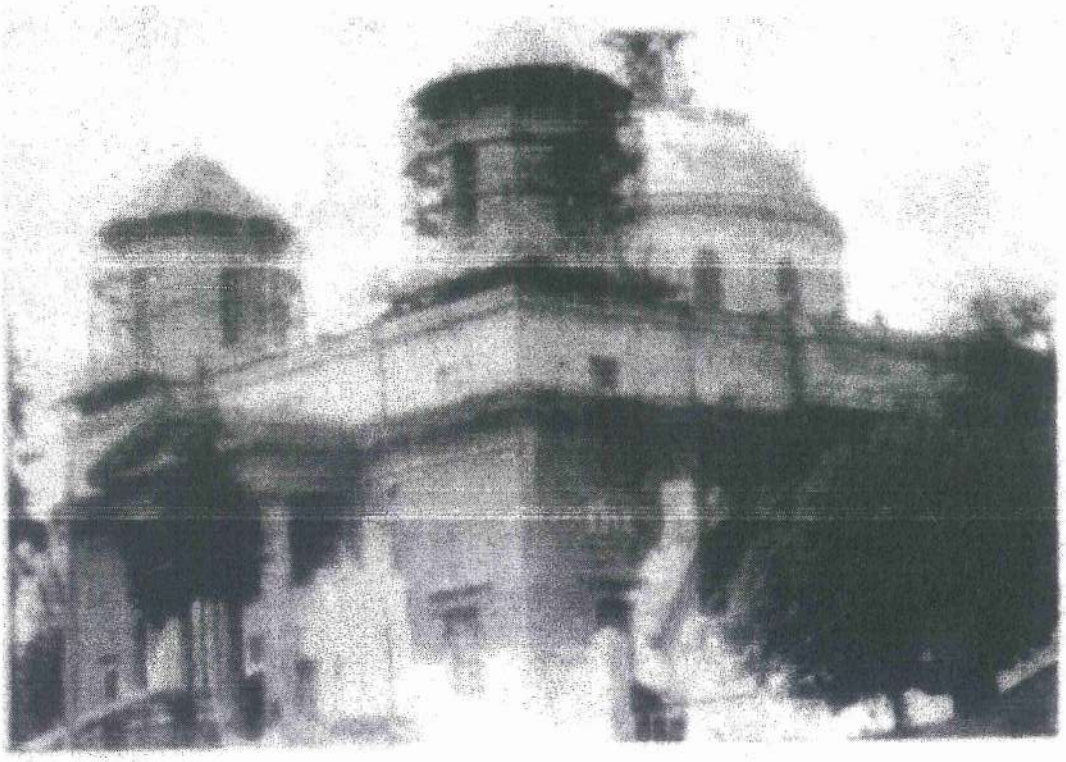

79. Вигляд костьолу в процесі реставрації. Фото 1992 р.
(Джерело: *Шамраєва А., Юрченко С.* Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44).

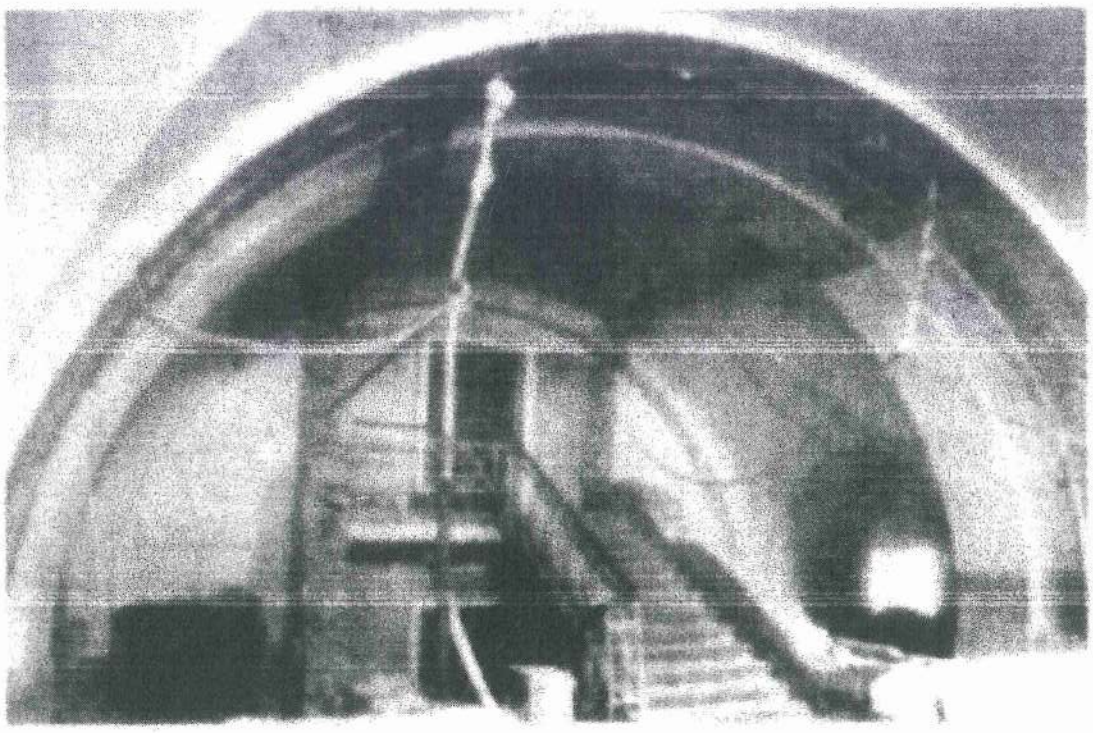

80. Інтер'єр костьолу до розбирання перекриття. Фото 1992 р.
(Джерело: *Шамраєва А., Юрченко С.* Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44).

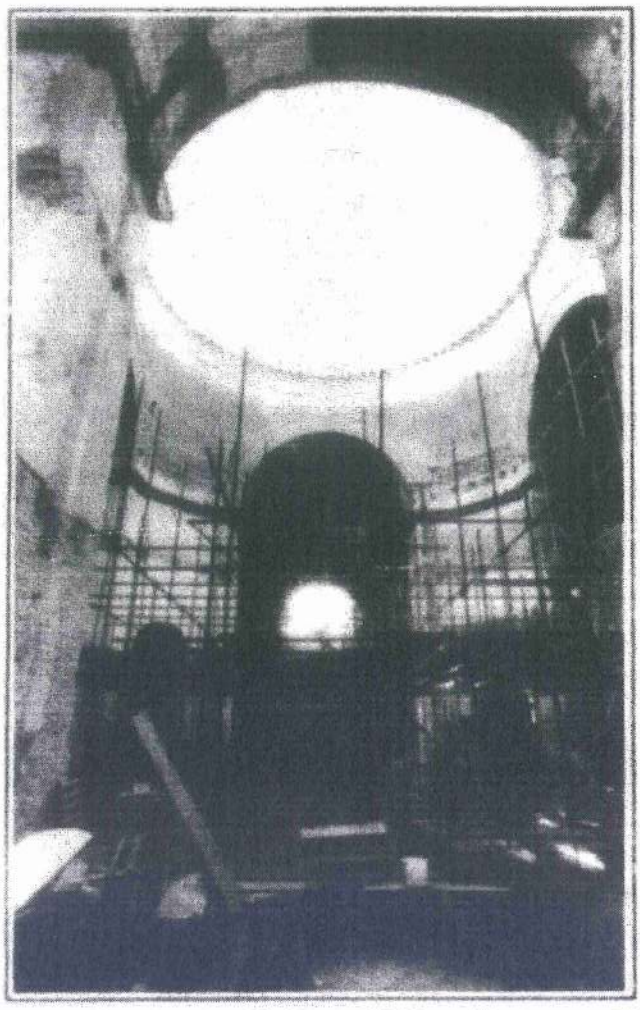

81. Підбанний простір в процесі реставрації. Фото 1993 р. (Джерело: *Шамраєва А., Юрченко С.* Костел св. Олександра у Києві // З історії української реставрації. – К.: Українознавство, 1996. – С. 40–44).

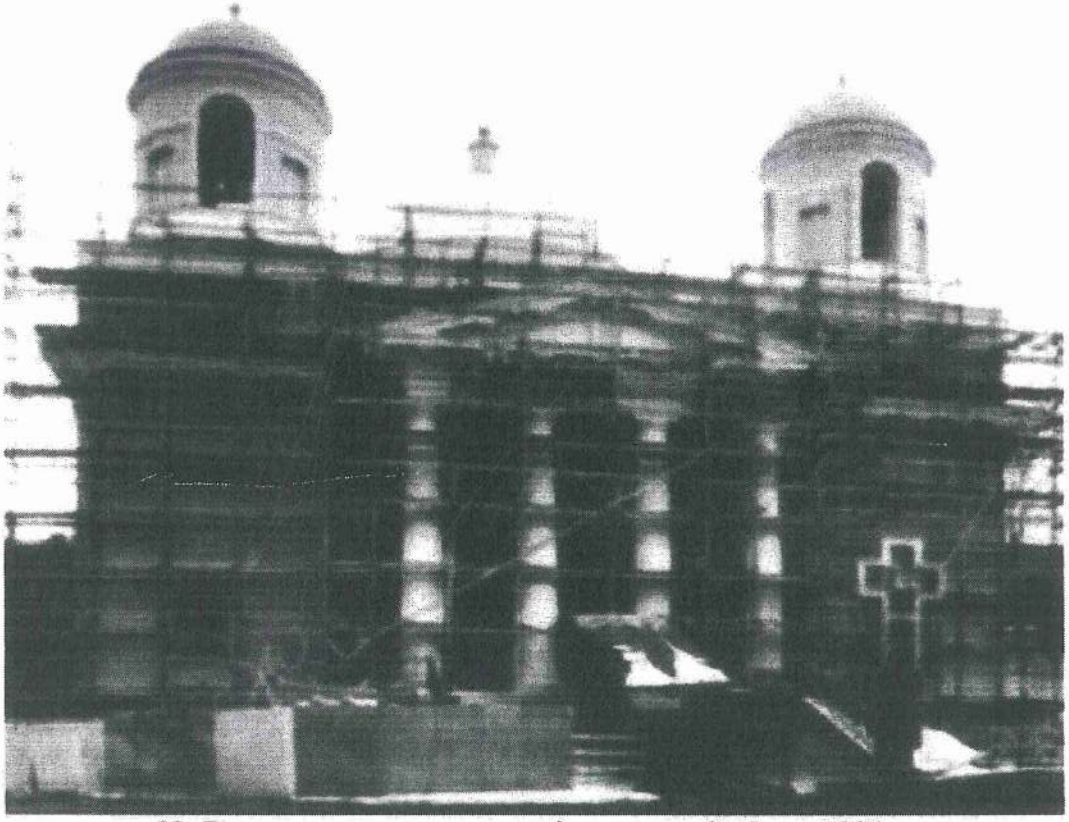

82. Вигляд костьолу в процесі реставрації. Фото 1994 р.

83. Загальний вигляд костьолу. Фото 1994-95 рр.

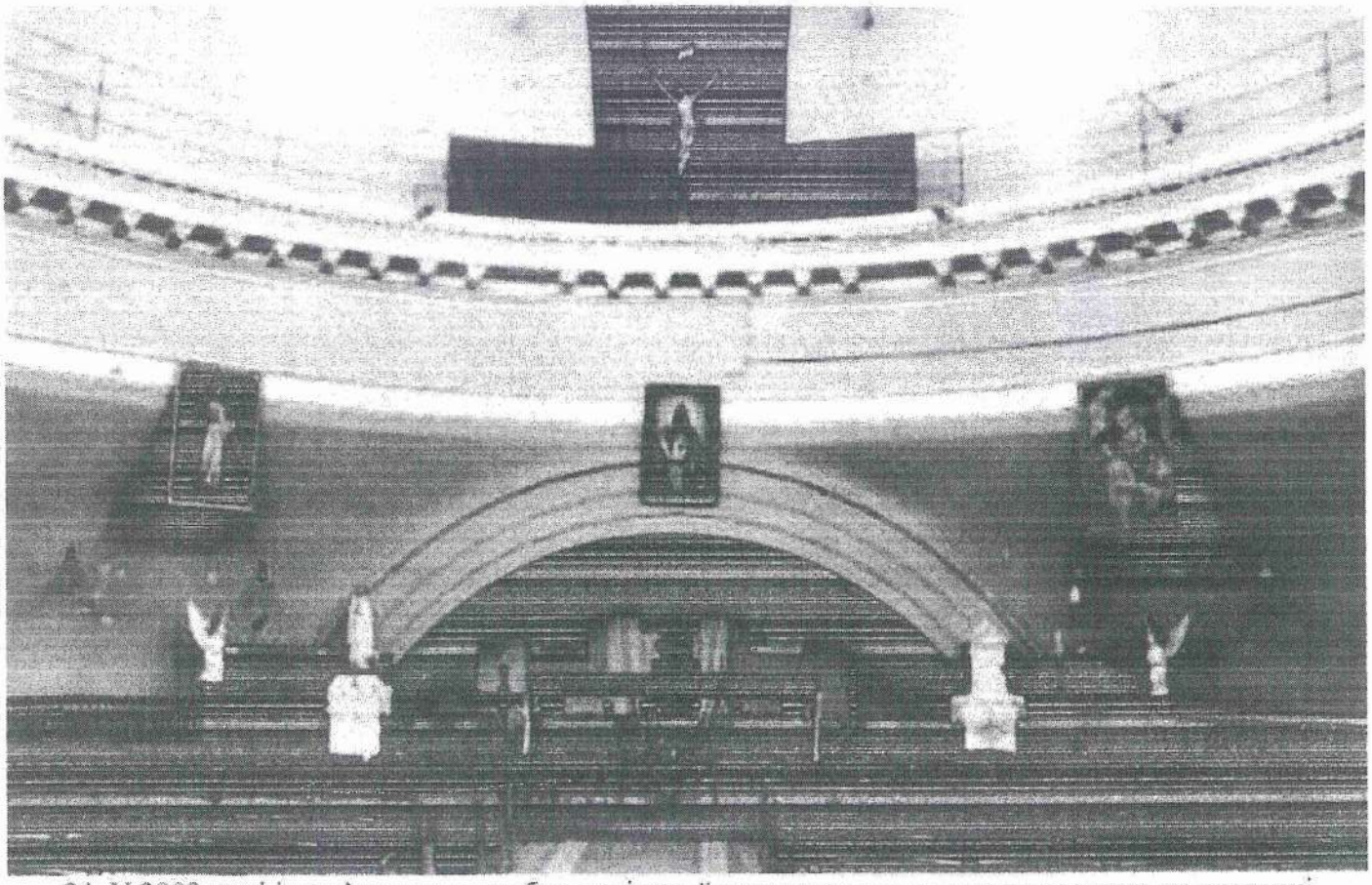

84. У 2003 році інтер'єр храму ще був поділений перекриттями та перегородками на численні приміщення у чотирьох поверхах, богослужіння здійснювались у колишньому зоряному залі планетарію, під самою банею. Фото 2003 р.

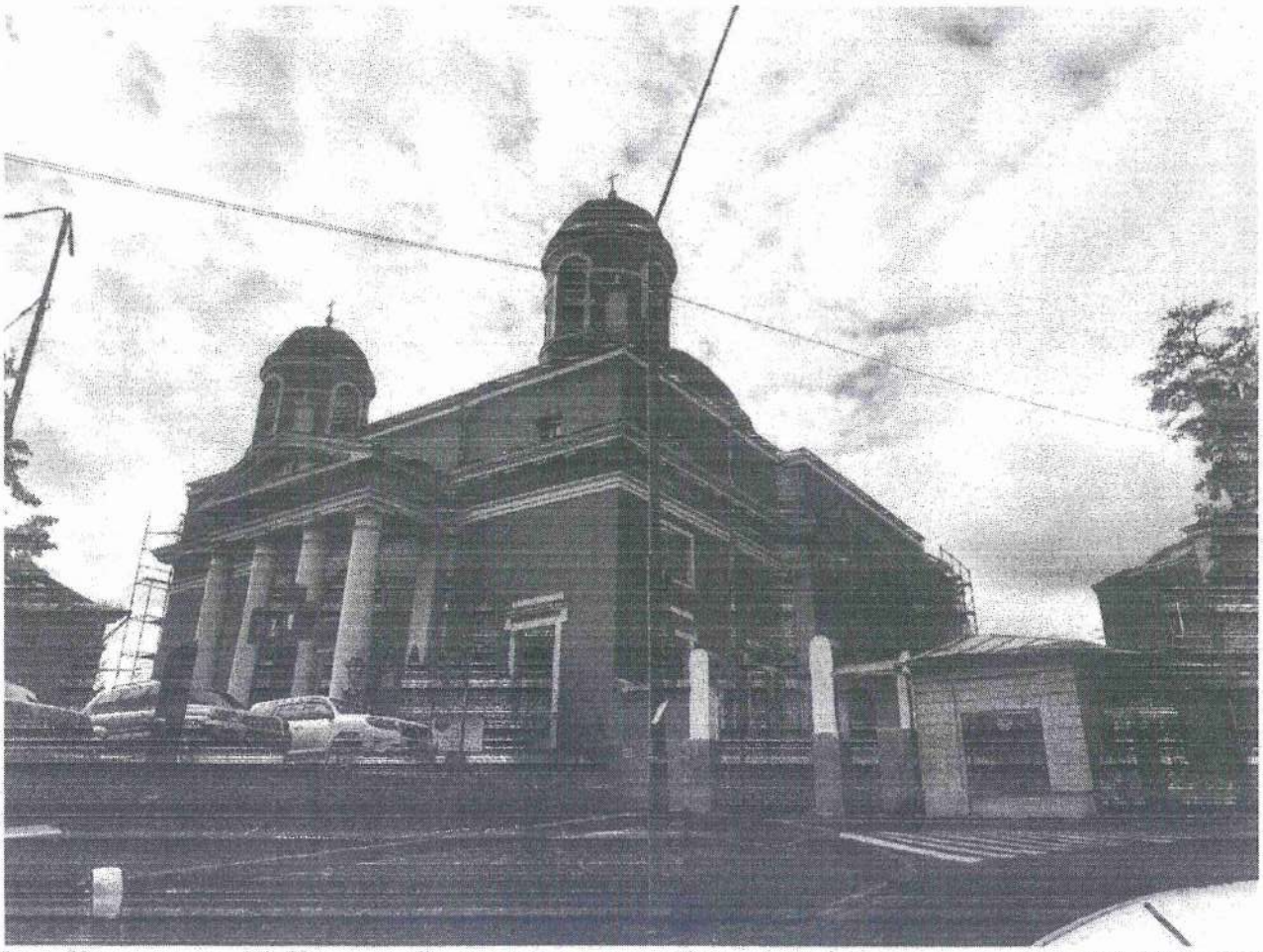

85. Вул. Костьольна, 17. Костьол. Загальний вигляд з боку вулиці Трьохсвятительської. Фото 2019 р.

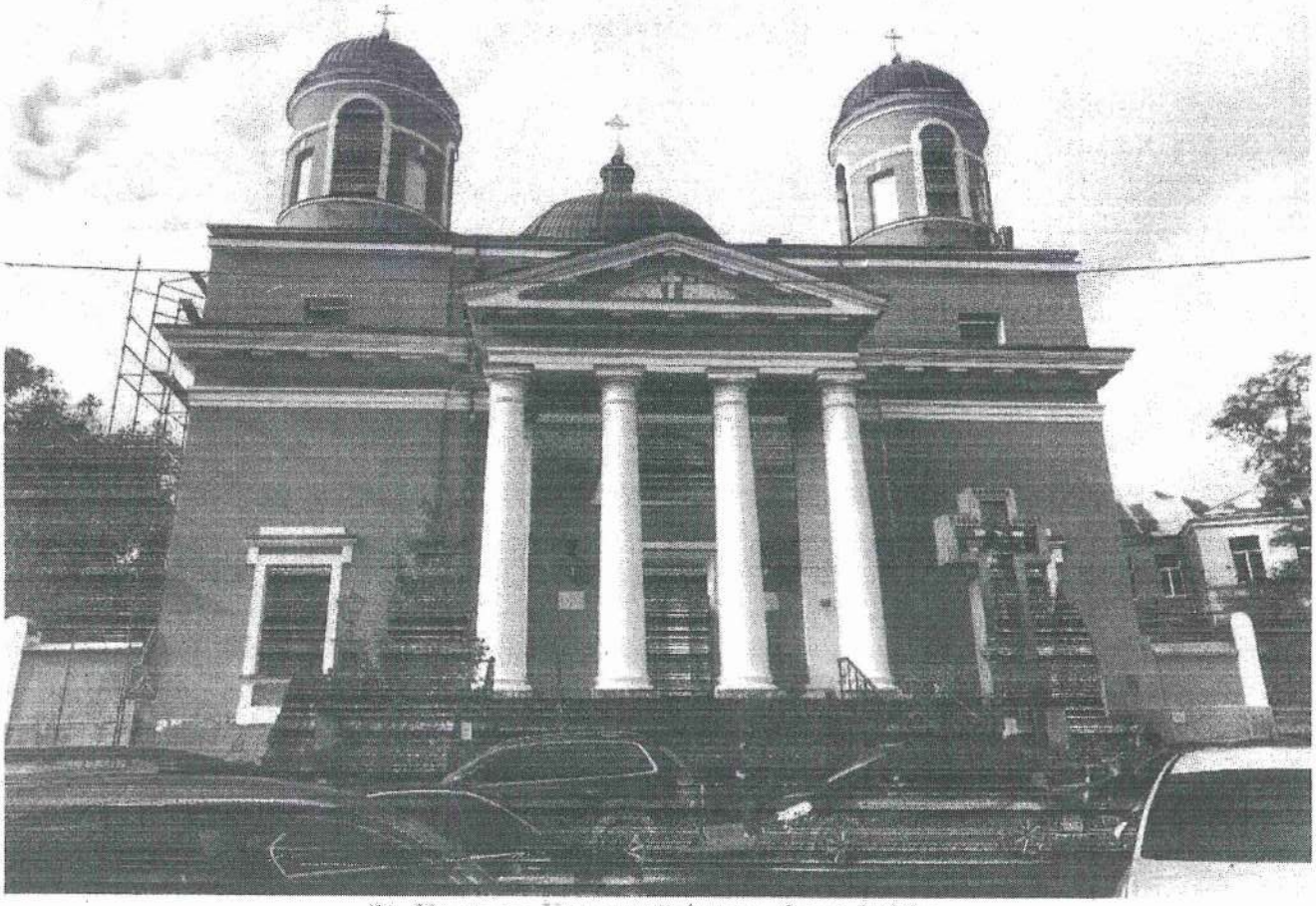

86. Костьол. Головний фасад. Фото 2019 р.

87. Костьол. Пам'ятний знак жертвам тоталітарного режиму. Фото 2019 р.

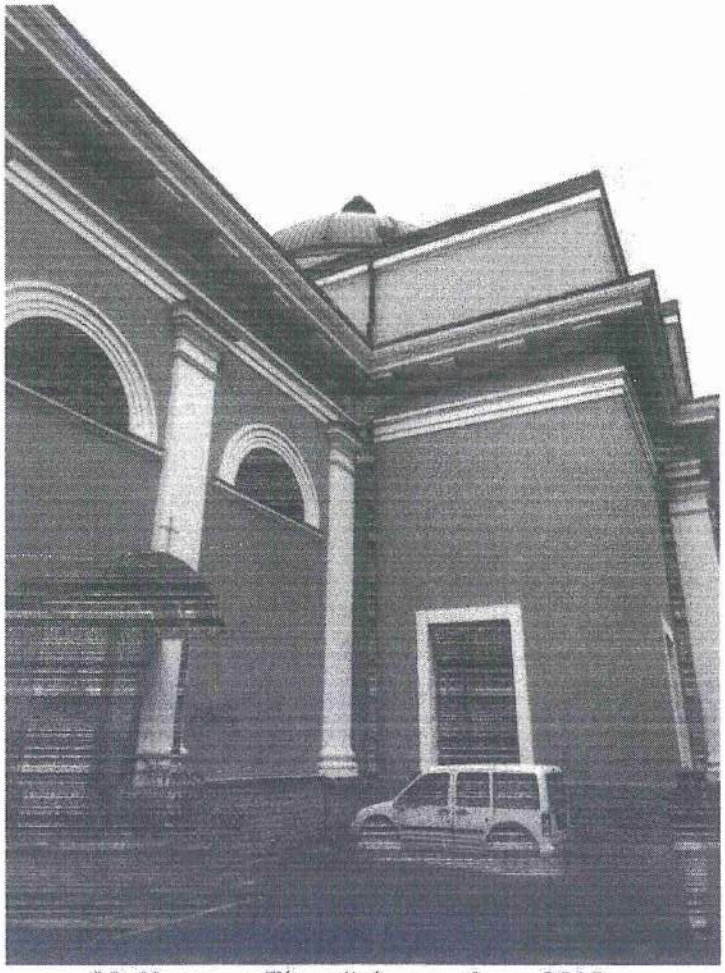

88. Костьол. Бічний фасад. Фото 2019 р.

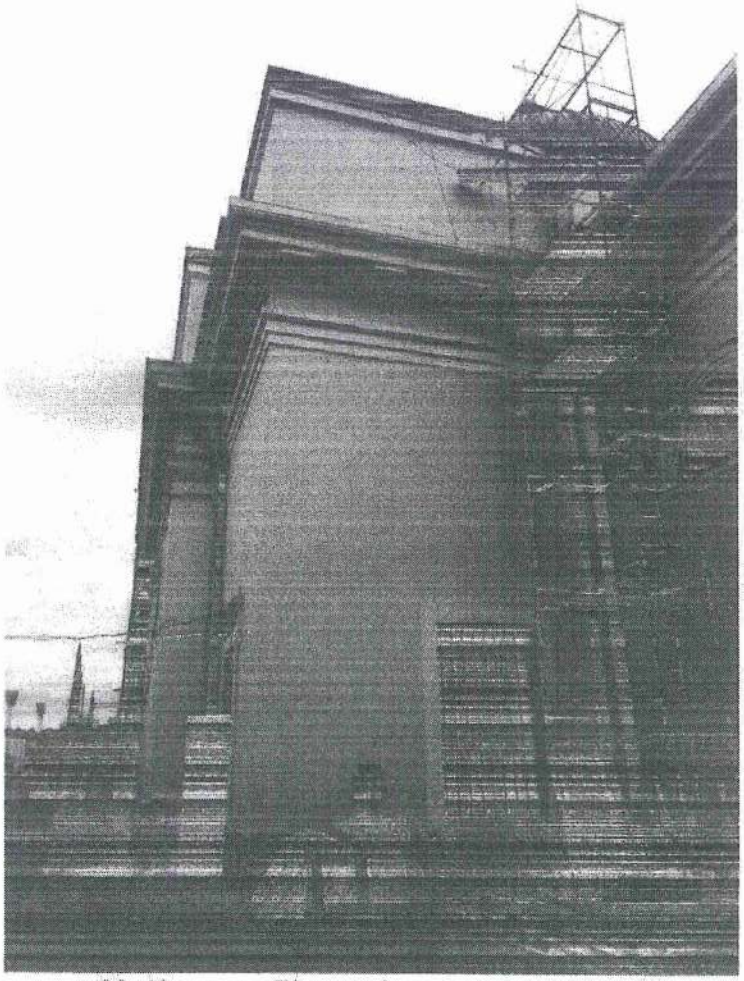

89. Костьол. Бічний фасад. Фото 2019 р.

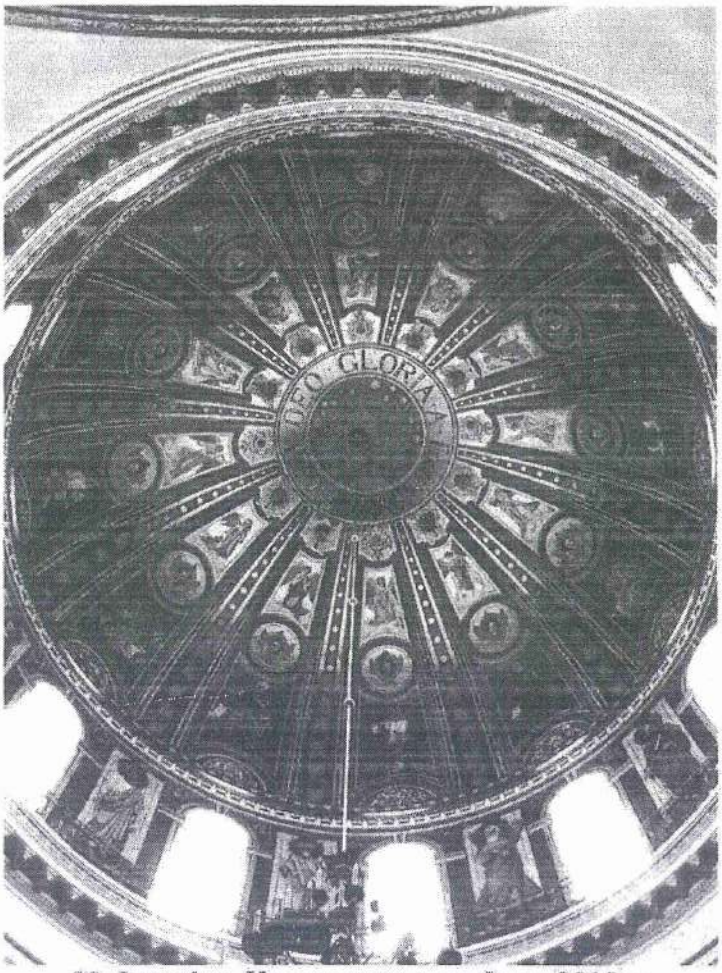

90. Інтер'єр. Купол костьолу. Фото 2019 р.

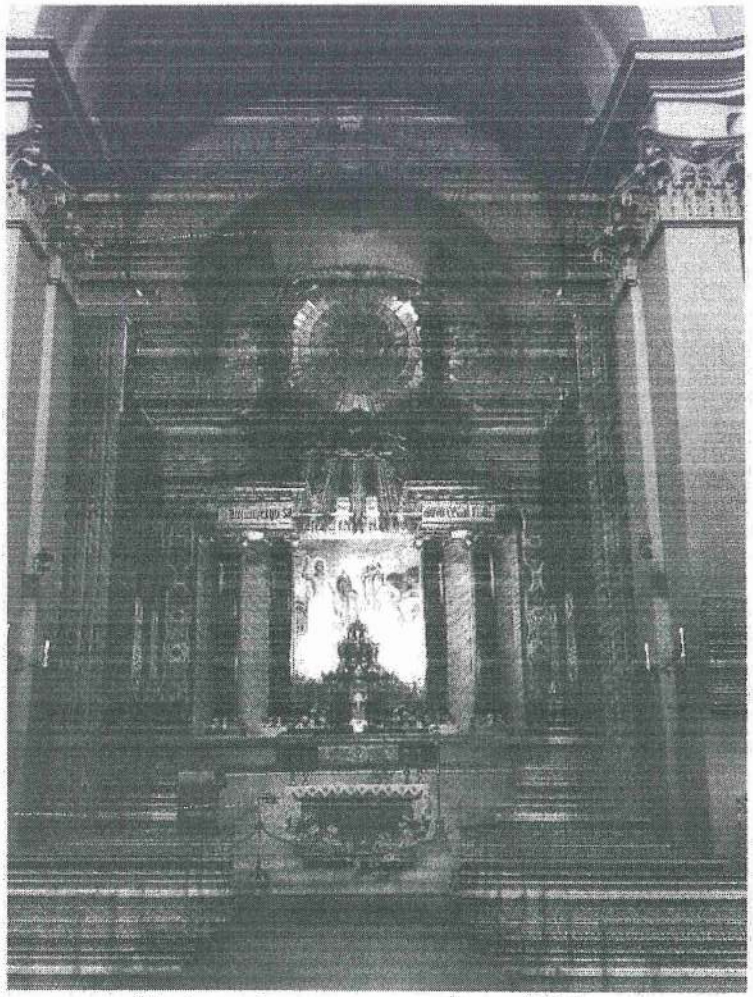

91. Інтер'єр костьолу. Фото 2019 р.

92. Інтер`єр костьолу. Фото 2019 р.

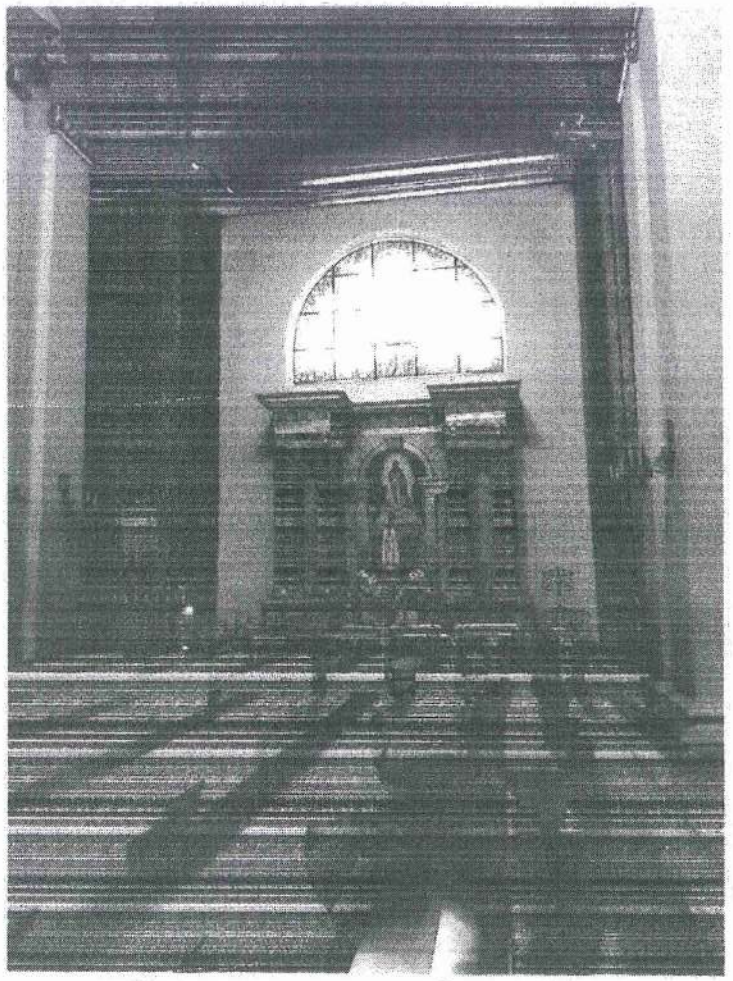

93. Інтер`єр костьолу. Фото 2019 р.

94. Вул. Костельна, 17. Ворота до подвір'я. Фото 2019 р.

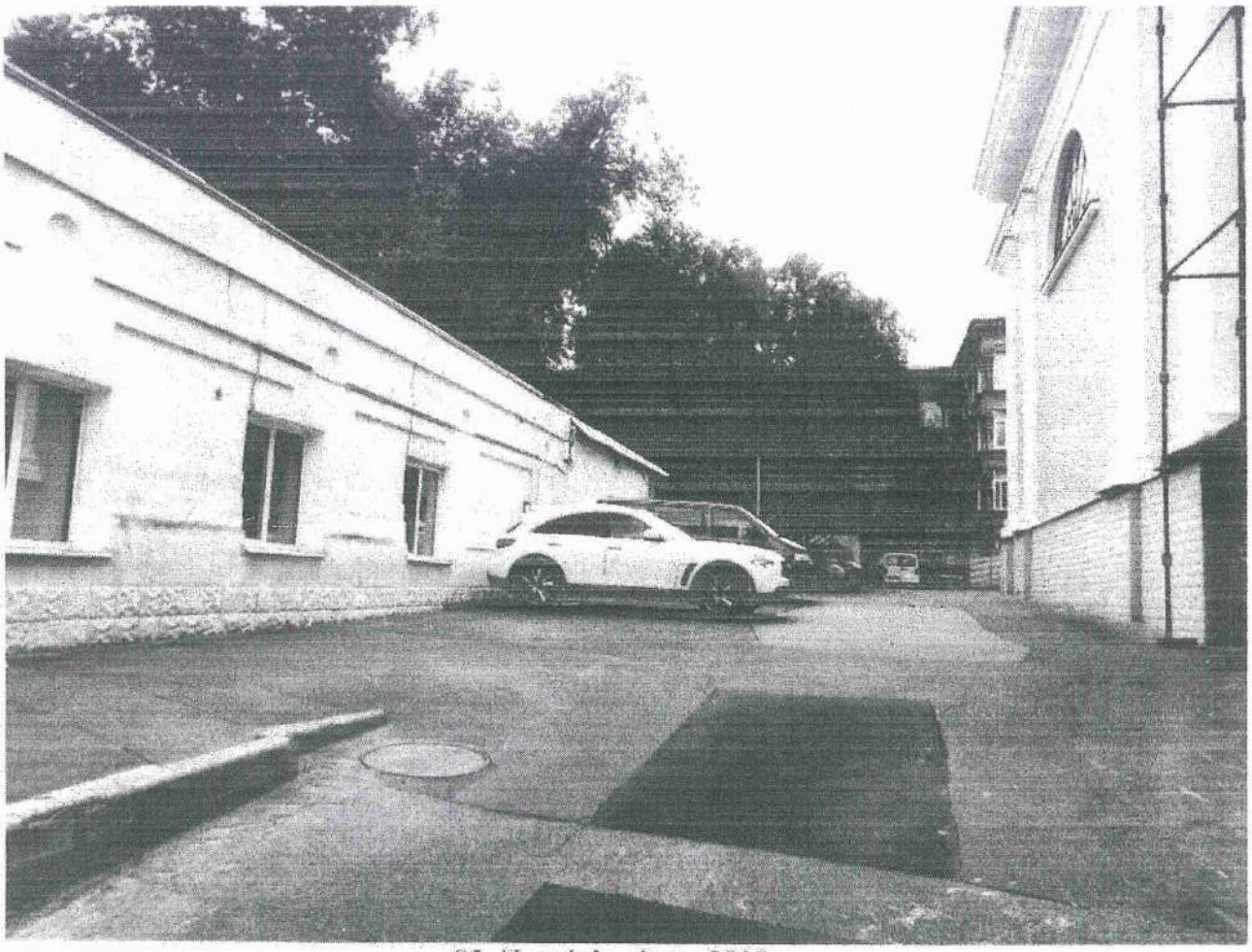

95. Подвір'я. Фото 2019 р.

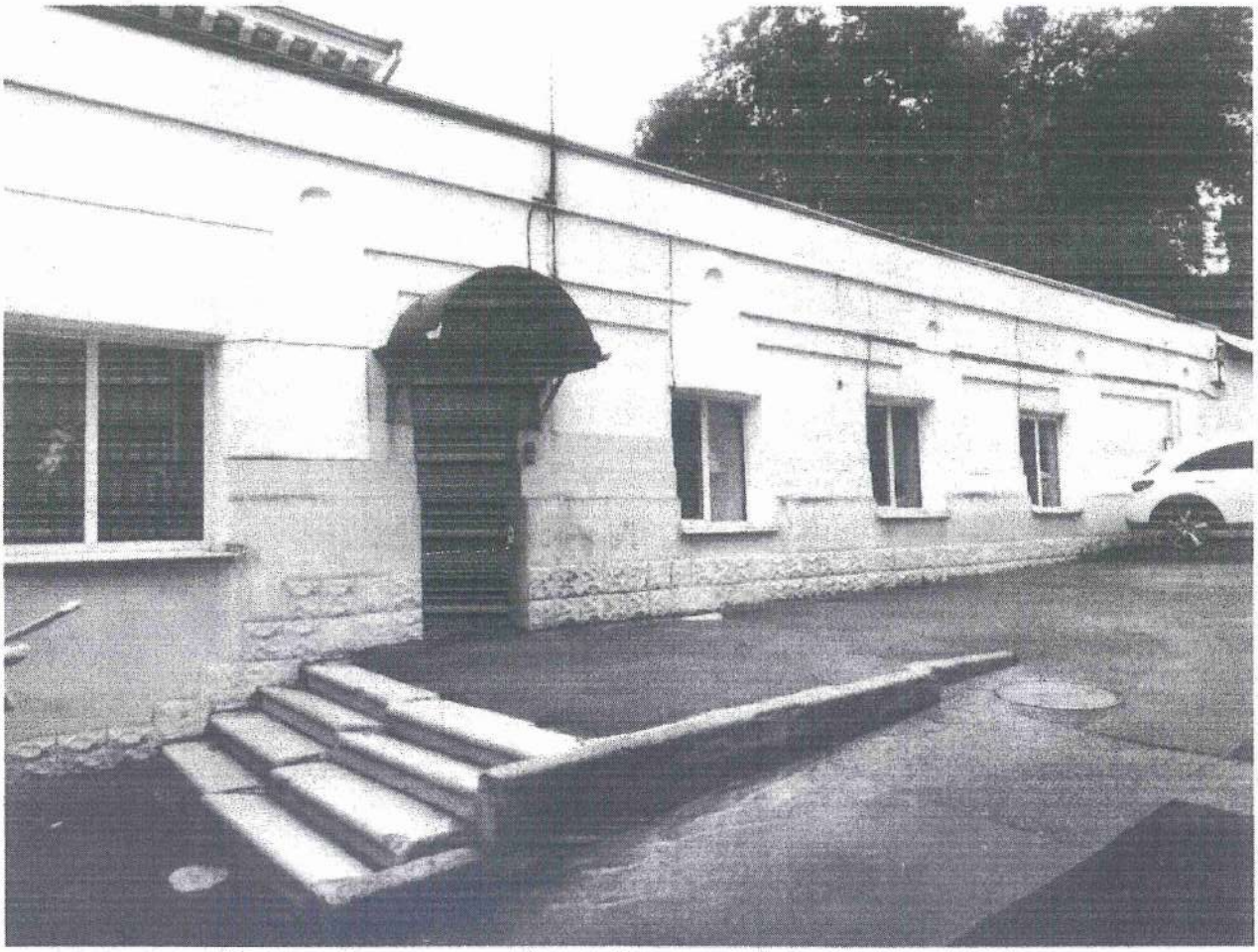

96. Вул. Костьольна, 13 Б, Г. Дворовий флігель. Фото 2019 р.

97. Костьольна, 13 Б, Г. Дворовий флігель. Фото 2019 р.

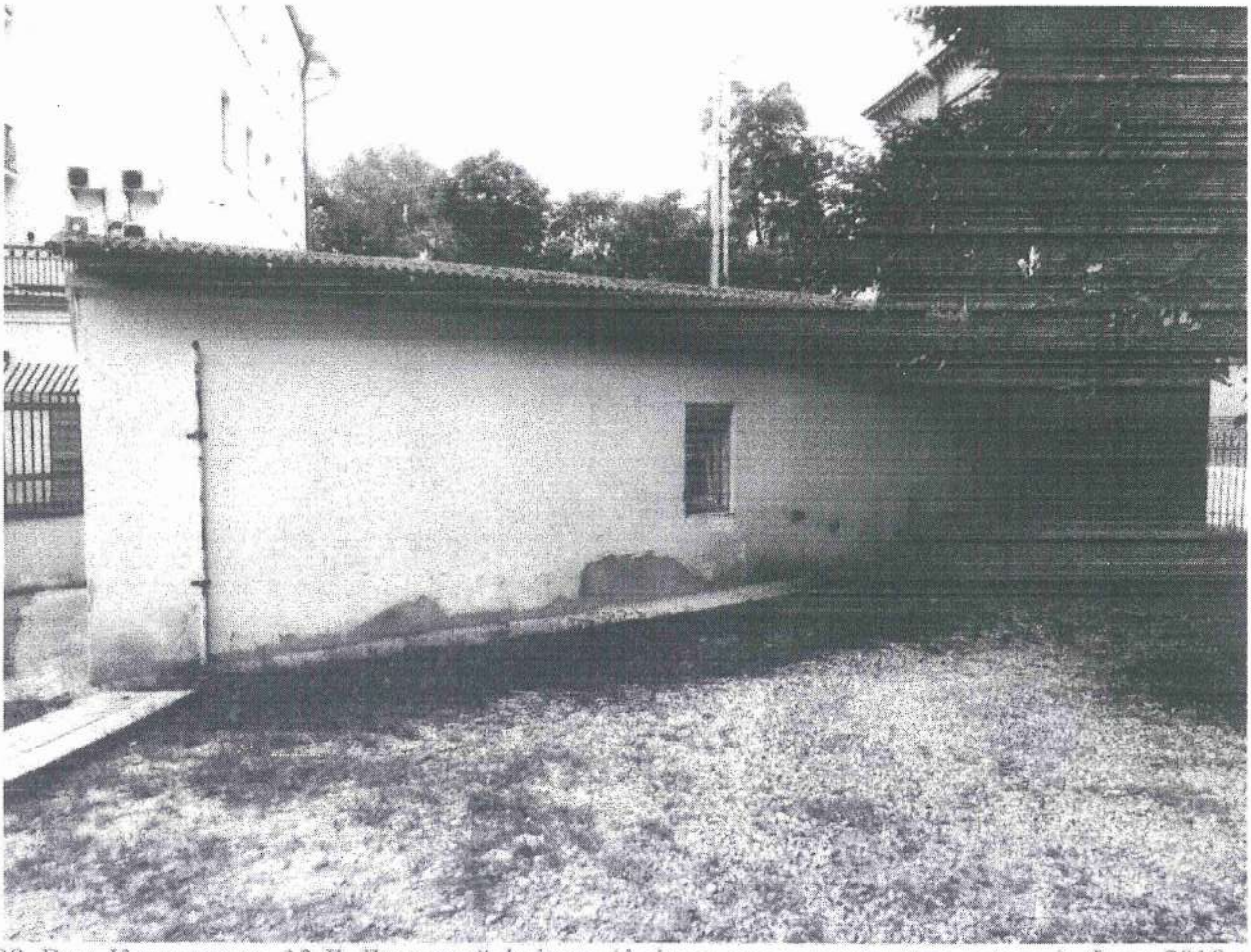

98. Вул. Костьольна, 13 Д. Дворовий флігель (флігель з господарським льохом). Фото 2019 р.

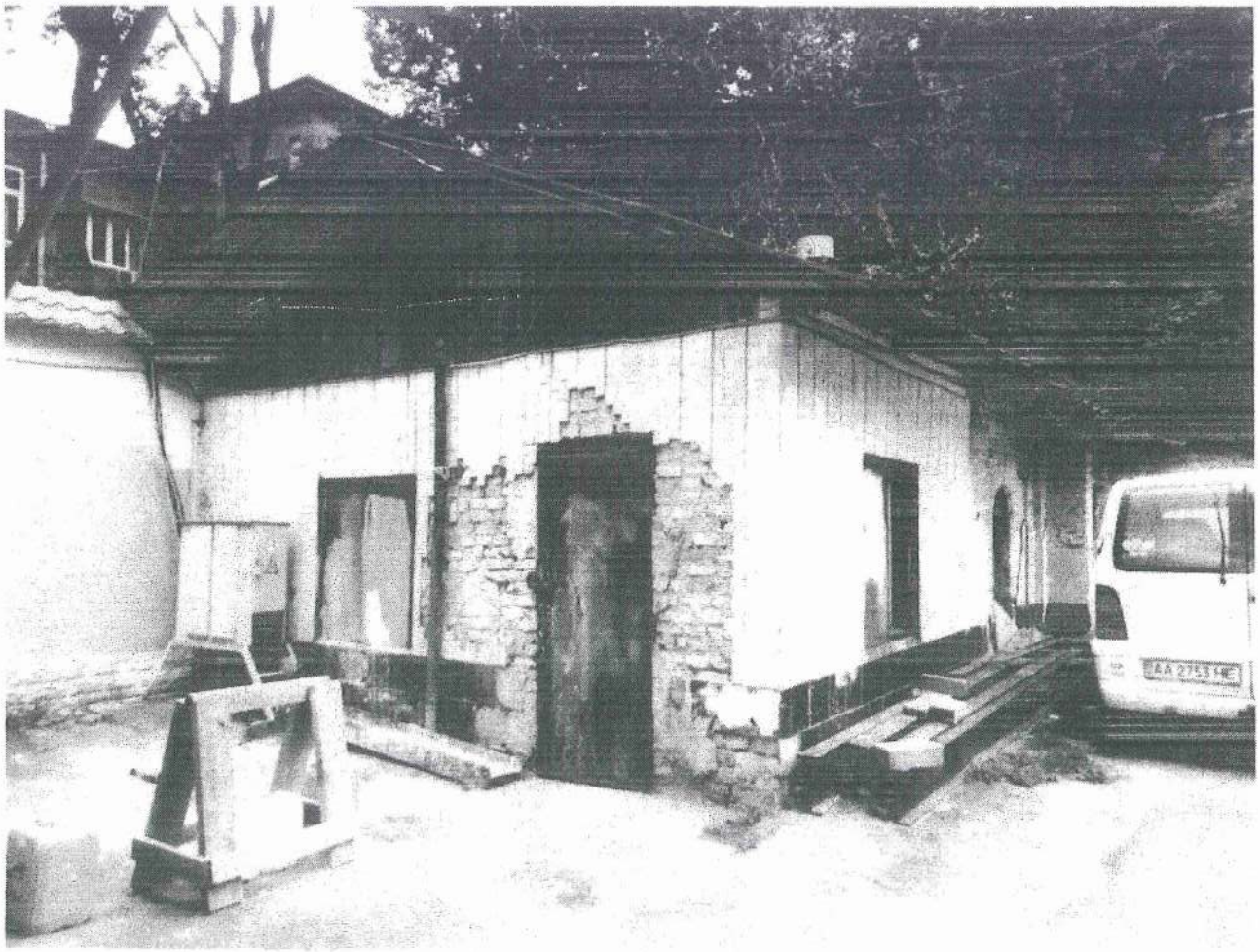

99. Вул. Костьольна, 17 Ж. Дворовий флігель (сторожка). Фото 2019 р.

100. Вул. Костьольна, 17 Б. Дворовий флігель. Фото 2019 р.

101. Вул. Костьольна, 13 А. Загальний вигляд. Фото 2019 р.

102. Вул. Костьольна 13 А. Головний фасад. Фото 2019 р.

103. Вул. Костьольна, 13 А. Дворовий фасад. Фото 2019 р.

104. Вул. Трьохсвятительська, 7 А. Фото 2019 р.

105. Вул. Трьохсвятительська, 7 Б. Фото 2019 р.

до N 2

Відповідно до рішення Київської міської ради від 29.12.2011 № 1025/7261 «Про передачу Римсько - Католицькій релігійній громаді парафії святого Олександра у безоплатне користування (позичку) нежилих будівель» релігійній організації передано у позичку нежитлові будівлі на вул. Костьольній, 13 літер Б (площею 101,1 кв.м), літер Г (123,9 кв.м), літер Д (102,3 кв.м) без зазначення терміну.

Релігійною організацією «Релігійна громада парафії Святого Олександра Київсько-Житомирської дієцезії Римсько-Католицької церкви у Шевченківському районі м. Києва» спільно з комунальним підприємством «Київжитлоспецексплуатація», як балансоутримувачем нежитлових будівель, укладено договори позички нежитлових будівель на вул. Костьольній, 13 літер Б (площею 101,1 кв. м), літер Г (123,9 кв. м), літер Д (102,3 кв. м).

Термін дії договорів позички, діючих на сьогодні, **до 27.06.2022 року**.

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

VIII сесія VI скликання

РІШЕННЯ

від 29 грудня 2011 року N 1025/7261

Про передачу Римсько-Католицькій релігійній громаді парафії Святого Олександра в м. Києві у безоплатне користування (позичку) нежилих будівель

Відповідно до статей 319, 327, 793, 827 - 836 Цивільного кодексу України, Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації", частини п'ятої статті 60 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", враховуючи звернення Римсько-Католицької релігійної громади парафії Святого Олександра в м. Києві від 19.05.2011 N 33/11, Київська міська рада **вирішила**:

1. Надати згоду комунальному підприємству "Київжитлоспецекесплуатація" виступити позичкодавцем та передати у безоплатне користування (позичку) Римсько-Католицькій релігійній громаді парафії Святого Олександра в м. Києві у безоплатне користування (позичку) нежилі будівлі N 13 літ. Б площею 101,1 кв. м, N 13, літ. Г площею 123,9 кв. м, N 13, літ. Д площею 102,3 кв. м на вул. Костьольній, які належать до комунальної власності територіальної громади м. Києва.

2. КП "Київжитлоспецексплуатація" укласти договір позички в установленому законодавством України порядку.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київради з питань власності.

Київський міський голова **Л. Черновецький**

Тема **Form submission from: The form of the electronic the appeal a physical person**

От КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА <zvernen@kmr.gov.ua>

Отправитель <info@kmr.gov.ua>

Кому <zvernen@kmr.gov.ua>

Дата 18.02.2020 14:24

N 3

Час створення заповнення форми на сайті
Вівторок, Лютий 18, 2020 - 14:24
Submitted by user:
Submitted values are:

The full name of the addressee: Постійна комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики
Surname: Нехода
First name: Володимир
Patronymic: Анатолійович
Sex: Чоловіча
Place of residence: [redacted] "иїв 03127
E-mail address: [redacted]
Contact phone: + [redacted]
Add file:
The essence of the raised question: Звертаюсь до постійної комісії Київради з питань культури туризму та інформаційної політики з вимогою зупинити знищення муніципального кінотеатру Загреб що розташований за адресою проспект Голосіївський, 116, в Голосіївському райрні міста Києва. Коли до влади в місті Києві прийшла команда Віталія Клічко то в планах міста була програма по реконструкції кінотеатру Загреб яка дісталася команді Віталія Клічко від попередніків. Прийнявши владу в місті команді Віталія Клічко змінила плани і замість реконструкції зачинила кінотеатр Загреб і він вже три роки стоіть зачинений, споруда не працює на благо міста всі системи тепло водо постачання відключені, орендарі розігнані, будь якої діяльності в приміщеннях кінотеатру не проводиться. Заявник обурений фактом безвідповідального відношення Київської міської державної адміністрації дол майна громади міста Києва і вважає таке відношення злочином. Заявник вимагає від постійної комісії розглянути питання по кінотеатру Загреб та забов`язати КМДА привести кынотеатр Загреб до задовsльного стану та використовувати кінотеатр Загреб за призначенням як осередок культури, останній муніципальний кінотеатр на теренах Голосіївського району міста Києва. До 1991 року в тоді ще Московському районі міста Києва працювали кінотеатр Загреб, кінотеатр Ватутіна, кінотеатр Мир, проводились кіно покази в тоді ще будинку культури Автомобілістів що на Деміївській площі, нажаль окрім кінотеатра Загреб жодного іншого муніципального кінотеатра в нашому районі не залишилось натомість працює кінотеатр в торгівельному комплексі Магелан що на Одеській площі. Заявник далекий від думки що власники приватного кінотеатру на Одеській площі захотілиб нести збитки якби кінотеатр не приносив прибутку але владі міста Києва

Київська міська рада
18.02.2020 № 08/Н-772(е)

зручніше зруйнувати кінотеатр та продати земельну ділянку на якій він стоїть ніж працювати в напрямку розбудови культурного простору і використовувати кінотеатр Загреб не тільки як кінотеатр, а як теріторію культурного розвитку киян від мала до велика. Заявник вимагає від комісії вжити всіх доступних від неї заходів за для збереження кінотеатру Загреб для Києва та киян і не дозволити безголовій владі міста зруйнувати кінотеатр Загреб як це було зроблено з кінотеатром Аврора, Нивки, перепродано приміщення кінотеатрів МИР та Ватутіна. По факту вивчення заяви заявник вимагає вжити заходів по збереженню кінотеатра Загреб та перетворення його в будинок творчості Голосіївського району міста Києва та зберігти цей культурний простір для нащадків.

Постійній комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики

Українського народного хору «Либідь» Голосіївського району м. Києва
Моб. тел.: [illegible]
[illegible]@gmail.com

№ 4

Щодо підтримки та продовження активної творчої діяльності українського народного хору «Либідь» м. Києва

18 квітня 2019 року творчим колективам, в тому числі, українському народному хору «Либідь» (https://ukrajinskij-narodnij-khor-libid-libid.webnode.com.ua/) Департамент культури Київської міської державної адміністрації заборонив проводити репетиції в будинку культури ПАТ «НВП «Більшовик» (проспект Перемоги, 38), де хор знаходився на балансі та з 1972 року проводив свої репетиції протягом 48 років (двічі на тиждень).

Станом на сьогодні, творчий колектив не знаходиться на балансі та орендує приміщення в Голосіївському районі.

Основна мета українського народного хору «Либідь» від часу заснування (1972 р.) й до сьогодні – збереження і популяризація народно-хорового мистецтва, української народної пісні.

Український народний хор «Либідь» налічує понад 30 учасників, серед яких є заслужені ветерани хору, патріоти України. Так, один з учасників хору регулярно їздить в зону бойових дій аби підтримати українською піснею та гумором бойовий дух наших воїнів. Чоловік однієї з учасниць хору – учасник бойових дій (АТО), протягом 300 днів боронив с. Піски Донецької області, отримав контузію, але і зараз продовжує служити за контрактом, захищаючи кордони і суверенітет України в ООС.

За роки творчої роботи (з 1972 року) український народний хор «Либідь» досяг вагомих висот і одержав почесне звання народного. У листопаді 2019 р. колектив підтвердив звання «народного (зразкового) аматорського колективу». Є лауреатом міжреспубліканських та всеукраїнських конкурсів і фестивалів народної творчості, дипломант Другого міжнародного фестивалю фольклору у Києві, дипломант Першої національної асамблеї в незалежній Україні, колективний член Всеукраїнського товариства «Просвіта».

У репертуарі хору особливо щедро представлена календарно-обрядова поезія, що охоплює весь річний цикл: колядки та щедрівки, веснянки, купальські, петрівчані, обжинкові. Входять в репертуар також пісні дохристиянської доби, християнські пісні та пісні періоду козаччини, авторські пісні та пісні народів світу.

Колектив постійно запрошують на міські та всеукраїнські культурно-мистецькі заходи, спрямовані на розбудову та утвердження незалежної України.

Учасниками і глядачами подібних заходів є всі, хто цікавиться мистецтвом, культурою, кого цікавить високопрофесійна хорова творчість, хто любить українську народну пісню. **Народний хор «Либідь» виступає на зазначених заходах безкоштовно.** Так, на запрошення Київського міського центру народної творчості та культурологічних досліджень український народний хор «Либідь» протягом літа щосуботи та щонеділі на Андріївському узвозі брав участь з концертною програмою, а також постійно бере участь у всіх святкових заходах міста Києва, зокрема, на Співочому полі.

Учасники хору «Либідь» самостійно сплачують за роботу керівника хору та орендують приміщення для проведення репетицій, а це - фінансове навантаження.

Сьогодні, народно-хорове мистецтво тримається на подвижниках середнього і старшого покоління.

З огляду на вищезазначене, просимо Вас посприяти українському народному хору «Либідь» щодо взяття керівника хору на баланс району м. Києва з метою зменшення фінансового навантаження на учасників хору та продовження активної творчої діяльності хорового колективу.

Сподіваємося на Вашу підтримку в збереженні і популяризації народно-хорового мистецтва, української народної пісні.

З повагою.

20.02.2020

Плевако
Олена Василівна

Творча характеристика - довідка аматорського колективу

Український народний хор «Либідь» (Ukrainian Folk Choir «Lybid»)

Вебсайт: https://ukrajinskij-narodnij-khor-libid-libid.webnode.com.ua/

Колектив створено восени 1972 року при Будинку культури ПАТ «НВП «Більшовик». За роки творчої роботи хор досяг вагомих висот і одержав у 1975 році почесне звання народного.

***Основна мета хору* «Либідь» від часу заснування і досі - збереження та популяризація української народної пісні.**

Біля витоків створення колективу стояли шанувальники народнопісенної творчості: **Михайло Єрмоленко, Богдан Антків, Олег Долгий.** Продовжили справу: Світлана Палига, Тетяна Горай.

У репертуарі хору понад 450 хорових творів - пісні дохристиянської доби, християнські пісні, пісні періоду козаччини, пісні народів світу, твори української класики, веснянки, хороводи та щедрівки в обр. М.Леонтовича, в обр. А. Авдієвського та ін., а також авторські пісні.

Майже півстоліття, щомісяця: двічі на тиждень по вівторках і четвергах поспішають на репетиції любителі хорового співу, шанувальники української народної пісні. Колектив налічує 35 учасників, звучить злагоджено і натхненно, та відкриває перед собою нові творчі горизонти, з великою наснагою і творчим натхненням підхоплює всі культурно-мистецькі ідеї, спрямовані на розбудову та утвердження незалежної України.

Культурно-просвітницька діяльність українського народного хору «Либідь»:

- Популяризація народно-хорового мистецтва.
- Розширення творчих зв'язків.
- Обмін досвідом роботи хорових колективів України.
- Поліпшення художнього рівня репертуару.
- Посилення впливу народного хорового співу на формування світогляду і духовності молодого покоління.

Український народний хор «Либідь» - лауреат міжреспубліканських та всеукраїнських конкурсів і фестивалів народної творчості, дипломант Другого міжнародного фестивалю фольклору у Києві, дипломант Першої національної асамблеї в незалежній Україні.

Хор - колективний член Всеукраїнського товариства «Просвіта», переможець республіканського телетурніру «Сонячні кларнети.

Про творчість колективу створено музичну телевізійну програму «Хор Либідь. Надвечір'я». Схвальні рецензії та позитивні відгуки либідчани отримали у французькій пресі.

До 2000-ліття Різдва Христового випущено диск, який містить 19 різдвяних композицій у виконанні кращих українських народних та класичних колективів. На диску у виконанні народного хору "Либідь" композиція № 19 «Ой, радуйся, земле!».

Творчий колектив бере активну участь у міжнародних, всеукраїнських, міських та районних фестивалях і конкурсах, концертних програмах, учасник благодійних концертів та виступів для воїнів АТО з метою активної популяризації народно-хорового мистецтва та збереження національної ідентичності.

За час свого існування творчі шляхи колективу пролягли через міста Прибалтики, Росії. Хор виступав у містах і селах Київщини, Буковини, Полісся, Галичини та інших регіонів України. Не минули українські міста Львів, Яремчу, Одесу, Севастополь, Сімферополь, Калуш, Кельменці. Либідчани приймали гостей з Криму, Буковини та з зарубіжжя - Голландії, Франції.

В гостях у либідчан побував хор Тулузької мерії (Франція); також приймали у себе хор "Музика" з міста Гренада та хор "Рондо вокале" з міста Торнефей (Франція), либідчани спілкувалися зі "Слов'янським хором" з Тулузи.

На запрошення Тулузької мерії хор брав участь у святкування "Днів Києва в Тулузі" (Тулуза - місто-побратим Києва). 1996, 1998, 2005 років "Либідь" здійснила концертне турне одинадцятьма містами Південної Франції: Тулуза, Гренада, Кастельно, Торнефей, Марсіяк, Кагор, Ларра, Монтабан, Сея, Сен-Жан та Сапіяк.

Хор був базою практики для студентів Київського національного університету культури і мистецтв.

За роки творчої роботи хор досяг вагомих висот і неодноразово був нагороджений почесними грамотами, дипломами, подяками та нагородами.

У листопаді 2019 р. колектив підтвердив звання «народного (зразкового) аматорського колективу».

ЗМІ ПРО НАС:

- Атестація аматорських творчих колективів Голосіївського району м. Києва https://golos.kyivcity.gov.ua/news/11656.html
- Конкурс хорового співу «З любов'ю до життя» https://www.facebook.com/anatoly.pavlenko.1/videos/2540855089368355/UzpfSTc1OTM0MjEzNDEyNDczNDoyNTM5NTE5OTEyNzczNjA1/
- Про творчість колективу створено музичну телевізійну програму ««Хор Либідь» https://1tv.com.ua/video/3914/load
- До 2000-ліття Різдва Христового випущено диск, який містить 19 різдвяних композицій у виконанні кращих українських народних та класичних колективів. На диску у виконанні народного хору "Либідь" композиція № 19 «Ой, радуйся, земле!» https://toloka.to/t86938
- Творчий колектив бере активну участь у міжнародних, всеукраїнських, міських та районних фестивалях і конкурсах https://podrobnosti.ua/715784-v-kieve-projdet-festival-tsyganskoj-kultury.html
- концертних програмах з метою активної популяризації народно-хорового мистецтва https://bukcentre.cv.ua/index.php/novini-z-rajoniv/kelmenechchina/1286-dnistrivskomu-narodnomu-khoru-150-rokiv.html
- та збереження національної ідентичності https://tur.kosiv.info/tourism-and-culture/107-ukrajinske-narodne-horove-mystectvo-jak-scenichnyj-vyraznyk-tradycijnogo-narodnogo-gurtovogo-spivu-metodychna-rozrobka.html
- , учасник благодійних концертів та виступів для воїнів АТО https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2557852-na-spivocomu-vidbudetsa-koncert-do-dna-zahisnika.html
- Активна популяризація народним хором «Либідь» народно-хорового мистецтва - є надзвичайно виразним засобом збереження національної ідентичності https://slovoprosvity.org/2008/02/20/194-old/
- https://www.rr-kelm.cv.ua/news/616-dnistrivskomu-narodnomu-khoru-150
- https://kyivcity.gov.ua/news/do_dnya_zakhisnika_ukrani_na_spivochomu_poli_13_zhovtnya_vidbudetsya_kontsert_za_uchastyu_amatorskikh_kolektiviv_i_okremikh_vikonavtsiv.html
- https://www.sparinsky.kiev.ua/rizdvo/web/music.htm
- https://www.youtube.com/watch?v=ZpEXIm-YOB0
- https://www.youtube.com/watch?v=FrGBP-reSxw
- https://www.youtube.com/watch?v=wgIgumnwgPA
- https://www.youtube.com/watch?v=ZpEXIm-YOB0
- Свято Івана Купала https://vechirniy.kyiv.ua/news/u-hidroparku-plely-vinky-ta-spivaly-kupal-s-ki-pisni
- https://www.youtube.com/watch?v=g9JA2RmcfuE

Активна популяризація народним хором «Либідь» народно-хорового мистецтва - є надзвичайно виразним засобом збереження національної ідентичності.

N4

roundcube

Тема **Re: Fwd:**
От <kmr@kmr.gov.ua>
Кому <culturekom@kmr.gov.ua>
Дата 21.02.2020 15:42

2020-02-21 15:28, culturekom@kmr.gov.ua написав:

-------- Исходное сообщение --------
Тема:
Дата: 20.02.2020 17:34
От: Олена Плевако <[illegible]
Кому: culturekom@kmr.gov.ua

Постійній комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики

Українського народного хору «Либідь» Голосіївського району м. Києва

Моб. тел.:+

[illegible]

Щодо підтримки та продовження активної

_творчої діяльності __українського народного _

хору «Либідь» м. Києва

18 квітня 2019 року творчим колективам, в тому числі, українському народному хору «Либідь» (https://ukrajinskij-narodnij-khor-libid-libid.webnode.com.ua/ [1]) Департамент культури Київської міської державної адміністрації
заборонив проводити репетиції в будинку культури ПАТ «НВП «Більшовик» (проспект Перемоги, 38), де хор знаходився на балансі та з 1972 року проводив свої репетиції протягом 48 років (двічі на тиждень).

Станом на сьогодні, творчий колектив не знаходиться на балансі та орендує приміщення в Голосіївському районі.

Основна мета українського народного хору «Либідь» від часу заснування (1972 р.) й до сьогодні – збереження і
популяризація народно-хорового мистецтва, української народної пісні.

Український народний хор «Либідь» налічує понад 30 учасників, серед яких є заслужені ветерани хору, патріоти
України. Так, один з учасників хору регулярно їздить в зону бойових дій аби підтримати українською піснею та
гумором бойовий дух наших воїнів. Чоловік однієї з учасниць хору – учасник бойових дій (АТО), протягом 300 днів
боронив с. Піски Донецької області, отримав контузію, але і зараз продовжує служити за контрактом, захищаючи
кордони і суверенітет України в ООС.

За роки творчої роботи (з 1972 року) український народний хор «Либідь» досяг вагомих висот і одержав почесне
звання народного. У листопаді 2019 р. колектив підтвердив звання «народного (зразкового) аматорського колективу». Є лауреатом міжреспубліканських та всеукраїнських конкурсів і фестивалів народної творчості, дипломант Другого міжнародного фестивалю фольклору у Києві, дипломант Першої національної асамблеї в незалежній Україні, колективний член Всеукраїнського товариства «Просвіта».

У репертуарі хору особливо щедро представлена календарно-обрядова поезія, що охоплює весь річний цикл: колядки та щедрівки, веснянки, купальські, петрівчані, обжинкові. Входять в репертуар також пісні дохристиянської доби, християнські пісні та пісні періоду козаччини, авторські пісні та пісні народів світу.

Колектив постійно запрошують на міські та всеукраїнські культурно-мистецькі заходи, спрямовані на розбудову та утвердження незалежної України. Учасниками і глядачами подібних заходів є всі, хто цікавиться
мистецтвом, культурою, кого цікавить високопрофесійна хорова творчість, хто любить українську народну пісню. Народний хор «Либідь» виступає на зазначених заходах безкоштовно. Так, на запрошення Київського міського центру народної творчості та культурологічних досліджень український народний хор «Либідь» протягом літа щосуботи та щонеділі на Андріївському узвозі брав участь з концертною програмою, а також постійно бере участь у всіх святкових заходах міста Києва, зокрема, на Співочому полі.

Учасники хору «Либідь» самостійно сплачують за роботу керівника хору та орендують приміщення для

проведення репетицій, а це - фінансове навантаження.

Сьогодні, народно-хорове мистецтво тримається на подвижниках середнього і старшого покоління.

З огляду на вищезазначене, просимо Вас посприяти українському народному хору «Либідь» щодо взяття керівника
хору на баланс району м. Києва з метою зменшення фінансового навантаження на учасників хору та продовження
активної творчої діяльності хорового колективу.

Сподіваємося на Вашу підтримку в збереженні і популяризації народно-хорового мистецтва, української народної пісні.

З повагою.

Links:
---
[1] https://ukrajinskij-narodnij-khor-libid-libid.webnode.com.ua/

без підпису не реєструється!

УКРАЇНА

СОЛОМ'ЯНСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

просп. Повітрофлотський, 41, м. Київ, 03020, тел. (044) 226 20 88,
E-mail: zagal@solor.gov.ua, Код ЄДРПОУ 37378937

№ 5

20.02.2020 № 108 - 1982

на № _____ *від* _____

Депутату Київради
А.СТРАННІКОВУ

Голові постійної комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики
В.МУСІ

Директорові Департаменту фінансів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
В.РЕПКУ

Директорові Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
Д.ПОПОВІЙ

Солом'янська районна в місті Києві державна адміністрація звертається до Вас з проханням посприяти у вирішенні питання щодо придбання концертних роялів для Київської дитячої музичної школи №33 ім. В.Пухальського, на базі якої, з 1999 року проводиться Всеукраїнський конкурс молодих піаністів ім. В.В. Пухальського.

Конкурс юних піаністів ім. В.В.Пухальського займає особливе місце в мистецькій освіті сучасної України, адже він акумулював у собі досягнення і кращі традиції української піаністичної освіти і культури. Рівень конкурсу визначає його структура і вимоги, які у свою чергу були зумовлені творчими досягненнями Володимира Пухальського – піаніста, педагога, композитора, фундатора київської фортепіанної школи, першого ректора Київської консерваторії.

Нині це єдиний піаністичний турнір для учнів мистецьких шкіл, який дає змогу учасникам випробувати свої зусилля у конкурсі вищого рівня. Конкурс фактично став першим етапом відбору талановитої учнівської молоді для участі у Міжнародному конкурсі молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця (наголошуємо, що це єдиний в Україні конкурс, який з 2004 року є членом

139102

WFIMC – Всесвітньої федерації міжнародних музичних конкурсів). Так, зокрема, 16 лауреатів конкурсу ім. В. В. Пухальського 19 разів ставали призерами Конкурсу пам'яті В. Горовиця. Отож, для юних піаністів конкурс ім. В. В. Пухальського має виняткове значення.

Для подальшого проведення конкурсу на достойному рівні необхідно вирішити проблему інструментарію навчального закладу – КДМШ № 33 ім. В.Пухальського. Досі усі конкурсні прослуховування проводилися на роялях фірми «Естонія», котрим уже більше ніж півстоліття. Окрім того, станом на сьогодні, згадані музичні інструменти в «аварійному стані» і подальша їх експлуатація не сприятиме виконавським запитам конкурсу.

Одночасно слід зазначити, що у 2018 році, на прохання Солом'янської райдержадміністрації управлінню культури, культури, туризму та охорони культурної спадщини були виділені кошти, які планувались на придбання роялів, але з огляду на аварійний стан приміщень КЗ «Будинок культури «Жуляни» та вікон у трьох бібліотеках, ці кошти були направлені на капітальний ремонт цих закладів.

Станом на сьогодні вартість одного великого концертного акустичного роялю Steinway & Sons D-274 або аналог становить приблизно - 5,5 млн. грн.

Зважаючи на вищенаведене просимо посприяти у виділенні додаткових коштів на придбання 2 концертних роялів на суму 11,0 млн. грн.

З повагою

В.о. голови Олена ГОРПИНЧЕНКО

Тетяна Устинович
Ірина Соколова 207 09 91

УКРАЇНА

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ

бульв. Т.Шевченка, 3, Київ, 01024, тел.: (044) 279-61-09, (044) 279-59-64,
e-mail: dk@kievcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 02231933

N 6

21.02.2020 N 060-1129

Голові постійної комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики
В. МУСІ

Шановна Вікторіє В`ячеславівно!

Відповідно до пункту 3 Положення про Мистецьку премію «Київ», затвердженого розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 02.09.2011 №1582 (зі змінами), для координації робіт щодо визначення та вшанування митців-переможців премії кожен рік створюється Організаційний комітет, до якого входить представник постійної комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики.

У зв'язку з цим просимо Вас надати до 02.03.2020 кандидатуру до складу Організаційного комітету Мистецької премії «Київ».

З повагою

Директор Діна ПОПОВА

вх. N 08/4347
21.02.2020

Наталія Супрун 279-71-26

Голові Постійної комісії Київської міської ради
з питань культури, туризмі та інформаційної політики
пані В.В.МУСІ

N 7

Шановна Вікторіє В'ячеславівно,
звертаюся до Вас з проханням підтримати видання книги про видатного українського художника – бойчукіста - Василя СЕДЛЯРА (1899-1937) - «Ілюстратор «Кобзаря» Василь Седляр та його доба».

Учня та найближчого соратника легендарного Михайла Бойчука, Василя Седляра було розстріляно разом з іншими художниками-бойчукістами 1937 року.
Доробок художника – монументальні композиції, живописні полотна – знищили: зафарбували, виламали зі стін, пошматували, зберіглися одиниці, а головна праця його життя – ілюстрації до «Кобзаря», було спалено, вилучено з бібліотек і книгарень, щоб стерти саму память про художника.
Ім'я художника та його твори на декілька десятиліть було викреслено з історії художньої культури України.
Зараз прийшов час, що б ім'я Василя Седляра та його художній доробок, в тому числі, ілюстрації до «Кобзаря» Т.Шевченка, повернулися до української культури, до Києва, чому буде сприяти й перша монографія про видатного Митця.

Кошторис:
підготовка книги для подальшого офсетного друку складає:
Створення дизайну та електронного макету видання (обсяг – 240 стор., формат 70 х 100 1/16, обкладинка тверда, повно-кольорова), редактура та коректура видання, сигнальні примірники (цифровий друк).
Загальна сума підготовки книги до друку – 24.000 грн.

Друк книги (згідно даних з друкарні):
300 примірників - 54.000 грн.
500 прим. - 68.000 грн.

З повагою,

Рудзицький Артур Йосипович, автор книги «Ілюстратор «Кобзаря» Василь Седляр та його доба », історик мистецтва

28 лютого 2020 р. 2.02.20

Рудзицький А.Й.

Рудзицький Артур Йосипович

Київська міська рада
02.03.2020 № 08/Р-1072